

4.3
Anita og Per Refsgaard
Nørre Hvamvej 1
7500 Holstebro

Dato: 30.09.2010
Sagsnr.: 017860-2010
Henv. til: Brian Daniel Bak
Tlf.: 96117795

§ 11 MILJØGODKENDELSE

af svinebruget
Hvamgaard

Nørre Hvamvej 1, Hvam, 7500 Holstebro

Beliggende på matr. nr. 11a Hvam m.fl., Borbjerg

**MILJØGODKENDELSE MED-
DELT I HENHOLD TIL LOV NR.
1486 AF 4/12-2009 OM
MILJØGODKENDELSE M.V. AF
HUSDYRBRUG.**

Indholdsfortegnelse

STAMBLAD FOR VIRKSOMHEDEN.....	5
IKKE TEKNISK RESUMÉ.....	6
MEDDELELSE OM GODKENDELSE.....	7
MILJØGODKENDELSENS VILKÅR	8
GENERELLE FORHOLD.....	8
Dokumentation	8
Frist for udnyttelse af godkendelse	8
Ansøger og ejerforhold	8
Ophør af husdyrbruget	8
HUSDYRBRUGETS ANLÆG.....	9
Det ansøgte husdyrhold	9
Stalde	9
Ventilation	9
Rengøring af staldanlæg	9
Foder.....	9
Døde dyr	10
Opbevaring af flydende husdyrgødning	10
Påfyldning af gyllevogne	11
<i>Forurening og gener fra husdyrbrugets anlæg .....</i>	<i>11</i>
Lugt	11
Transport.....	11
Støj.....	11
Støv.....	12
Lys	12
Spildevand	12
Skadedyr	12
Driftsforstyrrelser eller uheld.....	13
Miljø- og ressourcestyling	13
HUSDYRBRUGETS UDBRINGNINGSAREALER.....	14
Drift af husdyrbrugets arealer	14
<i>Miljøpåvirkning fra husdyrbrugets arealer.....</i>	<i>14</i>
Forebyggelse af forurening af vandmiljøet	15
Arter på habitatdirektivets bilag IV	15
OFFENTLIGGØRELSE OG GENERELLE FORHOLD.....	16
KLAGEVEJLEDNING	16
OFFENTLIGGØRELSE	16
RETSBESKYTTELSE	18
UDNYTTELSE AF GODKENDELSEN.....	19
OPLYSNINGER OM GRUNDLAG FOR MILJØGODKENDELSEN	19
MILJØTEKNISK BESKRIVELSE OG VURDERING	19
GENERELLE FORHOLD.....	20
<i>Ansøger og ejerforhold .....</i>	<i>20</i>
<i>Lokalisering og planmæssige forhold .....</i>	<i>21</i>
<i>Landskabelige og kulturhistoriske områder.....</i>	<i>22</i>
<i>Ophør af husdyrbruget.....</i>	<i>23</i>
HUSDYRBRUGETS ANLÆG.....	23
Det ansøgte husdyrhold	23
Produktionsniveau	24
Stalde	24
BAT i staldanlæg	25
Ventilation	26
Rengøring af staldanlæg	28
Foder.....	28

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

Fyringsanlæg	30
Håndtering og opbevaring af olie, spildolie og brændstof	31
Affald og kemikalier	31
Døde dyr	33
Sprøjtemidler og medicin	33
Opbevaring af flydende husdyrgødning	35
Påfyldning af gyllevogne	36
Opbevaring af dybstrøelse og fast gødning	37
<i>Forurening og gener fra husdyrbrugets anlæg .....</i>	<i>37</i>
Ammoniak	37
Tør natur påvirkning	38
Ammoniakbelastningen ved udbringning af husdyrgødning	38
Lugt	39
Transport	41
Støj	42
Støv	43
Lys	44
Spildevand	44
Skadedyr	44
Driftsforstyrrelser eller uheld	45
Renere teknologi og ressourcestyring	47
HUSDYRBRUGETS UDBRINGINGSAREALER	51
Drift af husdyrbrugets arealer	51
Udskiftning af udbringningsarealer	53
Harmonikrav	53
Sædskifte	53
Udbringning af husdyrgødning	53
<i>Miljøpåvirkning af husdyrbrugets arealer .....</i>	<i>56</i>
Grundvand	56
Bilag IV-arter	57
Generelle betragtninger for Natura 2000-områder	58
Beskrivelse af Natura 2000 område Venø Sund og udpegningsgrundlaget	59
Beskrivelse af Natura 2000-område Nissum Fjord og udpegningsgrundlag	64
Husdyrtrykket i oplandet til Nissum Fjord og Limfjorden (delopland 375)	71
<i>Holstebro Kommunes vurdering af påvirkningen af Nissum Fjord og Venø Sund .....</i>	<i>72</i>
Fosfor	73
Nitrat	79
Grundlaget for forhåndsvurderingen	82
HOLSTEBRO KOMMUNES SAMLEDE VURDERING AF HUSDYRBRUGET	82
BILAG	84
BILAG 1 – HUSDYRBRUGETS BELIGGENHED OG PLANFORHOLD	84
BILAG 2/1 – SITUATIONSPLAN	85
BILAG 2/2 – SITUATIONSPLAN - BYGNINGSSPECIFIKATIONER	86
BILAG 3 – HUSDYRBRUGETS INDRETNING	87
BILAG 4 – PLANMÆSSIGE FORHOLD	88
BILAG 5 – LANDSKABELIGE OG KULTURHISTORISKE INTERESSER OMKRING ANLÆG	89
BILAG 6 – RISIKOFORHOLD VED GYLLEUHELD PÅ HUSDYRBRUGETS ANLÆG	90
BILAG 7 – GYLLETRANSPORTRUTER	91
BILAG 8 – NATUROMRÅDER OG AMMONIAKDEPOSITIONER OMKRING ANLÆG	92
BILAG 9 – OVERSIGTKORT OVER UDSPREDNINGSAREALERNE	93
BILAG 9 – AREALER DEL 1/3	94
BILAG 9 – AREALER DEL 2/3	95
BILAG 9 – AREALER DEL 3/3	96
BILAG 10/1 – RISIKOAREALER I RELATION TIL TERRÆNFORHOLD - MARK 31-0	97
BILAG 10/2 – RISIKOAREALER I RELATION TIL TERRÆNFORHOLD - MARK 35-0	98
BILAG 10/3 – RISIKOAREALER I RELATION TIL TERRÆNFORHOLD - MARK 3-0	99
BILAG 10/4 – RISIKOAREALER I RELATION TIL TERRÆNFORHOLD - MARK 1-0	100
BILAG 10/5 – RISIKOAREALER I RELATION TIL TERRÆNFORHOLD - SØNDERBYGÅRD BÆK	101
BILAG 11 – JORDBUNDSTYPER	102

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

BILAG 12 – NITRATKLASSER OG UDBRINGNINGSAREALER	103
BILAG 13 – UDBRINGNINGSAREALER OG BILAG IV-ARTER	104
BILAG 14/1 – UDSPREDNINGSAREALER MED LOVPLIGTIGT NEDFÆLDNINGSKRAV	105
BILAG 14/2 – UDSPREDNINGSAREALER MED VILKÅR OM NEDFÆLDNINGSKRAV	106
BILAG 15 – NATUROMRÅDER I FORHOLD TIL UDSPREDNINGSAREALER	107
BILAG 16 – LANDSKABS- OG KULTURHISTORISKE INTERESSER OMKRING UDSPREDNINGSAREALER	108
BILAG 17 – GRUNDVANDFORHOLD.....	109
BILAG 18 – OPLANDE, LAVBUNDSOMRÅDER OG UDSPREDNINGSAREALER	110
BILAG 19 – DRIFTSJOURNAL.....	111

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

Stamblad for virksomheden

Godkendelsesdato:	30.09.2010
Godkendelse hjemmel, lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug	§ 11 (over 75 DE og mindre end 250 DE)
Husdyrbrugets navn, jf. CVR	Per Refsgaard
CVR-nr. / P-nr.	30624793 / 1013401698
Husdyrbrugets adresse	Nørre Hvamvej 1, 7500 Holstebro
Husdyrbrugets telefonnumre	97461161 / 20618564
Husdyrbrugets kontaktperson(er)	Anita og Per Refsgaard
Matrikel	11a Hvam m.fl., Borbjerg
CHR	79553
(i)-mærket, bek. 1640 / 13/12-2006	Nej
Ejendomsnr.	6610029897
Husdyrbrugets konsulent	Heden og Fjorden, Carsten Hejlesen, Nupark 47, 7500 Holstebro, email: Che@hflc.dk
Godkendelses- og tilsynsmyndighed	Holstebro Kommune Nupark 51, 7500 Holstebro E-mail: naturogmiljo@holstebro.dk Tlf. 96 11 75 63

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Ikke teknisk resumé

Holstebro Kommune har den 6.5.2010 modtaget ansøgning om udvidelse af husdyrbruget på Nørre Hvamvej 1, 7500 Holstebro. Husdyrbruget bliver større end 75 DE og mindre end 250 dyreenheder (DE) og er derfor omfattet af § 11 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug¹. Husdyrbruget er *ikke* omfattet af reglerne for IPPC, jf. IPPC-direktivet².

Husdyrbruget er ikke tidligere miljøgodkendt, men er den 19.05.2005 VVM-screenet af Ringkjøbing Amt til 13.500 smågrise (8-35 kg).

Dyreholdet udvides fra de nuværende 73,79 til 106,88 DE svarende til en produktionsudvidelse fra 13.500 producerede smågrise 8-35 kg til 24.000 smågrise (8-30 kg). Udvidelsen finder sted i eksisterende to-klimastald.

Husdyrbrugets anlæg er beliggende mere end 1000 meter fra naturtyper beskyttet af husdyrlovens § 7. Ammoniakemissionen fra anlægget stiger med 360 kg N/år, og ammoniakemissionen vurderes ikke at påvirke den omkringliggende natur væsentligt negativt.

Udbringningsarealerne er beliggende i oplandet til Nissum Fjord og Limfjorden, herunder i oplandet til Holmgård Sø og Borbjerg møllesø. Nogle udbringningsarealer er beliggende i nitratfølsomt indvindingsområde, men det er vurderet, at udvaskningen fra rodzonen ikke påvirker drikkevandskvaliteten. Størstedelen af udbringningsarealerne er beliggende i nitratklasse I i oplandet til Venø Bugt, der udbringes fuldt husdyrtryk ved anvendelse af nitratreducerende virkemidler i form af ekstra efterafgrøder. Udbringningsarealer i oplandet til Hvolbæk ligger i meget kuperet terræn, og der er langs Hvolbæk stillet vilkår om etablering af 6 meter brede udyrkede bræmmer langs vandløb til beskyttelse af vandmiljøet.

¹ Lov nr. 1486 af 4/12-2009 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug

² Dir. om integreret forebyggelse og bekæmpelse af forurening (IPPC-direktivet). Rådets direktiv 2008/1/EF.

Meddelelse om godkendelse

Miljøgodkendelsen fastlægger de vilkår, der gælder for udvidelse af husdyrbruget.

Husdyrbruget er større end 75 DE, men under 250 DE og er derfor omfattet af § 11 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug. Husdyrbruget er dermed ikke omfattet af reglerne for IPPC, jvf. IPPC-direktivet. Holstebro Kommune er godkendelses- og tilsynsmyndighed for virksomhedens forhold til det eksterne miljø. Godkendelsen omfatter alle aktiviteter, der hører under husdyrbruget. Der drives ikke bivirksomhed på husdyrbruget.

På baggrund af de foreliggende oplysninger i ansøgningen og den miljøtekniske beskrivelse og vurdering meddeler Holstebro Kommune hermed godkendelse til den ansøgte produktion af 24.000 stk. smågrise (8-30 kg) svarende til i alt 106,88 DE, på husdyrbruget matr. nr. 11a Hvam, Borbjerg beliggende på Nørre Hvamvej 1, 7500 Holstebro.

Godkendelsen bygger på virksomhedens ansøgning, tilsyn på husdyrbruget og supplerende oplysninger samt kommunens konkrete vurdering støttet af Miljøklagenævnets afgørelser og Miljøstyrelsens vejledninger og orienteringer.

Miljøgodkendelsen er delt op i en særlig godkendelse af anlæg (bygninger, dyrehold, gødningsanlæg og andre faste installationer), og en særlig godkendelse af arealerne. Arealgodkendelsen omfatter alle ejede og forpagtede udbringningsarealer under husdyrbruget samt aftaler om afsætning af husdyrgødning til tredjemand. De to godkendelser kan reguleres uafhængigt af hinanden. Under generelle vilkår er stillet vilkår, der er gældende for både anlægs- og arealdelen.

På Holstebro Kommunes vegne

Brian Daniel Bak

Biolog

Miljøgodkendelsens vilkår

Generelle forhold

Dokumentation

---

1. Husdyrbruget skal etableres og drives, som det er beskrevet i ansøgningen og de supplerende oplysninger, og som det er sammenfattet i godkendelsens miljøtekniske beskrivelse og vurdering, medmindre vilkårene i denne godkendelse eller senere afgørelser foreskriver andet.
2. På tilsynsmyndighedens forlangende skal husdyrbruget dokumentere overholdelse af denne godkendelses vilkår. Opgørelse af f.eks. husdyrholdets størrelse, affaldsregistrering og -bortskaffelse samt mark- og gødningsplaner, logbøger m.v. samt driftsjournaler (jvf. bilag 19), skal efter anmodning kunne fremlægges for tilsynsmyndigheden. Der skal på forlangende fremvises dokumentation herfor for de seneste fem år.

Frist for udnyttelse af godkendelse

---

3. Godkendelsen bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet inden 2 år fra godkendelsesdatoen.

Ansøger og ejerforhold

---

4. Ændringer i ejerforhold eller ændringer i, hvem der er ansvarlig for driften, skal meddeles til kommunen senest 14 dage efter at ændringen har fundet sted.

Ophør af husdyrbruget

---

5. Ved ophør af husdyrbruget skal stalde rengøres, gyllebeholdere tømmes, ensilage-markstakke og kompostmarkstakke fjernes og bortskaffes miljømæssigt forsvarligt. Eventuelle oplag af olier, sprøjtemidler, kemikalier etc. skal bortskaffes til godkendt modtager. Såfremt driftsbygninger ikke er nødvendige eller brugbare til landbrugsformål, kan Holstebro Kommune kræve, at bygningerne rives ned, og materialet bortskaffes til genanvendelse eller lignende. Omkostninger i forbindelse hermed påhviler husdyrbruget.

Husdyrbrugets anlæg

Det ansøgte husdyrhold

Den godkendte produktion gælder antallet af dyr (indenfor de angivne alders- eller vægtintervaller) fordelt på dyretyper. Antallet af dyreenheder er således kun retningsgivende for godkendelsestypen.

6. Husdyrbruget har pr. planår (1/8-31/7) maksimalt godkendelse til følgende dyrehold:

Dyreart og dyretype	Dyrehold	
	Antal	DE
Smågrise (8-30 kg)	24.000	106,88

Dyreholdet skal opgøres for hvert planår.

Stalde

---

7. Produktionen skal finde sted i to-klimastald med delvist spaltegulv, jvf. BAT-byggeblad nr. 106.03-52

Ventilation

---

8. Ventilationsanlæggene skal vedligeholdes og efterses i henhold til producentens anvisninger for de pågældende anlæg. Anlægget skal dog som minimum rengøres mindst en gang hvert forår. Rengøringen skal noteres i driftsjournalen bilag 19.

Rengøring af staldanlæg

---

9. Der skal til stadighed opretholdes en god staldhygiejne, herunder sikres at staldafsnit holdes tørre, samt at staldene og fodringsanlæg holdes rene.

Foder

---

10. Der skal anvendes 3-fasefodring og foderet skal være tilsat fytase.
11. Type 2 korrektionsfaktor for ammoniak skal beregnes efter følgende formel: $((FE_{sv} \text{ pr. produceret svin} \times \text{g råprotein pr. } FE_{sv} / 6250) - ((\text{udgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times 0,026 \text{ kg N pr. kg tilvækst})) / 0,628$.

Der kan anvendes to fodringsstrategier:

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

A. Type - 2 - korrektionsfaktoren må højest være **0,938**. Herudover skal der tilsættes benzoesyre til foderet svarende til 3,70 g pr. FE_{sv}.

B. Type - 2 - korrektionsfaktoren for ammoniak højest være **0,919** uden anvendelse af benzoesyre.

12. Ved fodring med strategi A, jvf. vilkår 11A, skal der årligt laves en beregning, der dokumenterer dosering af benzoesyre. Beregningen skal dokumenteres vha. følgesedler fra foderleverandør. Følgesedler og beregning skal opbevares i logbogen jf. vilkår 15.
13. Type 2 korrektionsfaktor for fosfor må højest være **1,02** beregnet efter følgende formel: $((FE_{sv} \text{ pr. produceret gris} \times \text{g fosfor pr. FE}_{sv} / 1000) - ((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times 0,0049 \text{ kg P pr. kg tilvækst})) / 0,123$.
14. En gang årligt, i forbindelse med indsendelse af gødningsregnskab, skal der af ansøger beregnes type 2 korrektionsfaktorer for ammoniak og fosfor på baggrund af det gennemsnitlige indhold af fosfor og råprotein pr. FE_{sv} på årsbasis.
15. Der skal foreligge en logbog med oplysninger om indgangsvægt og afgangsvægt, blandeforskrifter, indlægssedler, der dokumenterer indhold af fosfor og råprotein pr. FE_{sv} i de enkelte foderblandinger samt vægtintervaller og foderforbrug for smågrise. Der skal årligt laves en beregning over indhold af råprotein og fosfor pr. FE_{sv} på basis af det faktisk registrerede forbrug af de enkelte foderblandinger. Beregningen skal opbevares i logbogen.
16. Der skal minimum være en blandeforskrift for hver 3. måned. Blandeforskriften skal opbevares i logbogen, jf. vilkår 15.

Døde dyr

---

17. Døde smågrise skal opbevares i container på køl indtil afhentning på oplagspladsen nord for husdyrbrugets anlæg.
18. Oplagspladsen skal indrettes således, den ikke er synlig i landskabet ved færdsel på offentlig vej.

Opbevaring af flydende husdyrgødning

---

19. Husdyrbruget skal have mindst 9 måneders opbevaringskapacitet for flydende husdyrgødning.
20. Gyllebeholdere skal minimum en gang om året - f.eks. i forbindelse med forårstømning - inspiceres for revner/utætheder mv. og vedligeholdes. Inspektion og evt. vedligeholdelse skal noteres i driftsjournal, jvf. bilag 19.

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

Påfyldning af gyllevogne

---

21. Påfyldning af gyllevogn med traktorpumpe skal foregå på en befæstet plads med afløb til opsamlingsbeholder for flydende husdyrgødning.

FORURENING OG GENER FRA HUSDYRBRUGETS ANLÆG

Lugt

---

22. Tilsynsmyndigheden kan kræve, at husdyrbruget foretager undersøgelser af lugtkilder og/eller behandling af afkastluften, hvis det skønnes, at eventuelle klager over lugt fra husdyrbruget er velbegrundede. Hvis der er væsentlige gener, kan tilsynsmyndigheden kræve, at der udtages en måling af lugt. Målingerne skal udføres efter gældende retningslinjer fra miljøstyrelsen (referencelaboratoriet). Udgifter i forbindelse med undersøgelser og målinger afholdes af husdyrbruget. Med mindre tilsynsmyndigheden skønner, at generne er væsentlige, vil der højst blive krævet én måling pr. år.

Såfremt der efter kommunens vurdering opstår væsentlige lugtgener fra stalde, gødningsoplæg m.v., der vurderes at være væsentligt større end, der kan forventes ifølge grundlaget for miljøvurderingen, kan kommunen kræve, at der skal indgives og gennemføres projekt for afhjælpende foranstaltninger. Alle udgifter i forbindelse med et sådant projekt afholdes af husdyrbruget.

Transport

---

23. Transport til og fra ejendommen skal af hensyn til støj- og støvgener foregå ved hensynsfuld kørsel.
24. Gødningstransporter skal finde sted i henhold til det i bilag 7 ansøgte.
25. Husdyrbrugets transporter skal finde sted inden for normal arbejdstid. Sæsonbetonet transport, der finder sted udenfor normal arbejdstid, skal søges begrænset.

Støj

---

26. Støjbidraget fra staldene sammenlagt med bidraget fra husdyrbrugets øvrige aktiviteter - målt udendørs - til det ækvivalente, korrigerede støjniveau målt i dB(A), må ved nabobeboelse* ikke overstige nedenfor anførte værdier.

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

Mandag-fredag kl. 7-18 (8 timer) Lørdag kl. 7-14 (7 timer)	Alle dage kl. 18-22 (1 time) Lørdag kl. 14-18 (4 timer) Søn- og helligdag kl. 7-18 (8 timer)	Alle dage kl. 22-7 (½ time)	Alle dage kl. 22-7 Maksimal værdi
55 dB(A)	45 dB(A)	40 dB(A)	55 dB(A)

*) Ved nabobeboelse defineres som opholdsarealer ved nærmeste nabo. Ved tvivlsspørgsmål er det tilsynsmyndigheden, der definerer, hvor støjgrænsen gælder. Støjbidraget (bortset fra maksimalværdien) måles som det ækvivalente, konstante, korrigerede støjniveau i dB(A) (re. 20 µPa). Tidsintervallerne i parenteserne angiver midlingstiden inden for den pågældende periode.

27. Ved klage over støj fra husdyrbruget, kan kommunen anmode om, at der indsendes dokumentation for overholdelse af støjkrav. Husdyrbruget skal for egen regning dokumentere, at støjvilkår overholdes, hvis tilsynsmyndigheden finder det påkrævet. Dokumentation for overholdelse af støjkravene kan være i form af målinger i husdyrbrugets omgivelser (under fuld drift) eller kildestyrkemålinger ved de enkelte støjkluder kombineret med beregninger efter den fælles nordiske beregningsmodel for industri-støj.

Kravet om dokumentation af støjforholdene kan højst fremsættes en gang årligt, med mindre den seneste kontrol viser, at vilkår 26 ikke kan overholdes. Støjmålinger skal udføres som beskrevet i Miljøstyrelsens til enhver tid gældende støjbergningsvejledning og foretages i punkter som forinden aftales med tilsynsmyndigheden. Støjmåling skal udføres af et akkrediteret firma.

Støv

---

28. Husdyrbrugets anlæg må ikke give anledning til støvgener uden for matrikel 11a Hvam, Borbjerg.

Lys

---

29. Lysstofrør skal i forbindelse med løbende udskiftning i stalde udskiftes til lavenergi-lysstofrør.

Spildevand

---

30. Befæstede arealer omkring husdyrbrugets bygninger skal altid holdes rene for affald, foderrester, gødningsspild m.v., således, at der ikke er risiko for udvaskning af organisk materiale og næringsstoffer til vandløb, grøfter og dræn ved overfladeafstrømning.

Skadedyr

---

31. Der skal på husdyrbruget foretages forebyggende fluebekæmpelse med rovfluer. Ved fluegener skal der foretages en effektiv fluebekæmpelse i overensstemmelse med

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

retningslinjerne fra Statens Skadedyrslaboratorium.

Hvis Holstebro Kommune finder det nødvendigt kan det forlanges, at der føres journal over fluebekæmpelsen/skadedyrbekæmpelsen på husdyrbruget. Journalen skal føres efter kommunens anvisninger.

Driftsforstyrrelser eller uheld

---

32. Der skal være udarbejdet en beredskabsplan, som fortæller, hvornår og hvordan, der skal reageres ved uheld, som kan medføre konsekvenser for det eksterne miljø. Beredskabsplanen skal være kendt af alle personer, der arbejder på husdyrbruget og skal ophænges synligt, hvor den er let at komme til. Beredskabsplanen skal løbende holdes opdateret. I forbindelse med opdateringerne skal Holstebro Kommune kontaktes, så miljøvagtens telefonnumre er opdaterede.

Miljø- og ressourcestyring

---

33. Husdyrbruget skal minimum en gang i kvartalet føre journal/opgørelse over forbrug af el, vand og brændstof, samt andre relevante ressourcer, jf. bilag 19.
34. Husdyrbruget skal arbejde på at nedbringe ressourceforbruget og affaldsmængden samt udledning af forurenende stoffer til omgivelserne, så der på en økonomisk forsvarelig måde opnås en reduktion i miljøbelastningen.

Husdyrbruget skal i forbindelse med tilsyn redegøre for muligheden for at indføre rene teknologi i form af ændrede råvarer, nyt materiel, ny management eller besparelser på materialer og ressourcer, som kan nedsætte miljøbelastningen. Følgende områder forventes at indgå i redegørelsen:

- Metoder/management til reducere af fordampningen af kvælstof fra stalde og opbevaringsanlæg samt i forbindelse med udbringning.
  - Tiltag til reducere af kvælstofudledning og fosforoverskud.
  - Redegørelse for ressourceforbrug og tiltag til minimering heraf.
  - Reparations- og vedligeholdelsesplaner
  - Affaldsreducerede tiltag
35. Hele husdyrbruget skal indenfor 1 år efter meddelelse af godkendelsen være gennemgået af en energifaglig konsulent med det formål at sikre, at lønsomme ressourcebesparende teknologier løbende indføres på husdyrbruget. Gennemgangen skal som minimum indeholde en beskrivelse og vurdering af de aktuelle forhold samt mulighederne for indførelse af energibesparende teknologi vedr. belysning, køle- og fryseanlæg, varmeanlæg, ventilationsanlæg, maskiner og lign. samt de heraf afledte forhold, såsom f.eks. varmegenindvindingspotentialer, pumpetyper etc.

Husdyrbruget skal efter ovenstående gennemgang gennemgås minimum hvert 5. år. Som udgangspunkt skal 5-års lønsomme teknologier indføres. Kontroller inkl. rapport

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

skal vedlægges driftsjournalen bilag 19.

Husdyrbrugets udbringningsarealer

Drift af husdyrbrugets arealer

---

36. Godkendelsen omfatter kun de ansøgte udbringningsarealer, der fremgår af bilag 9.
37. Udbringning af husdyrgødning skal ske i overensstemmelse med god landmandspraksis, således at lugtgener, ammoniakfordampning og støj begrænses. Udbringning skal så vidt muligt ske på hverdage indenfor normal arbejdstid. Såfremt god landmandspraksis ikke efterleves, kan tilsynsmyndigheden meddele påbud med henblik på at sikre, at god landmandspraksis overholdes.

MILJØPÅVIRKNING FRA HUSDYRBRUGETS AREALER

---

38. Der må maksimalt tilføres husdyrgødning på bedriftens arealer svarende til 515,19 DE med den husdyrgødningssammensætning og næringsstofmængde, der fremgår af skema 8 på side 51, og således at der på husdyrbrugets udbringningsareal ikke udbringes mere end 1,40 DE/ha.
39. Der skal hvert år dyrkes efterafgrøder på de ansøgte arealer svarende til 2,10 procentpoint udover Plantedirektoratets til enhver tid gældende krav om pligtige efterafgrøder. De ekstra pligtige efterafgrøder skal fremgå af gødningsregnskabet til Plantedirektoratet.
40. Husdyrgødning udbragt på markerne 12-0, 13-0, 14-0, 15-0, 16-0, 20-0 og 41-0 skal nedfældes på sort jord og græs.
41. På mark 80-0, 80-1, 80-2, 81-0, 82-0, 83-0, 84-0, 85-0 og 86-0, skal der ved sædskifte opretholdes fosforbalance på ejede og forpagtede arealer uden ledig fosforbindingskapacitet. Fosforbalancen opgøres som forskellen mellem den tilførte mængde fosfor og den mængde fosfor, som fraføres med afgrøderne efter plantedirektoratets retningsgivende normer for fosfor for de respektive år. Vilåret gælder enhver femårs periode efter der foreligger fosfortal for markerne.

For humusjorde på lavbund gælder, at der er ledig fosforbindingskapacitet, når forholdet mellem bikarbonat-dithionite ekstarherbart jern og fosfor er større end 20. For øvrige jorde er der ledig fosforbindingskapacitet, når det gennemsnitlige fosfortal for marken er mindre end 4.

42. Der skal senest 2 år fra godkendelsestidspunkt foreligge fosfortal eller jern/fosforanalyser, der maksimalt er fem år gamle, for ejede og forpagtede udbringningsarealer omfattet af vilkår 41. Jordprøver til dokumentation af ledig fosforbindingskapacitet skal udtages for hver 5 hektar markareal. Fosfortallene / forholdstallene skal fremgå

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

af markplan (kortbilag over marker) og anføres for hvert delareal. Kortbilag over markplan med analyser skal indsendes som dokumentation til Holstebro Kommune, når analyserne foreligger.

Forebyggelse af forurening af vandmiljøet

---

43. På mark 31-0 og 35-0 skal der etableres en 6 meter bred dyrkningsfri bræmme med naturlig vegetation ned til Hvolbæk. Såfremt overfladeafstrømning gennemløber bræmmen, kan Holstebro Kommune øge bræmmebredden.
44. Udbringning af gødning m.m. må ikke foretages, når jorden er mættet med vand, oversvømmet, frossen eller dækket af sne.
45. Udbringning af gødning m.m. må ikke foretages forud for varslede kraftige regnskyl/store nedbørsmængder og skal foretages så tæt som muligt på det tidspunkt, hvor afgrøden har maksimal næringsstofoptag og størst vækst. Ved afgrødehøjde under 10 cm skal husdyrgødning udbringes under ideelle vejrforhold, dvs. køligt, fugtigt og vindstille eller ved direkte nedfældning.
46. Der må ikke etableres afvandingsrender på markerne til afledning af vand til vandløb, grøfter, søer, dræn eller lignende.

Arter på habitatdirektivets bilag IV

---

47. Omkring vandhullerne ved mark 10-0 skal der til stadighed opretholdes en dyrkningsfri bræmme på 10 meter til vandhullerne, jvf. bilag 13.
48. Såfremt der verificeres padde omfattet af habitatbekendtgørelsen bilag IV i området, skal der etableres en 10 meter dyrkningsfri bræmme omkring det pågældende vandhul ved udbringningsarealerne.

Offentliggørelse og generelle forhold

Klagevejledning

Afgørelsen om godkendelse er truffet i medfør af § 11 i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug nr. 1486 af 4. december 2009.

Afgørelsen om godkendelse kan inden 4 uger efter afgørelsens annoncering, dvs. inden den 03-11-2010, kl. 15.00 påklages til Miljøklagenævnet. Ved klage over godkendelsen kan Miljøklagenævnet bestemme, at klagen har opsættende virkning.

Klageberettigede er ansøger, Miljøministeren og enhver, der har individuel, væsentlig interesse i sagens udfald. Klageberettigede er orienteret ved annonce i Holstebro Onsdag den 06-10-2010.

Eventuel klage over miljøgodkendelsen, skal indgives skriftligt og skal stiles til Miljøklagenævnet, Rentemestervej 8, 2400 København NV, men skal indsendes til Holstebro Kommune, Natur og Miljø, Nupark 51, 7500 Holstebro eller pr. mail til teknik.miljoe@holstebro.dk. Klagen videresendes derefter til Miljøklagenævnet sammen med sagens akter og kommunens bemærkninger til sagen.

Der gøres opmærksom på, at en klage ikke har opsættende virkning for udnyttelsen af godkendelsen, med mindre Miljøklagenævnet bestemmer andet, jvf. lovens § 81. Udnyttelse af godkendelsen sker dog på eget ansvar, og indskrænker ikke klagemyndighedens ret til at ændre eller ophæve afgørelsen.

Søgsmål til prøvelse af afgørelser efter loven eller de regler, der fastsættes i medfør af loven, skal i henhold til § 90 være anlagt inden 6 måneder efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes søgsmålsfristen dog altid fra bekendtgørelsestidspunktet. I tilfælde af at afgørelsen påklages, regnes fristen først fra det tidspunkt, hvor der foreligger en endelig afgørelse.

Offentliggørelse

Afgørelsen sendes til:

- Anita og Per Refsgaard, Nørre Hvamvej 1, 7500 Holstebro (ansøger).

Orientering om meddelelse af miljøgodkendelse samt miljøgodkendelse er sendt til:

- Heden og Fjorden, Carsten Hejlesen, Nupark 47, 7500 Holstebro, E-post: Che@hflc.dk (rådgiver)
- Danmarks Naturfredningsforening – Holstebro – V/Ole Primdahl, Vindelevgård 192, 7830 Vinderup
- Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø. E-post: dn@dn.dk;
- Miljøcenter Ringkøbing, Holstebrovej 31, 6950 Ringkøbing. E-post: post@rin.mim.dk
- Embedslægeinstitutionen Midtjylland, Lyseng Allé 1, 8270 Højbjerg. E-post: midt@sst.dk
- Danmarks Fiskeriforening, Nordensvej 3, Taulov, 7000 Fredericia. E-post: mail@dkfisk.dk
- Danmarks Sportsfiskerforbund, v/ Erik Schou Nielsen, Rosenvvej 18, 8240 Risskov, enie@akademiaarhus.dk
- Danmarks Sportsfiskerforbund, v/ Jens K. Thygesen, jkt@sportsfiskerforbundet.dk

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

- Ferskvandsfiskeriforeningen v/ Niels Barslund, Vormstrupvej 2, 7540 Haderup. E-post: nb@ferskvandsfiskeriforeningen.dk
- Dansk Ornitologisk Forening, Vesterbrogade 140, 1620 Kbh. V, E-post: natur@dof.dk
- Dansk Ornitologisk Forening (DOF-Vestjylland), E-post: holstebro@dof.dk
- Det Økologiske Råd, Blegdamsvej 4B, 2200 København N. E-post: husdyr@ecocouncil.dk
- Holstebro Museum. E-post: niels.terkildsen@holstebro-museum.dk

Orientering om meddelelse af miljøgodkendelse er sendt til:

- Kristian Enghoved Nielsen, Enghovedvej 1, 7500 Holstebro (omkringboende)
- Jørn Rind Thomasen, Nørre Hvamvej 2, 7500 Holstebro (desuden ejer af Hvamvej 13, 7500 Holstebro, omkringboende)
- Erik Karlsen, Grønningen 48, 7600 Struer (ejer af Nørre Hvamvej 3, 7500 Holstebro, omkringboende)
- Niels Kristian Fruergaard-Pedersen, Nørre Hvamvej 4, 7500 Holstebro (omkringboende)
- Jens Lindbjerg, Nørre Hvamvej 6, 7500 Holstebro (Ejer desuden Hvamvej 6, 7500 Holstebro, omkringboende)
- Ann-Lizel Zier Sondrup, Hvamvej 4, 7500 Holstebro (omkringboende)
- Svend Aage Nielsen, Hvamvej 7, 7500 Holstebro (omkringboende)
- Egon Mosholm Jensen, Flengvej 15, 7500 Holstebro (ejer af Hvamvej 9 og 11, 7500 Holstebro (omkringboende))
- Kurt Ebbensgaard, Kroglundvej 1, 7500 Holstebro (omkringboende)
- Christina Kjelsmark Bjerrum, Østergårdvej 7, 7830 Vinderup (bortforpagter)
- Søren Nielsen, Skivevej 158, 7500 Holstebro (bortforpagter)
- Hans-Erik Maegaard, Mosebyvej 32, 7500 Holstebro (bortforpagter)
- Henrik Andersen, Østergårdvej 1, 7830 Vinderup (bortforpagter)
- Ivan Lausen, Mosebyvej 31, 7500 Holstebro (bortforpagter)
- Jens Erik Skovgaard, Perregårdvej 1, 7500 Holstebro (bortforpagter)
- Kim Toft, Naltoftevej 6, 7500 Holstebro (bortforpagter)
- Kurt Moesgaard Madsen, Sanggårdvej 1, 7500 Holstebro (bortforpagter)
- Lauge Kjelsmark, Kjeldsmarkvej 6, 7500 Holstebro (bortforpagter)
- Lone Buchvardt Breiner, Hvolbækvej 4, 7830 Vinderup (bortforpagter)
- Morten Poulsen Sanggaard, Sanggårdvej 2, 7500 Holstebro (bortforpagter)
- Peder Kjær Laustsen, Skivevej 187, 7500 Holstebro (bortforpagter)
- Susanne Vesterby Lindholm og Kristian Lindholm, Hvamvej 3, 7500 Holstebro (bortforpagter)
- Vibeke Sondrup Kristensen og Esben Ulrik Kristensen, Hornshøjparken 143, 7500 Holstebro (bortforpagter)
- Ellen Margrete og Gert Kristensen, Nørrebjergvej 1, 7500 Holstebro (bortforpagter)
- Villy Kirkeby, Mosevej 23, 7500 Holstebro (bortforpagter)
- Christian Mikkelsen, Mosebyvej 21, 7500 Holstebro (bortforpagter)
- Lisbeth Mejlhede Kaastrup og Stefan Mejlhede, Perregårdvej 7, 7500 Holstebro (bortforpagter)

I perioden 08.09.2010 til 29.08.2010 har udkast til afgørelse været sendt i høring hos nedsstående, og der er ikke indkommet bemærkninger:

- Kristian Enghoved Nielsen, Enghovedvej 1, 7500 Holstebro (omkringboende)
- Jørn Rind Thomasen, Nørre Hvamvej 2, 7500 Holstebro (desuden ejer af Hvamvej 13, 7500 Holstebro, omkringboende)
- Erik Karlsen, Grønningen 48, 7600 Struer (ejer af Nørre Hvamvej 3, 7500 Holstebro, omkringboende)
- Niels Kristian Fruergaard-Pedersen, Nørre Hvamvej 4, 7500 Holstebro (omkringboende)
- Jens Lindbjerg, Nørre Hvamvej 6, 7500 Holstebro (Ejer desuden Hvamvej 6, 7500 Holstebro, omkringboende)
- Ann-Lizel Zier Sondrup, Hvamvej 4, 7500 Holstebro (omkringboende)
- Svend Aage Nielsen, Hvamvej 7, 7500 Holstebro (omkringboende)
- Egon Mosholm Jensen, Flengvej 15, 7500 Holstebro (ejer af Hvamvej 9 og 11, 7500 Holstebro (omkringboende))

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

- Kurt Ebbensgaard, Kroglundvej 1, 7500 Holstebro (omkringboende)
- Christina Kjelsmark Bjerrum, Østergårdvej 7, 7830 Vinderup (bortforpagter)
- Søren Nielsen, Skivevej 158, 7500 Holstebro (bortforpagter)
- Hans-Erik Maegaard, Mosebyvej 32, 7500 Holstebro (bortforpagter)
- Henrik Andersen, Østergårdvej 1, 7830 Vinderup (bortforpagter)
- Ivan Lausen, Mosebyvej 31, 7500 Holstebro (bortforpagter)
- Jens Erik Skovgaard, Perregårdvej 1, 7500 Holstebro (bortforpagter)
- Kim Toft, Naltoftevej 6, 7500 Holstebro (bortforpagter)
- Kurt Moesgaard Madsen, Sanggårdvej 1, 7500 Holstebro (bortforpagter)
- Lauge Kjelsmark, Kjeldsmarkvej 6, 7500 Holstebro (bortforpagter)
- Lone Buchvardt Breiner, Hvolbækvej 4, 7830 Vinderup (bortforpagter)
- Morten Poulsen Sanggaard, Sanggårdvej 2, 7500 Holstebro (bortforpagter)
- Peder Kjær Laustsen, Skivevej 187, 7500 Holstebro (bortforpagter)
- Susanne Vesterby Lindholm og Kristian Lindholm, Hvamvej 3, 7500 Holstebro (bortforpagter)
- Vibeke Sondrup Kristensen og Esben Ulrik Kristensen, Hornshøjparken 143, 7500 Holstebro (bortforpagter)
- Ellen Margrete og Gert Kristensen, Nørrebjergvej 1, 7500 Holstebro (bortforpagter)
- Villy Kirkeby, Mosevej 23, 7500 Holstebro (bortforpagter)
- Christian Mikkelsen, Mosebyvej 21, 7500 Holstebro (bortforpagter)
- Lisbeth Mejlhede Kaastrup og Stefan Mejlhede, Perregårdvej 7, 7500 Holstebro (bortforpagter)

Retsbeskyttelse

Godkendelsen omfatter hele produktionen på adressen Nørre Hvamvej 1, 7500 Holstebro, samt de udspretningsarealer (ejede og forpagtede), der er nævnt og behandlet i ansøgningen.

I 8 år efter godkendelsens offentliggørelse, er godkendelsen omfattet af retsbeskyttelse. Holstebro Kommune kan derfor ikke tage godkendelsen op til revurdering indenfor de 8 år.

Holstebro Kommune kan dog tage godkendelsen op til revurdering indenfor de 8 år og om nødvendigt meddele påbud eller forbud, jf. § 40 stk. 2 i lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug nr. 1486 af 4/12-2009, hvis der er fremkommet nye oplysninger om forurenin- gens skadelige virkning, hvis forureningen medfører miljømæssige skadevirkninger, der ikke kunne forudses ved godkendelsens meddelelse, eller hvis forureningen i øvrigt går ud over det, som blev lagt til grund ved godkendelsens meddelelse.

Godkendelsen skal, jf. § 17 i bekendtgørelse nr. 294 af 31/03 2009 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug, regelmæssigt og mindst hvert 10. år tages op til revurdering. Den første regelmæssige revurdering skal dog foretages senest, når der er forløbet 8 år - dvs. i år 2018.

Det skal bemærkes, at tilsynsmyndigheden altid kan revidere vilkårene i en godkendelse, jf. lovens § 53 stk. 2, for at forbedre husdyrbrugets egenkontrol eller opnå et mere hensigtsmæssigt tilsyn.

Godkendelsen træder i kraft den 30.09.2010. Opmærksomheden henledes på, at såfremt afgørelsen påklages, kan klagemyndigheden beslutte at ændre vilkårene i godkendelsen eller helt at ophæve godkendelsen.

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

Udnyttelse af godkendelsen

Godkendelsen skal være udnyttet inden 2 år fra meddelelse.

Hvis godkendelsen ikke har været udnyttet, helt eller delvist, i 3 på hinanden følgende år, så bortfalder den del af godkendelsen, der ikke har været udnyttet de seneste 3 år, med mindre andet fremgår af godkendelsen. Det er ikke hensigten, at fravigelser, der skyldes naturlige produktionsudsving, betragtes som kontinuitetsbrud.

Oplysninger om grundlag for miljøgodkendelsen

Godkendelsens vilkår er meddelt med baggrund i kommunens vurderinger og bl.a. følgende af Miljøstyrelsens vejledninger og orienteringer:

- Vejledning nr. 2/2001 Luftvejledningen,
- Vejledning nr. 5/1984 Ekstern støj fra virksomheder,
- Vejledning nr. 6/1984 Måling af ekstern støj fra virksomheder,
- Vejledning nr. 4/1997 om miljøgodkendelse af husdyrbrug,
- Vejledning nr. 97/2002 om husdyrhold og arealkrav,
- Vejledning nr. 9795/2005 om rotter,
- Vejledning om tilladelse og miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

samt

- Miljøcenter Fyn/Trekantområdets "Vejledende retningslinjer for vurdering af lugt og begrænsning af gener fra stalde". 2. udgave udarbejdet maj 2002.
- IPPC Reference Document on Best Available Techniques for Intensive Rearing of Poultry and Pigs, juli 2003.
- Statens Skadedyrslaboratorium rapport nr. 3 / 2002. Retningslinier for fluebekæmpelse på gårde med husdyr.

Udover vilkårene i nærværende miljøgodkendelse er husdyrbruget underlagt bestemmelserne i gældende love og anordninger – hvis disse regler er skærpede i forhold til vilkårene i denne godkendelse.

Husdyrbruget har pligt til at kende og overholde gældende lovgivning, samt eventuelle revisioner og ændringer i den gældende lovgivning. Gældende love og regler kan bl.a. findes på www.retsinfo.dk.

Miljøteknisk beskrivelse og vurdering

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

Generelle forhold

Den miljøtekniske beskrivelse er fra den fremsendte ansøgning, herunder fremsendte supplerende oplysninger. Den miljøtekniske vurdering er Holstebro Kommunes redegørelse for, og vurdering af, om forudsætningerne for at meddele miljøgodkendelsen er opfyldt, dvs. at godkendelsen er ledsaget af sådanne vilkår, at risikoen for forurening eller ikke-uvæsentlige gener for omgivelserne begrænses.

Godkendelsesmyndigheden kan meddele miljøgodkendelse efter lovens § 11, hvis den finder det godtgjort, at husdyrbruget

- har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forurening ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik, og
- i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne.

Ved vurderingen af, om husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen, skal det bl.a. sikres, at husdyrbruget indrettes og drives på en sådan måde,

- at beskyttelsen af jord, grundvand, overfladevand og natur med dens bestande af vilde planter og dyr og deres levesteder, herunder områder, der er beskyttet mod tilstandsændringer eller fredet, udpeget som internationalt naturbeskyttelsesområde eller udpeget som særlig sårbart over for næringsstofpåvirkning, finder sted,
- at der er truffet de nødvendige foranstaltninger til begrænsning af eventuelle gener for naboer (lugt-, støj-, støv-, flue- og lysgener, affaldsproduktion m.v.),
- at hensynet til de landskabelige værdier er varetaget,
- at energi- og råvareforbruget udnyttes mest effektivt,
- at mulighederne for at substituere særligt skadelige eller betænkelige stoffer med mindre skadelige eller betænkelige stoffer er udnyttet,
- at produktionsprocesserne er optimeret i det omfang det er muligt,
- at affaldsfrembringelse undgås, og hvor dette ikke kan lade sig gøre, at mulighederne for genanvendelse og recirkulation er udnyttet,
- at til- og frakørsel til virksomheden vil kunne ske uden væsentlige miljømæssige gener for de omboende.

Nedenstående vil bedriftens aktiviteter blive vurderet iht. ovenstående i det omfang det er relevant.

ANSØGER OG EJERFORHOLD

Anita og Per Refsgaard ejer og driver husdyrbruget på Nørre Hvamvej 1, 7500 Holstebro under CVR nr. 306224793. Husdyrbruget drives, som et selvstændigt husdyrbrug uden nogen form for samdrift med andre ejendomme, herunder andre ejede ejendomme. De drifts- og miljøansvarlige på husdyrbruget er Anita og Per Refsgaard. De drifts- og miljøansvarlige har pligt til at informere personer og virksomheder, der arbejder på husdyrbruget om godkendelsens vilkår for den del af driften, som de arbejder med.

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

Der stilles vilkår om, at hvis der sker ændringer af ejerforhold, eller hvem der er ansvarlig for husdyrbruget, skal dette meddeles til Holstebro Kommune inden for 14 dage.

LOKALISERING OG PLANMÆSSIGE FORHOLD

Bedriften ligger cirka 2,1 km VNV for Borbjerg byzone og 750 meter VNV for Hvam Mejeriby, der er beliggende i landzone. Husdyrbrugets beliggenhed fremgår af bilag 1.

Zonestatus: Husdyrbruget er placeret i landzone.
 Lokalplan: Der er ikke udarbejdet lokalplan for landzoneområdet.
 Kommuneplan: Husdyrbruget er beliggende i jordbrugsområde.

Afstand fra staldanlæg og lign. til nærmeste naboer og byzone m.v.	Afstand
Nærmeste nabo (Nørre Hvamvej 4) med landbrugspligt – krav 50 meter	120 m
Nærmeste nabo (Nørre Hvamvej 11) uden landbrugspligt – krav 50 meter	230 m
Eksisterende eller, ifølge kommuneplanens rammedel, fremtidigt byzone- eller sommerhusområde [Borbjerg] - krav 50 meter, vurdering indenfor 300 meter	2,1 km
Område i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhverv eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lignende [Hvam Mejeriby] - krav 50 meter, vurdering indenfor 300 meter	750 m
En beboelsesbygning på en ejendom uden landbrugspligt, der ligger i en samlet bebyggelse i landzone, og som har en anden ejer end driftsherren, [Hvam] - vurdering indenfor 300 meter	1,1 km

Afstand fra hele anlægget til nærmeste naturområder:	Afstand
Højmose	> 13,5 km
Lobeliesø	> 12,5 km
Hede større end 10 ha, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 og beliggende uden for internationale naturbeskyttelsesområder	> 10 km
Overdrev større end 2,5 ha, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 og beliggende uden for internationale naturbeskyttelsesområder	2,5 km
Hede, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 og beliggende inden for internationale naturbeskyttelsesområder	12,0 km
Overdrev, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 og beliggende inden for internationale naturbeskyttelsesområder	11,5 km
Ammoniakkfølsomme søer, herunder kalkrige søer* og vandhuller med kransnålagger og brunvandede søer og vandhuller, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 og beliggende inden for internationale naturbeskyttelsesområder	> 11,5 km
*) Disse søtype er endnu ikke fuldstændigt kortlagt, hvorfor den nærmeste § 3 sø indenfor internationalt beskyttelsesområde er angivet.	

Afstand fra eksisterende anlæg:	Afstand
Ikke almene vandforsyningsanlæg (krav 25 m)	90 m
Almene vandforsyningsanlæg (krav 50 m)	> 1 km
Vandløb, grøft, dræn, søer (krav 15 m)	15 m
Offentlig vej og privat fællesvej (krav 15 m)	15 m
Levnedsmiddelvirksomhed (krav 25 m)	> 1 km
Beboelse på samme ejendom (krav 15 m)	7 m
Naboskel (krav 30 m)	30 m

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Husdyrbruget overholder ikke afstandskravet på 15 meter til beboelse på samme ejendom. Stalden er imidlertid opført i 1970'erne, kravet om afstand til beboelse på samme ejendom blev først indført i 1994. Holstebro vurderer derfor, at stalden er opført lovligt, og at der ikke skal meddeles dispensation fra husdyrlovens § 8, stk. 1, nr. 6.

Samlet vurdering

Holstebro Kommune vurderer, at husdyrbruget opfylder afstandskravene i lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug:

- §§ 6 og 20: Afstande til nabobebyggelse, byzone- eller sommerhusområde, samlet bebyggelse og blandet bolig og erhverv mv.
- § 7: Afstande til beskyttede naturtyper (højmoser, lobeliesø, hede større 10 ha, overdrev, større end 10 ha, heder, overdrev og ammoniakfølsomme søer) beliggende indenfor international naturbeskyttelsesområder).
- § 8: Afstandskrav til vandløb, vandindvindingsanlæg offentlig og privat fællesvej og egen beboelse.

LANDSKABELIGE OG KULTURHISTORISKE OMRÅDER

Vurdering i forhold til anlægget

Husdyrbrugets anlæg er beliggende udenfor kulturhistoriske og landskabelige interesseområder, kystnærhedszonen, beskyttelseszoner omkring fredede fortidsminder samt sø-, strand-, skov- og åbeskyttelseszoner. Holstebro Kommune vurderer ikke at det ansøgte projekt er i konflikt med landskabelige og kulturhistoriske hensyn.

Vurdering i forhold til arealer

En del marker er beliggende i områder, der i kommuneplanen 2009-2021 er udpeget som særligt værdifuldt kulturhistorisk område, jvf. bilag 16. De nordlige kulturarvsarealer omfatter bl.a. området omkring Hellegård Ådal, Holmgård Sø og Borbjerg møllesø, der siden stenalderen har været et vigtigt bebyggelsesområde. Her har været en naturlig adgang til Limfjorden og rige ressourcer i form af vandløb, enge og frugtbar jord. På begge sider af ådalen ligger mange spor af stenalder-, bronzealder og jernalderbebyggelser. Det sydlige område dækker dele af den såkaldte "Oldtidsvej", som løber langs sidste istids hovedopholdslinie gennem hele Vestjylland fra Vesterhavet ved Trans ind til Karup Å. Vejforløbet eller vejkorridoren markeres af 1) fredede og overpløjede gravhøje, samt af 2) vejspor, som ses i heder og på luftfotos, og af 3) eksisterende veje og hulveje. Forløbet er meget markant fra Vesterhavet og helt ind til Stubbergård Sø og Flynder Sø. Herefter på det sidste korte stræk er der flere forløb, som hver især er markeret med gravhøje, men ikke så markant, som på resten af strækningen. Forløbet strækker sig over ca. 77 km. Der er ca. 430 fredede gravhøje i forløbet og registreret ca. 1070 overpløjede høje (hvoraf nogle kun er registrerede på luftfotos), altså i alt ca. 1500 gravhøje. Højrækken er uden tvivl en af de mest markante i landet. Driften af udbringningsarealerne vurderes ikke at være i strid med grundlaget for udpegningen af kulturarvsarealerne.

Beskyttede fortidsminder

Mark 77-0 ligger inden for beskyttelseszonerne for beskyttede fortidsminder i form af gravhøje, jvf. bilag 5. Selve gravhøjene er beliggende uden for markarealet. Gravhøjene er, jvf.

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

§ 29f i museumsloven, beskyttet af en 2 m beskyttelseszone, hvor der ikke må foretages jordbehandling, gødes eller plantes. Der stilles ikke skærpende vilkår. Jvf. § 18 i Lov om naturbeskyttelse må der endvidere ikke etableres ny beplantning eller foretages lignende ændring i tilstanden af arealet inden for 100 meters afstand fra gravhøje, medmindre Kommunen meddeler dispensation hertil.

Beskyttede diger

Mange af husdyrbrugets arealer er afgrænset af beskyttede diger, jvf. bilag 16. Ved sten- og jorddiger og lign. forstås menneskeskabte, linjeformede forhøjninger af sten, jord, græstørv, tang eller lignende materialer, som fungerer eller har fungeret som hegn og har eller har haft til formål at markere administrative, ejendoms- eller anvendelsesmæssige skel i landskabet. Digerne er vigtige elementer i kulturlandskabet, som både viser tidligere tiders arealudnyttelse, ejendoms- og administrationsforhold, fungerer som levesteder og spredningskorridorer for dyr og planter og bidrager til et afvekslende landskab, ofte med egnstypiske digestrukturer. Digerne er beskyttet i henhold til museumslovens § 29a. Der må derfor ikke foretages ændring i tilstanden af digerne. På mark 1-0, 36-0 og 71-2 er der registreret diger på selve udbringningsarealerne. Holstebro Kommune vurderer imidlertid, at der er tale om fejlregistreringer, hvorfor digernes placering vurderes ikke at være af betydning for arealanvendelse i indeværende godkendelse.

Holstebro Kommune vurderer samlet, at den ansøgte arealdrift ikke vil medføre forringelser af de landskabelige eller kulturhistoriske værdier i området.

OPHØR AF HUSDYRBRUGET

Ved ophør af husdyrbruget skal stalde rengøres, gyllebeholdere tømmes og indholdet bortskaffes miljømæssigt forsvarligt. Eventuelle oplag af olier, sprøjtemidler, kemikalier etc. skal bortskaffes til godkendt modtager. Såfremt driftsbygninger ikke er nødvendige eller brugbare til landbrugsformål, kan Holstebro Kommune kræve, at bygningerne rives ned, og materialet bortskaffes til genanvendelse eller lignende. Der stilles vilkår til sikring af ovenstående.

Husdyrbrugets anlæg

Det ansøgte husdyrhold

Husdyrbruget drives konventionelt ned nedenstående produktionsstørrelse i de staldsystemer, der er angivet i Skema 2:

Skema 1. Produktionsstørrelse inkl. vægtinterval, antal og dyreenheder i nudrift og ansøgt drift.

Dyreart/type	Tilladt produktion (nudrift)		Ansøgt drift	
	Antal	DE	Antal	DE
Smågrise (8-35 kg)	13.500	73,79		
Smågrise (8-30 kg)			24.000	106,88

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Produktionsniveau

Produktionsniveauet ligger stabilt hen over året, og der forventes ikke varierende belastning fra husdyrproduktionen i løbet af året. Almindelige sæsonudsving, naturlige produktionsudsving samt tilpasninger pga. sygdom og lignende kan ske og accepteres.

Udnyttelse af produktionsniveau

Hvis godkendelsen ikke har været udnyttet, helt eller delvist, i 3 på hinanden følgende år, så bortfalder den del af godkendelsen, der ikke har været udnyttet de seneste 3 år, med mindre andet fremgår af godkendelsen. Det er ikke hensigten, at fravigelser, der skyldes naturlige produktionsudsving, betragtes som kontinuitetsbrud.

Stalde

Udvidelsen af dyreholdet fremgår af skema 2, hvor antallet af dyr i nudrift og ansøgt drift fremgår. Situationsplan over husdyrbrugets stalde, gødningsopbevaringsanlæg samt bygningsmaterialer fremgår af bilag 2. Udvidelse finder sted i eksisterende stalde.

Skema 2. Husdyrholdets sammensætning i relation til dyretyper, vægtinterval, antal, stipladser og staldsystem.

Stald nr.	Staldnavn	Dyreart/type og evt. vægtkorrektur	Nudrift drift		Ansøgt drift			Staldsystem
			Antal	DE	Stipladser	Antal	DE	
1.1.1.	Eksisterende smågrise-stalde (C, E, G og F på bilag 2)	Smågrise (8-35 kg)	13.500	73,79				Toklimastald, delvis spaltegulv, gyllesystem
		Smågrise (8-30 kg)			3700	24.000	106,88	

Udvidelsen fra 13.500 til 24.000 producerede smågrise pr. år finder sted i de eksisterende stalde, der ikke renoveres. Udvidelsen kan gennemføres med baggrund i den ændrede produktionsform. Fra nu- til ansøgt drift ændres vægtintervallet fra 8-35 kg til 8-30 kg. Det i sig selv medfører en kortere produktionstid pr. enhed. Dernæst ændres der fra konventionel til SPF-status. Det betyder, at de indkøbte grise har en væsentlig højere sundhedsstatus, hvilket implicit medfører en forventeligt bedre produktivitet, og dermed bedre udnyttelse af kapaciteten. Den højere sundhedsstatus betyder også, at antallet af sygestier kan reduceres væsentligt (forventeligt fra 4 til 1 per sektion), hvilket betyder, at der frigøres plads til produktion. Og endelig betyder et anderledes flow fra SPF-leverandøren, at belægningsgraden kan øges. Denne forøgelse af belægningsgraden er netop også betinget af den højere sundhedsstatus, idet en lavere belægningsgrad jo er et virkemiddel til at sikre produktiviteten pr. dyr i besætninger med lavere sundhedsstatus end SPF giver anledning til. Der er regnet med 6,5 producerede smågrise pr. stiplads i både nudrift og ansøgt drift, hvilket er lavere end det reelle antal. Antallet af stipladser er vigtige i beregningen af lugtgeneafstanden, da det har betydning for antallet af svin, der er på stald samtidigt, jvf. afsnit om lugt.

I det følgende afsnit (BAT i staldanlæg) er beskrevet de punkter som ansøger har anført i forbindelsen med valget af de enkelte respektive tiltag til både BAT og generelle krav samt fravalget af andre generelle virkemidler i forbindelse med ansøgningen om miljøgodkendelse af husdyrbruget.

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

BAT i staldanlæg

Renere teknologi og bedste tilgængelige teknik (BAT) er ifølge Miljøstyrelsens vejledning om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug at betragte som en generel ikke-stedbunden branchenorm. Dette betyder, at særlige følsomme eller for den sags skyld robuste omgivelser ikke har indflydelse på niveauet ved fastlæggelse af BAT. Særligt med begrebet "tilgængelig teknik" menes, at teknikken under afvejning af økonomiske udgifter og fordele skal være mulig at anvende i landbrugssektoren som helhed. Der ligger her i termen 'tilgængelig' indbygget en afvejning mellem mål og midler, men vel og mærke afvejet på sektorniveau og ikke på bedriftsniveau.

Ansøgers valg og fravalg af BAT i stald 1.1.1

Med henblik på at reducere NH₃-emissionen fra staldanlægget er det i henhold til BREF (2003) generelt BAT i svinestalde at reducere overfladearealet, hvorfra der kan ske NH₃-fordampning, at fjerne gyllen hyppigt fra gyllekanaler, at afkøle gødningsoverfladen samt at bruge overflader, der er nemme at rengøre.

For smågrise foreligger der et byggeblad for to-klimastald med delvist spaltegulv (106.03-52). Denne staldtype anvendes i stalden.

Fravalg af staldteknologi – under hensyn til proportionalitetsprincippet

Forsuring: Indenfor slagtesvinebrug har svovlsyrebehandling af gylle betegnelsen BAT jf. BAT-blad Sl.St.01:v1.05-09. Der er dog ikke udarbejdet BAT-blad for svovlsyrebehandling i andre typer svinestalde, men det forventes at komme.

Luftrensning: Der er BAT-blad på luftvasker med syre i slagtesvinestalde og beregninger er udelukkende foretaget for slagtesvin. I det nye BAT-blad (Sl.St.02:v2.05-09) står der, at de danske forsøg med kemisk luftrensning viser, at der fortsat er problemer med driften, hvilket indikerer, at anlæggene ikke er færdigudviklede. Et anlæg, der ikke er længere fremme i udviklingen, kan ikke være BAT-teknologi. Der er ikke længere danske firmaer, der forhandler teknologien, hvilket gør det til en usikker investering mht. til efterfølgende service, reservedele mv. De hollandske typer på markedet har ydermere ikke været afprøvet under danske forhold, hvilket gør, at teknologien endnu ikke kan anbefales.

Biologisk luftrensning: har vist en bedre lugtreducerende effekt end kemisk luftrensning. Der er imidlertid en del problemer med tilstopning af filtre, ligesom der ikke er foretaget en økonomisk evaluering af biologisk luftrensning. Der arbejdes fortsat intenst på udviklingen af driftsikre anlæg til kemisk og biologisk luftrensning. Hverken kemisk eller biologisk luftrensning er beskrevet i BREF-dokumentet.

Gyllekøling: Gyllekøling er beskrevet i BAT-blad (Sv.St.01) Gyllekøling vil ikke kunne etableres i de allerede eksisterende stalde, da gulvet så skal brydes op. Gyllekøling fravælges, da der ikke skal renoveres i forbindelse med projektet. Endvidere vil der ikke umiddelbart være mulighed for at anvende den energimængde i form af varme, der produceres i væ-

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

sentlig mængde i forbindelse med driften af et sådant anlæg. Samfundsmæssigt og ressourcemæssigt vil etableringen af gyllekøling i det aktuelle projekt ikke kunne benævnes Bedst Anvendelige Teknik.

Holstebro Kommunes vurdering

Holstebro Kommunes vurderer, at for to-klimastald med delvist spaltegulv, jvf. BAT-byggeblad nr. 106.03-52 er BAT for smågrisestalde.

Der foreligger ikke et teknologiblad for gylleforsuring i smågrisestalde, men der er et teknologiblad i høring. Ud fra ekstrapolering på baggrund af høringsudkastet til teknologibladet: "Svovlsyrebehandling af gylle i smågrisestalde" vurderes teknologien at medføre en merudgift på 108 kr. pr. kg. reduceret N på en bedriftsstørrelse på 106,88 DE ved nyanlæg, hvorfor Holstebro Kommune vurderer, at teknologien ikke er BAT i det konkrete projekt.

Ligesom for forsuring foreligger der ikke et teknologiblad for kemisk eller biologisk luftrensning i smågrisestalde. I henhold til teknologibladene for smågrise, der er i høring p.t., vil etablering af 20 % delrensning i et nyanlæg medføre en merudgift på ca. 135 og 175 kr. pr. kg reduceret N, for henholdsvis kemisk og biologisk luftrensning, hvorfor Holstebro Kommune vurderer, at teknologierne ikke er BAT i det konkrete projekt.

Holstebro Kommune vurderer, at gyllekøling ikke er BAT i det pågældende projekt, da der tale om eksisterende stalde, der er renoveret for 5 år siden. Etablering af gyllekøling vil medføre, at gulvene skal brækkes op, og der skal støbes nye gyllekanaler.

Holstebro Kommune vurderer derfor, at det ansøgte staldsystem lever op til BAT.

Ventilation

Alle stalde er ventilerede ved mekanisk undertryksventilation, der er energibesparende i forhold til over- eller ligetryksventilation. Ventilationsrørene er forsynet med koniske kraver, der øger den specifikke ydelse (m^3/kWh). Dermed reduceres energiforbruget. Ventilationen er frekvensreguleret på baggrund af temperaturfølere og fugtmålere (hygrostater). Informationerne (målingerne) sendes til en PC, hvorfra selve ventilatorernes effekt styres.

Styringen af klimaet i en smågrisestald er yderst vigtigt for dyrenes velbefindende, samt deres sundhed. Netop derfor foregår der løbende manuel kontrol af ventilationsstyringen. På anlægsniveau foregår der ugentlig kontrol, mens der på sektionsniveau foregår kontrol hver 7-8 uge. Kontrollen foregår ved at måleudstyr, der ikke er koblet til ventilationen aflæses manuelt, og resultatet af disse målinger sammenlignes med måleresultaterne fra målerne der er koblet til ventilationssystemet. De kontinuerlige målinger lagres på PC-en og kan udlæses/aflæses on-demand. Selve ventilatorerne vaskes/rengøres i forbindelse med holdskifte (hver 7-8 uge), hvilket betyder at ventilationskanalerne aldrig vil være tilstoppe- de eller blot vanskeligt passable for luft.

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

Ventilationsstyringen er opkoblet til alarmfunktioner, der advarer om eventuelt opståede malfunktioner. Disse alarmsystemer kontrolleres som minimum hver 7-8 uge i forbindelse med holdskifte og/eller rengøring.

Og sidst men ikke mindst, så kontrolleres ventilationen løbende via godt landmandskab. Den driftsansvarlige er kontinuerligt opmærksom på at også temperatur og fugtighed er optimale, og vil ved afvigelser, eller blot mistanke herom, handle herefter.

Holstebro Kommunes vurdering af ventilationsanlægget

Ventilatorens hastighed reguleres med den såkaldte frekvensregulering, hvor elnettets 50 Hz omformes til en lavere frekvens. Jo lavere frekvens, desto lavere hastighed. Frekvensregulering sikrer, at motoren bevarer sit drejningsmoment, selv om hastigheden reguleres næsten ned til nul. Ventilatoren kan således køre meget stabilt selv ved lave hastigheder og stærke vindpåvirkninger. Energimæssigt er frekvensregulering mere effektivt end spændingsregulering.

Energiforbruget på et undertryksanlæg i forhold til et ligetryksanlæg er op til 50 % lavere. Ligetryksanlæg giver en stabil ventilation i brede og lavloftede stalde, da der anvendes ventilatorer i både indtag og udkast. Undertryksventilation består af en eller flere mekaniske luftafkast. Luftindtaget er udformet som væg - eller loftventiler. Metoden i ventilationen giver et undertryk på 5-10 Pa. Det er undertrykkets størrelse og vægventilernes udformning, der er afgørende for indblæsningshastigheden samt energiforbruget. Jo større undertryk, desto større energiforbrug.

I henhold til normtal udgør ventilation ca. 35 % af et svinebrugs energiforbrug. Ventilationsanlæg består af mange - og for nogles vedkommende - ret følsomme komponenter. Løbende vedligeholdelse er med til at sikre et korrekt og optimalt fungerende ventilationsanlæg. Vedligeholdelse omfatter blandt andet kontrol af temperatur- og evt. luftfugtighedsfølere. Fejlvisning på følere kan være betydelig og årsag til et markant merforbrug af energi - især hvis der tilføres varme til stalden fra et opvarmningsanlæg. Følere, der viser for lav temperatur og/eller for høj luftfugtighed, vil medføre et større varmeforbrug end nødvendigt. Tillige vil en for tør staldluft påvirke kunne dyrenes sundhed. Det er derfor vigtigt, at ventilatorerne styres efter de rigtige værdier. Temperatur- og luftfugtighedsfølere kan kontrolleres med et staldpsykrometer (tør/våd-termometer). Beskadigede ventilatorvinger har en forringet energieffektivitet og vil desuden give mere støj. Defekte lejer støjer, har forringet energieffektivitet og kan give pludselige nedbrud. Regelmæssig rengøring har stor betydning for ydelsen og energiforbruget. Ventilationskanalerne skal generelt renses mindst én gang om året for at sikre optimal ydelse. Holstebro Kommune stiller derfor vilkår om, at ventilationsanlæggene vedligeholdes og efterses i henhold til producentens anvisninger for de pågældende anlæg. Anlægget skal dog som minimum rengøres mindst en gang årligt, og rengøringen skal noteres i driftsjournalen bilag 19.

Ifølge referencedokument for bedste tilgængelige teknikker (BREF) der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion, skal der føres eftersyn med og rengøring af ventilatorer samt temperaturstyring, der sikrer temperaturkontrol og minimumsventilation i perioder, hvor der ikke er behov for ret stor ventilation. Holstebro Kommune vurderer at anlægget i det konkrete projekt lever op til BAT.

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

Rengøring af staldanlæg

Inden der indsættes nye smågrise i staldenes afsnit rengøres disse. Først foretages en 'iblødsætning', der reducerer det senere forbrug af vaskevand. Herefter vaskes stalden ved hjælp af et rengøringsmiddel. Afslutningsvis spredes der et egnet desinfektionsmiddel på gulvene. Der køres med effektive højtryksrensere, der i sig selv er vandbesparende. Desuden vælges dysser, strålerør og vandtryk, der er tilpasset den aktuelle rengøringsopgave, hvilket også er medvirkende til at reducere vandforbruget.

Idet erfaring viser, at en god staldhygiejne i form af rene og tørre stalde ofte har en gunstig indflydelse på staldlugtemissionen, stilles der vilkår om, at der opretholdes en god staldhygiejne.

Foder

Foder opbevares i fodersiloer, der er placeret vest for smågrisestald (F), jvf. bilag 2/1. Håndtering af tørfoder kan støve lidt, men dette er stort set udelukkende inde i foderladen. Ligeledes kan håndtering af halm støve - primært i forbindelse med hjemkørsel. Der anvendes tørfoder og 3-fasefodring i besætningen i nudrift og i ansøgt drift.

En forbedring af foderudnyttelsen reducerer udskillelsen af både kvælstof og fosfor. Ved en forbedring i foderudnyttelsen i forhold til landsgennemsnittet på 5 procent for smågrise vil N og P indhold i gødningen reduceres med ca. 10 procent. Kvælstofudskillelsen kan - udover ved forbedring af foderudnyttelsen - reduceres ved sænkning af råproteinindholdet i foderet. Råproteinindholdet sænkes ved øget anvendelse af frie aminosyrer i stedet for proteinfodermidler og ved anvendelse af fasefodring, hvor indholdet af protein løbende tilpasses grisenes behov. Hovedparten af reduktionen opnås som følge af brug af frie aminosyrer. Reduktion af kvælstofindholdet i gødningen bevirker en endnu større reduktion i ammoniakfordampningen, da mængden af kvælstof udskilt igennem urin reduceres mere end total-N, og da pH i gyllen falder, når proteinindholdet i foderet sænkes. Ammoniakfordampningen kan endvidere formindskes ved tilsætning af benzoesyre eller erstatning af kridt med salte, der forsurer urinen.

Mængden af kvælstof (N) og fosfor (P) i den producerede husdyrgødning kan nedsættes ved foderkorrektioner. Total-N og P i husdyrgødning beregnes normalt ud fra normtal. I de tilfælde, hvor den aktuelle produktion afviger fra kriterierne for normtallene, kan mængden af total-N og P i gødningen beregnes ud fra de faktiske produktionsforhold. Ved en type-2-foderkorrektion beregnes mængden af total-N og P ud fra de faktuelle produktionsforhold i forhold til foderforbrug og fodersammensætning samt ind- og afgangsvægt m.v.

I henhold til Miljøstyrelsens udkast til teknologiblad for råprotein i smågrise foder er et foderniveau på 172 g råprotein og 1,933 FE pr. kg tilvækst er i henhold til BREF-dokumentet BAT.

Der er ansøgt om en fodersammensætning på 164,9 gram råprotein pr. FE og 2,00 FE pr. kg tilvækst med anvendelse af 3,70 g benzoesyre pr. FE. Prisen for benzoesyre varierer imidlertid, hvorfor ansøger har ansøgt om mulighed for at skifte over til en alternativ fod-

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

ringsstrategi med 163,2 gram råprotein pr. FE og 2,00 FE pr. kg tilvækst uden anvendelse af benzoesyre, jvf. skema 3.

Skema 3. Ammoniakemission pr. smågrise ved hhv. BREF-dokumentets niveau samt de ansøgte niveauer.

Staldafsnit	Dyretype	g råprotein pr. FE	FE pr. kg tilvækst	Benzoesyre (g pr. FE)	Emission (kg N pr. smågris)
BREF - niveau	Smågrise 8-30 kg	172,0	1,933		0,070
Ansøgt		164,9	2,000	3,70	0,066
Alternativ		163,2	2,000		0,066

Ammoniak-korrektioner

Ved opgørelse af fodermængde, indhold af råprotein i foderet, indgangsvægt og afgangsvægt skal korrektionsfaktoren for ammoniak beregnes ved hjælp af formlen:

$((FE_{sv} \text{ pr. produceret gris} \times \text{g råprotein pr. FE}_{sv} / 6250) - ((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times 0,026 \text{ kg N pr. kg tilvækst})) / 0,628$ fra Plantedirektoratets vejledning om gødskning og harmoniregler 2005/2006.

Type 2 korrektionsfaktor for ansøgt fodring: $((2,00 FE_{sv} \times (30 \text{ kg} - 8 \text{ kg}) \times 164,9 \text{ g råprotein pr. FE}_{sv} / 6250) - ((30 \text{ kg} - 8 \text{ kg}) \times 0,026 \text{ kg N pr. kg tilvækst})) / 0,628 = \underline{\underline{0,938}}$ ved anvendelse af 3,70 g benzoesyre pr. FE_{sv}.

Type 2 korrektionsfaktor for ansøgt alternativ fodring: $((2,00 FE_{sv} \times (30 \text{ kg} - 8 \text{ kg}) \times 163,2 \text{ g råprotein pr. FE}_{sv} / 6250) - ((30 \text{ kg} - 8 \text{ kg}) \times 0,026 \text{ kg N pr. kg tilvækst})) / 0,628 = \underline{\underline{0,919}}$ uden anvendelse af benzoesyre.

Tilsætning af fytase

Fosfor er et livsnødvendigt næringsstof for svin. Samtidig udgør fosfor et stigende miljøproblem i vandmiljøet.

Fordøjeligheden af fosfor i foderblandinger til grise er ofte lav, hvorved en betydelig mængde fosfor udskilles via gødningen. Ved at tilsætte enzymet fytase til grisenes foder kan fosfor, der er bundet som fytat i korn og olieholdige frø, blive tilgængeligt for grisene. Ved tilsætning af enzymet fytase er der dermed et mindre behov for at tilsætte uorganisk fosfor til grisenes foder. Alt i alt vil tilsætning af en mindre mængde uorganisk fosfor og udnyttelse af fosfor, der er bundet i fytat, medvirke til at der udbringes mindre fosfor på markerne og dermed bliver udvaskningen af fosfor fra marken til vandmiljøet forventeligt mindre. Der er tre fytaseprodukter på det danske marked og hvert firma har sin egen benævnelse for fytaseenhederne i deres produkt. 100 % standarddosis i pelleteret færdigfoder svarer til 500 FTU, 500 PPU henholdsvis 750 FYT-enheder, afhængigt af valg af fytaseleverandørens specifikationer. Brug af fytase i doseringen 150 % af standarddosis ved 3-fasefodring med færdigfoder er en forudsætning for at opnå det ansøgte niveau 5,3 g P/FE_{sv}. Der stilles vilkår til anvendelse af 3-fasefodring og anvendelse af fytase.

Fosfor-korrektioner

EU-BREF-noten anbefaler et fosforniveau på 6,1 g P/FE_{sv} svarende til 46-50 kg fosfor/ha ved et harmonitryk på 1,4 DE/ha afhængig af foderudnyttelsen. Ved anvendelse af fasefodring og normal fytasetildeling (100 %) kan der opnås et niveau på 5,6 g P/FE_{sv}

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

svarende til 40-44 kg fosfor/ha ved et harmonitryk på 1,4 DE/ha afhængig af foderudnyttelsen.

Der er i det konkrete projekt ansøgt om 5,3 g P/FE_{sv} svarende til et niveau på 33,8 kg P/ha ved et harmonitryk på 1,4 DE/ha, jvf. ansøgningsystemets beregning.

Ved opgørelse af fodermængde, indhold af fosfor i foderet, indgangsvægt og afgangsvægt skal korrektionsfaktoren for fosfor beregnes ved hjælp af formlen:

$((FE_{sv} \text{ pr. produceret gris} \times \text{g fosfor pr. FE}_{sv} / 1000) - ((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times 0,0049 \text{ kg P pr. kg tilvækst})) / 0,123$ fra Plantedirektoratets vejledning om gødskning og harmoniregler 2010/2011.

Type 2 korrektionsfaktor ved ansøgt fodring: $((2,00 FE_{sv} \times (30 \text{ kg} - 8 \text{ kg}) \times 5,3 \text{ g råprotein pr. FE}_{sv} / 1000) - ((30 \text{ kg} - 8 \text{ kg}) \times 0,0049 \text{ kg P pr. kg tilvækst})) / 0,123 = \underline{1,020}$.

Samlet vurdering

Der anvendes 3-fasefodring og fytasetilsætning, hvilket er BAT i henhold til BREF-dokumentet. Fosforudledning fra smågrise er, jvf. Miljøstyrelsens vejledende BAT-standardvilkår, der er i høring, en BAT-emissionsgrænseværdi på 32-35 kg P pr. ha for områder der er beliggende i fosforfølsomt opland. I det konkrete projekt er der beregnet en fosforemission på 33,8 kg P/ha. Ammoniakemissionen ved de ansøgte fodersammensætninger med og uden anvendelse af benzoesyre er lavere end ved anvendelse BREF-dokumentets standardforudsætninger for BAT. Samlet vurderer Holstebro Kommune, at de ansøgte foderstrategier for ammoniak og fosfor lever op til BAT.

Der stilles vilkår om at ansøger kan anvende de beskrevne fodringsstrategier under anvendelse af 3-fasefodring og fytasetilsætning. Til dokumentation af overholdelse af vilkår skal der foreligge en logbog, der dokumenterer vægtintervaller, foderforbrug og indhold af råprotein og fosfor pr. FE_{sv} i de enkelte foderblandinger. En gang årligt, i forbindelse med indsendelse af gødningsregnskab, skal der af ansøger beregnes type-2-korrektionsfaktorer for ammoniak og fosfor på baggrund af det gennemsnitlige indhold af fosfor og råprotein pr. FE_{sv} på årsbasis. Beregningen skal opføres i logbogen. Beregningen af det gennemsnitlige indhold af råprotein skal ske på basis af det faktisk registrerede forbrug af de enkelte blandinger. Logbogens oplysninger i form af indgangs- og afgangsvægt, blandeforskrifter, indlægssedler, beregnet gennemsnitlig indhold af fosfor og råprotein pr. FE_{sv} etc. skal opbevares i min. 5 år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende. Der skal minimum være en blandeforskrift for hver 3. måned. Der skal årligt laves en beregning, der dokumenterer dosering af benzoesyre. Beregningen skal dokumenteres vha. følgesedler fra foderleverandør.

Fyringsanlæg

Ejendommen har et halmfyr, jvf. bilag 2/1, som ansøger har oplyst har en indfyringseffekt på <1 MW, og som derfor ikke er miljøgodkendelsespligtigt efter miljøbeskyttelsesloven. Der stilles ingen vilkår vedr. ejendommens fyringsanlæg.

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

Håndtering og opbevaring af olie, spildolie og brændstof

Olietanke

Der er 2 dieselolietanke, som begge er placeret i maskinhuset. I maskinhuset er gulvet befæstet, og uden afløb. Ved mindre udslip fra dieseltank, opsuges dette med spåner eller molergrus, der er placeret i nærheden af olietankene.

Type	Placering	Fabrikant	Type	Etableret år	Indhold
Nedgravet	-			1982	> 6.000 liter
Overjordisk	Maskinhus	Rough	Plast	2009	2.100 liter
Overjordisk	Maskinhus	Rough	Stål	2009	1.500 liter

Olier og kemikalier

Der tilvejebringes ca. 100 l spildolie pr år. Dette opbevares i en 200 l metaltromle, inden det bortskaffes hos NOMI, Holstebro. Metaltromlen er placeret i en 600 l's spildbakke. Påfyldning af dieselolie på køretøjer foregår i laden på betongulv uden kloak afløb.

I henhold til miljøbeskyttelsesloven må stoffer, der kan forurene grundvand, jord og undergrund, vandløb, søer eller havet ikke opbevares på en sådan måde, at det fremkalder fare for forurening af disse. Det er derfor Holstebro Kommunes vurdering, at olie og kemikalier skal opbevares i egnede mærkede beholdere på oplagsplads med impermeabel belægning, uden mulighed for afløb. Oplagspladsen skal være under tag og indrettes således, at spild kan opsamles f.eks. ved spildbakke eller betongulv med opkant. Oplagspladsen/spildbakken have en størrelse, så den kan rumme indholdet af den største opbevaringsenhed i området, hvis denne lækker.

Holstebro Kommune vurderer, at den aktuelle opbevaring på husdyrbruget er tilstrækkelig til at modvirke risikoen for forurening af grundvand, jord og undergrund, vandløb, søer eller havet. Holstebro Kommune finder herudover, at forholdet er tilstrækkeligt reguleret i gældende lovgivning, hvorfor der ikke stilles skærpende vilkår.

Affald og kemikalier

Da emballage til pesticider o.l. skylles med vand, der anvendes til bekæmpelse, opstår der ikke pesticidaffald (05.12 Affald fra produktion og forhandling af kemiske bekæmpelsesmidler). Affald fra veterinære lægemidler opbevares i godkendt (gul) beholder i forrum. Denne tømmes via NOMI, Holstebro.

Forbrændingseget affald (vaskede kemikaliedunke, papirsække m.m.) opbevares i industricontainer, der tømmes 26 gange årligt af Ejler Knudsen og bortskaffes til NOMI, Holstebro. Ca. 500 kg ikke forbrændingseget affald, som fx jern, bortskaffes enten via produkthandler eller kommunens genbrugsplads. Indtil afsætning opbevares det på en udenørs opsamlingsplads (en vogn). Plast forefindes i meget små mængder. Det der opstår, opbevares i container indtil bortskaffelse via Ejler Knudsen til NOMI Holstebro, jvf. skema 4.

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Skema 4. Affald fra husdyrbruget håndteres iht. nedenstående.

Affaldskode	Type	Mængde / Opbevaring	Bortskaffelse
ISAG: 19.00	Erhvervsaffald (brandbart)	Container	Afhentes af autoriseret firma hver anden uge.
ISAG: 23.00	Ikke brændbart affald	500 kg / Container	Afhentes af produkthandler eller på kommunen genbrugsplads.
EAK-kode 20-01-18-00	Medicinrester og kanyler	Opbevares i godkendt (gul) beholder i forrum indtil afhentning.	NOMI
EAK-kode 02-01-10	Jern	Variierende	Afhentes af produkthandler eller på kommunen genbrugsplads.
ISAG-kode 50.00	Papir /pap	Container	Afhentes af autoriseret firma hver anden uge.
EAK-kode 02-01-04	Plast	Container	Afhentes af autoriseret firma hver anden uge.
EAK-kode 13-02-03-00	Spildolie	200 l metal tromle i 600 l spildbakke	Afhentes af autoriseret firma.

Holstebro Kommune har udarbejdet et affaldsregulativ for erhvervsaffald. Dette regulativ er gældende for husdyrbruget. Affald fra produktionen skal opsamles, sorteres, bortskaffes og registreres iht. affaldsbekendtgørelsen og det til enhver tid gældende regulativ for erhvervsaffald i kommunen. Der gøres opmærksom på, at farligt affald såsom spildolie skal transporteres og afhændes til en af Holstebro Kommunes godkendte transportør/modtager. Liste over godkendte transportører/modtagere kan ses på Holstebro Kommunes hjemmeside.

Ønskes det at aflevere enkelte fraktioner til anden bortskaffelsesordning, skal dette ske til godkendte modtagere. Derudover skal husdyrbruget registrere affaldsproduktionen efter de gældende regler.

I henhold til miljøbeskyttelsesloven må stoffer, der kan forurene grundvand, jord og undergrund, vandløb, søer eller havet ikke opbevares på en sådan måde, at det fremkalder fare for forurening af disse. Det er derfor Holstebro Kommunes vurdering, at olie og kemikalier skal opbevares i egnede mærkede beholdere på oplagsplads med impermeabel belægning, uden mulighed for afløb. Oplagspladsen skal være under tag og indrettes således, at spild kan opsamles f.eks. ved spildbakke eller betongulv med opkant. Oplagspladsen/spildbakken have en størrelse, så den kan rumme indholdet af den største opbevaringsenhed i området, hvis denne lækker.

Indenfor affaldsområdet, er BAT bl.a., at registrere affaldsproduktionen og derved skaffe sig et overblik over eventuelle indsatsområder, hvor man kan minimere affaldsproduktionen. Affald skal registreres og håndteres iht. gældende lovgivning, og affaldet skal løbende bortskaffes iht. ovenstående uden der sker ophobning. Der stilles ikke skærpede vilkår til opbevaring af affald, da forholdene er omfattet af gældende lovgivning. Det stilles vilkår om, at husdyrbruget skal arbejde for at nedbringe affaldsfrembringelsen, og at husdyrbruget ved tilsyn skal redegøre for tiltag. Holstebro Kommune skal gøre opmærksom på, at dokumentation for afhændelse af affald skal gemmes i min 5 år.

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Holstebro Kommune vurderer, at husdyrbruget med de stillede vilkår lever op til BAT.

Døde dyr

I både nudrift og ansøgt drift vil døde dyr (EAK-kode 02 01 02) være smågrise i det ansøgte vægtinterval. Dødeligheden er maksimalt 2 %, hvorfor antallet vil stige fra maksimalt ca. 270 stk. pr. år i nudrift til maksimalt ca. 500 stk. pr. år i ansøgt drift. Daka afhenter på bestilling, og dette foregår i gennemsnit 2 gange pr måned. De døde dyr opbevares på køl indtil afhentning. Afhentningspladsen er placeret ca. 100 m nord for anlægget på et skyggefuldt sted.

I henhold til gældende regler skal selvdøde og aflivede dyr straks fjernes fra besætningen og opbevares på en skyggefuld afhentningsplads i tilknytning til den pågældende besætning. Afhentningsstedet skal ligge i en passende afstand fra produktionsbygninger og offentlig vej. Afhentningsstedet skal ligge ved fast tilkørselsvej og være tilgængelig for opsamlingsmateriellet. Dyrene skal placeres på et underlag, så de er hævet i en passende afstand fra jorden, og hvor det er nødvendigt, skal afhentningspladsen sikres mod ådselædende dyr. I tilfælde hvor dyrene er overdækket, skal dette ske med en fast overdækning. Alternativt kan dyrene opbevares på frost eller køl.

Opbevaring af kadavere må ikke medføre uhygiejniske forhold eller være til gene for omkringboende. Selvdøde og aflivede dyr skal inden for 24 timer tilmeldes afhentning til godkendt destruktionsanstalt. Afhentning af dyr opbevaret i container kan afvente, indtil denne er fuld. Dog skal tilmelding til afhentning ske senest 5 dage efter, at påfyldning af containeren er påbegyndt. Alternativt kan afhentning udsættes indtil containeren er fuld – dog maks. 3 uger efter påbegyndt påfyldning, såfremt dyrene opbevares på køl.

Afhentningspladsen fremgår af bilag 3. Pladsen er beliggende ca. 10 meter nordøst for vandingsboring. Boringen ligger i kote 34,5, og afhentningspladsen ligger i kote 34,25, hvorfor vand fra afhentningspladsen vil løbe væk fra boringsområdet. Der er en fredningszone på 5 meter omkring boringen. Holstebro Kommune vurderer derfor, at afhentningspladsen ikke er i strid med indvindingstilladelsen.

For at hindre uhygiejniske forhold stilles der vilkår om at døde smågrise skal opbevares på køl. Oplæg på afhentningspladsen skal ske på hævet underlag under kadaverkappe. Ligeledes stilles der vilkår om, at kadaverpladsen indrettes således, den ikke er synlig i landskabet ved færdsel på offentlig vej. Der gøres opmærksom på, at Fødevarestyrelsen er myndighed vedrørende bekendtgørelse om opbevaring af døde dyr.

Under forudsætning af, at ovenstående forhold overholdes, vurderes det, at opbevaringen ikke giver anledning til uhygiejniske forhold i perioden indtil afhentning, og således ikke giver anledning til forurening eller gener for omboende. Derved er der ikke særlige forhold, som taler for vilkår ud over gældende lovgivning.

Sprøjtemidler og medicin

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

Opbevaring

Pesticider opbevares forsvarligt i kemikalierummet i maskinhuset. Rengøringsmidler opbevares i en fryser, der er placeret i foderladen.

Kemikalieaffald skal opbevares i egnede beholdere (tydeligt mærket med indhold) med tætsluttende låg på tæt bund med opkant og uden mulighed for afløb til kloak, jord, afløb, dræn, vandløb, borer eller brønde. Oplaget skal i henhold til gældende lovgivning opbevares utilgængeligt for børn, dyr og uvedkommende. Oplagringspladsen skal være under tag og indrettet således, at evt. spild kan opsamles i f.eks. en spildbakke.

Håndtering af marksprøjte

Marksprøjte påfyldes og rengøres på befæstet vaskeplads med afløb til gylletank. Vaskepladsen er indrettet i henhold til Bekendtgørelse nr. 268 af 31. marts 2009 om påfyldning og vask m.v. af sprøjter til udbringning af plantebeskyttelsesmidler.

Spild under påfyldning og rengøring af marksprøjter er en væsentlig årsag til punktkildeforurening og til pesticider i overfladevand samt forurening af grundvand. Forurening fra punktkilder kan med få enkle tiltag minimeres.

Der er generelt lovkrav om, at tapstedet, hvor sprøjten fyldes med vand, skal være forsynet med kontraventil, der sikrer mod tilbagesugning af væske fra sprøjtetanken. Påfyldningen af vand skal være styret med vandur eller lignende, der forhindrer overløb af sprøjtetanken. I forbindelse med påfyldning af sprøjter må der ikke være direkte kontakt mellem vandslange monteret på tapstedet og væsken i sprøjten. Påfyldning af bekæmpelsesmidler i marksprøjter skal ske på en vaskeplads med opsamling af vaskevand eller på det areal, der skal behandles. Påfyldning i marken må ikke ske mindre end 300 meter fra vandforsyning til drikkevandsformål eller mindre end 50 meter fra hhv. overfladevande, drænsystemers rense- og samlebrønde eller § 3 beskyttet natur.

Vask skal ske på vaskeplads eller det areal, der er blevet behandlet. Vaskevand fra en vaskeplads skal opsamles i gyllebeholder eller anden beholder og udbringes i henhold til bestemmelserne i husdyrbekendtgørelsen. Vaskepladser må ikke etableres nærmere end 50 meter fra hhv. overfladevande, § 3 beskyttet natur eller almen vandforsyning. Afstandskravet til ikke almen vandforsyning er 25 meter.

Nedbør kan afvaske plantebeskyttelsesmidler, der er afsat på ydersiden af sprøjte og traktor. En uvasket sprøjte eller traktor, som er anvendt til udbringning af plantebeskyttelsesmidler, skal derfor placeres på det behandlede areal, vaskeplads med opsamling til gyllebeholder eller anden beholder, eller under tag, så der ikke sker utilsigtet afstrømning af vand med indhold af plantebeskyttelsesmidler til vandmiljø, jord mv.

Udbringning af gylle med indhold af vaskevand på bedriftens markarealer eller på virksomhedens arealer, skal meddeles til kommunalbestyrelsen. Dette kan ske i forbindelse med byggeanmeldelse ved etablering af vaskeplads.

Ved udbringning af gylle med indhold af vaskevand hos tredje mand, skal der indhentes tilladelse hertil ved kommunalbestyrelsen. Tilladelsen kan søges samtidig med byggean-

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

meldelse ved etablering af vaskeplads. For eksisterende anlæg indhentes en særskilt tilladelse hos kommunalbestyrelsen.

Gylle med indhold af rester af plantebeskyttelsesmidler, som ikke er godkendt til udendørs anvendelse, skal bortskaffes efter reglerne i bekendtgørelsen om affald.

Det er Holstebro Kommunes vurdering, at kravet om BAT overholdes, idet forholdet er tilstrækkeligt reguleret i gældende lovgivning.

Opbevaring af flydende husdyrgødning

Det er i ansøgningen oplyst, at: gyllebeholderne er konstrueret så de kan modstå mekaniske og termiske påvirkninger. Gyllebeholderne er desuden tilmeldt den lovpligtige regelmæssige beholderkontrol, der sikrer, at opbevaringsanlæggene fortsat lever op til kravene til beholderens styrke og tæthed. Desuden tømmes beholderne hvert år og inspiceres visuelt for tegn på begyndende forandringer. Det sikres til stadighed, at beholderne har et tæt flydelag, der i væsentlig grad nedsætter emissionen af ammoniak, da laget hindrer luftens ilt adgang til gyllen. Der foretages kun omrøring af gyllen umiddelbart før udkørsel. Omrøringen sikrer en ensartet fordeling og gødskning med plantenæringsstofferne. Ved udkørsel anvendes der egen gyllevogn og traktorpumpe, der er påmonteret timer, der sikrer mod utilsigtet spild og overløb.

Af de oplysninger, der fremgår af ansøgningsmaterialet samt beregninger af produceret mængde gylle, bliver der efter udvidelsen opsamlet ca. 2.895 m³ gylle samt 108 m³ vaskevand og regnvand fra vaskepladsen, svarende til en opsamlet mængde på 3.003 m³.

I nedenstående skema angives gylleopbevaringskapaciteten på husdyrbruget:

Opbevaringsanlæg	Byggeår	Sidste 10 års beholderkontrol	Kapacitet [m ³]
Gyllebeholder I (I på bilag 2)	1984	2010*	250
Gyllebeholder II (J på bilag 2)	1997	2010*	1070
Gyllebeholder III (K på bilag 2)	2005	-	2.500
Gyllekanaler			430
SAMLET OPBEVARINGSKAPACITET:			4.250

* Der er i 2010 indsendt anmodning om 10-års gyllebeholderkontrol

På husdyrbruget er der en opbevaringskapacitet for flydende husdyrgødning svarende til ca. 22 måneders produktion. Husdyrbruget skal, i henhold til husdyrgødningsbekendtgørelsen, mindst råde over en opbevaringskapacitet svarende til mindst 6 måneders tilførsel, om end opbevaringskapaciteten skal være tilstrækkelig til, at husdyrgødningen kan udbringes miljømæssigt forsvarligt. Dette betyder reelt, at et husdyrbrug skal råde over en opbevaringskapacitet svarende til 9 måneders produktion for at sikre, at udnyttelsen af husdyrgødningens næringsstofindhold opfylder kravene i bekendtgørelse om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække.

Gyllebeholderne er ikke forsynet med fast overdækning. Der er etableret naturligt flydelag på gyllebeholderne, og der føres logbog i overensstemmelse med gældende regler.

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Overdækning af gyllebeholdere

Ansøger har fravalgt at overdække en eller flere af husdyrbrugets 3 gylletanke, da omkostningerne til etablering af fast overdækning af de tre gyllebeholdere vil koste ca. 230 kr. pr. kg reduceret N på gyllebeholder III, og omkostningerne pr. kg reduceret N ved overdækning af gyllebeholder I og II vil være endnu højere. Der er i de tre beregninger regnet med en rente på 5 % og en afskrivningsperiode på 15 år. Derudover skal det bemærkes, at det er tvivlsomt om det overhovedet er teknisk muligt at overdække den ældste tank.

Holstebro Kommune vurderer, at det ud fra beregningerne ikke er BAT, at etablere fast overdækning på husdyrbrugets gyllebeholdere, da der ikke er proportionalitet mellem omkostningerne og miljøeffekten. I forbindelse med udarbejdelsen af Miljøstyrelsens teknologiblade anføres det, at levetiden for teltoverdækninger ligger mellem 15 og 25 år, hvorfor der i standardbetragtningerne regnes med en levetid på 20 år. Gyllebeholderne ligger i åbent land og er ikke skærmet af det omgivende landskab. Holstebro Kommune vurderer, at vindforholdene i Vestjylland taler for, at levetiden af en teltoverdækning i det konkrete projekt ligger i den lave ende af levetidsintervallet. Holstebro Kommune vurderer på den baggrund, at en levetid/afskrivningsperiode på 15 år er et realistisk scenarie.

BAT i forhold til gødningsopbevaring er bl.a. følgende tiltag:

- at udbringningen ikke giver anledning til unødige gener.
- at anlæg til opbevaring af gødning mindst en gang om året tømmes for inspektion for revner/utætheder m.v. og vedligeholdelse.
- at der er tilstrækkelig opbevaringskapacitet på husdyrbruget.
- at ammoniakemissionen fra lageret minimeres ved fast overdækning eller alternativt, at flydelag på gyllebeholdere opretholdes, og at flydelaget hurtigt reetableres, når det brydes.

Der stilles vilkår om, at gyllebeholdere minimum en gang om året - f.eks. i forbindelse med forårstømning - inspiceres for revner/utætheder mv. og vedligeholdes. Inspektion og evt. vedligeholdelse skal noteres i driftsjournal, jvf. bilag 19.

Holstebro Kommune vurderer, at husdyrbruget med de stillede vilkår leves op til BAT.

Påfyldning af gyllevogne

Udkørsel af husdyrgødning bliver foretaget med egen gyllevogn. Påfyldning sker med traktorpumpe, der er påmonteret sikring, som maksimalt tillader pumpning i 1 min. for sikring mod utilsigtet spild og overløb ved påfyldning.

I henhold til gældende regler skal pumperør monteret på åbne gyllebeholdere enten svinges ind over beholderen og fastlåses i denne position, eller være forsynet med en afspærringsventil til pumperøret eller lignende foranstaltning, når pumpen ikke anvendes, og ikke er under opsyn. Pumper, der anvendes til tømning af gyllebeholdere, skal være forsynet med en timer eller lignende foranstaltning, der sikrer, at der ikke kan pumpes mere gylle fra beholderen ad gangen end hvad der svarer til indholdet i en gyllevogn. Pumper skal være forsynet med en afbryder, som sikrer, at pumpen ikke kan sættes i gang utilsigtet. Eldrevne pumper skal, når de ikke anvendes, og ikke er under opsyn, f.eks. ved arbejds-

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

dagens ophør, afbrydes ved hovedtavlen. Afbryderen skal aflåses eller opbevares under aflåste forhold.

Holstebro Kommune vurderer, at forhold omkring pumper er tilstrækkeligt reguleret igennem de generelle regler, og der stilles derfor ikke skærpende vilkår.

I forbindelse med overpumpning med traktorpumpe kan der opstå spild i forbindelse med overpumpningen. Der stilles vilkår om, at påfyldning af gyllevogn skal foregå på en befæstet plads med afløb til opsamlingsbeholder for flydende husdyrgødning.

Opbevaring af dybstrøelse og fast gødning

Der opbevares ikke fast gødning eller dybstrøelse på husdyrbruget.

Foderrester m.v.

Foderrester og lign. fra den daglige rengøring må ikke opbevares i markstak, da det ikke opfylder kravene i loven for opbevaring af kompost i markstakke, men skal i stedet opbevares på godkendt opbevaringsanlæg f.eks. møddingsplads, container beregnet til mødding, gyllebeholder eller lignende.

FORURENING OG GENER FRA HUSDYRBRUGETS ANLÆG

Ammoniak

Den samlede ammoniakfordampning fra anlægget er beregnet til 1.584 kg/år, hvilket er en meremission på 360 kg N / år i forhold til førsituationen.

Skema 5. Ammoniakfordampning fra husdyrbrugets staldanlæg.

Beskrivelse	N-emission
Er det generelle krav om reduktion af ammoniaktab fra stald og lager opfyldt?	Ja
Emission fra stalde m.v., der ikke er omfattet af det generelle krav	0 kg N / år
Emission fra stalde omfattet af kravet om 25 % reduktion, men eksisterende uændret produktion (Staldafsnit for eksisterende produktion)	927 kg N / år
Emission fra husdyrproduktion omfattet af det generelle ammoniakkrav (staldafsnit hvor udvidelse foregår)	416 kg N / år
Ammoniaktab fra lagre af flydende gylle	242 kg N / år
Ammoniaktab fra lagre af fast gødning	0 kg N / år
Samlet emission efter udvidelse og min 25 % reduktion	1.584 kg N / år
Meremission	360 kg N / år

Det generelle krav om ammoniakreduktion – 25 %

Det generelle ammoniakreduktionskrav på 25 % i henhold til husdyrlovens bilag 3 er i henhold til ansøgningssystemet overholdt.

BAT-ammoniakemissionsgrænse

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

I henhold til miljøstyrelsens ”Vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT) Husdyrbrug med konventionel produktion af smågrise 7 – 30 kg (gyllebaserede staldsystemer) - omfattet af husdyrgodkendelseslovens § 11 og § 12”, der p.t. er i høring, kan husdyrbruget ammoniakemissionsgrænseværdi beregnes til 1.652 kg N, jvf. nedenstående:

Antal smågrise	Staldtype	Staldtype	Emissionsgrænseværdi	Vægtinterval		Korrektionsfaktor	Korr. Emissionsgrænseværdi	Maksimal anlægsemission
				Fra	Til			
24.000	Delvist fast gulv	Eksisterende	0,071 kg N pr. dyr	8 kg	30 kg	0,970	0,0689 kg N pr. dyr	1.652 kg N

Den samlede ammoniakemission fra anlægget er i ansøgningsystemet beregnet til 1.584 kg N. Holstebro Kommune vurderer, at husdyrbrugets anlæg lever op til BAT. Se yderligere redegørelse under respektive afsnit, såsom stalde, foder og opbevaring af flydende husdyrgødning.

Bufferzonekrav til § 7 naturtyper

Alle staldafsnit og opbevaringslagre ligger længere væk end 1000 meter fra nærmeste naturområder omfattet af lovens § 7. Husdyrbruget er derfor ikke omfattet af afskæringskriterierne i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3.

Tør natur påvirkning

Husdyrbrugets anlæg er beliggende i et område domineret af vandhuller og moser, jvf. bilag 8. Det naturareal, som ligger nærmest ejendommen og som er højt målsat i den gældende kommuneplan (A-målsat), ligger ca. 2 kilometer mod øst. Der er tale om et moseområde ved Holmgård Sø, hvoraf en mindre del har karakter af hængesæk med en værdifuld flora og en lav tålegrænse for atmosfærisk kvælstof (10-15 kg N/ha/år). Med en baggrundsbelastning på 16 kg N/ha/år er tålegrænsen allerede overskredet. Beregninger viser, at husdyrbrugets mer- og totalbelastning af området er 0,0 kg N/ha. Holstebro Kommune vurderer, at det konkrete projekt ikke vil påvirke området negativt.

Indenfor en afstand af 1 km fra ejendommen findes enkelte vandhuller og små moseområder, som er C-målsatte og som ikke forventes at være følsomme overfor atmosfærisk kvælstof. De nærmeste moser ligger 720 meter nord for anlægget, og ammoniakdepositionen er beregnet til en merdeposition på 0,0 kg N/ha og totalbelastningen er 0,2 kg N/ha. Øst for anlægget i en afstand af ca. 1 km ligger yderligere 2 moser. Ammoniakdepositionen er beregnet til en merdeposition på 0,0 kg N/ha og totalbelastningen er 0,1 kg N/ha. Holstebro Kommune vurderer, at det konkrete projekt ikke vil påvirke områderne væsentligt negativt.

Påvirkning af Natura 2000 områder

Det nærmeste Natura 2000 område er N41, der er beliggende 11 km ØNØ for husdyrbrugets anlæg. Holstebro Kommune vurderer, at ammoniakemissionen fra husdyrbruget ikke vil kunne påvirke habitatområdet negativt, hvorfor udpegningsgrundlaget i relation til tør natur ikke er behandlet yderligere.

Ammoniakbelastningen ved udbringning af husdyrgødning

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Siden den 1. august 2007 har det været et generelt krav, at flydende husdyrgødning skal nedfældes på sort jord og græsmarker beliggende i en afstand under 1000 meter fra de naturarealer, der er omfattet af "bufferzonereglen". Mark 1-0, 2-1, 3-0, 4-0, 31-0 til 36-0, 39-0, 77-0 og 4-1 er beliggende tættere på end 1000 meter fra naturområder omfattet af husdyrlovens § 7, og arealerne er derfor omfattet af kravet, jvf. bilag 14/1.

Ammoniakpåvirkningen fra et udbringningsareal til et naturområde (hvad enten der er tale om Natura 2000, § 7 eller § 3 beskyttet natur) er en geografisk begrænset problematik. Det er pt. ikke muligt at beregne den eksakte ammoniakpåvirkning af udbragt husdyrgødning på et naturområde. I værste fald forventes der i en afstand på 100 meter fra markkanten ikke påvirkninger over 1 kg N/ha. I normale tilfælde er der påvirkninger på over 1 kg N/ha i op til ca. 20-30 meters afstand fra markkanten. Den reelle påvirkning vil afhænge af udbringningsform, temperatur, vindforhold etc. i det enkelte år. Såfremt kommunen vurderer, at udbringningsarealer der grænser op til naturområder, som er følsomme for ammoniakpåvirkninger, kan have væsentlige negative miljøpåvirkninger, skal der stilles skærpede krav om f.eks. nedfældning inden for en vis afstand til naturområdet eller etablering af randzone, hvor husdyrgødning ikke må udbringes. Ved nedfældning vurderes der ikke at være randpåvirkninger større end 1 kg N/ha.

Naturtyper og nedfældningskrav

Markerne 1-0, 2-1, 3-0, 4-0, 4-1, 31-0, 32-0, 33-0, 34-0, 35-0, 36-0, 39-0 og 77-0 er alle beliggende inden for 1000 meter af naturtyper beskyttet af § 7 i husdyrloven. Udbringningsarealerne er derfor omfattet af krav om nedfældning på sort jord og græs, jvf. bilag 14/1.

Markerne 12-0, 13-0, 14-0, 15-0, 16-0, 20-0 og 41-0 grænser direkte op til kvælstoffølsomme naturområder, jvf. bilag 14/2. Naturområderne er bestående af mose-, overdrev- og engområder, der i Kommuneplanen er A-målsat pga. de mange fine vældprægede lokaliteter med Skov-Gøgelilje m.v. Skov-Gøgelilje er ret almindelig i Østjylland og på øerne, men sjældent i Nord- og Vestjylland. Der stilles vilkår om, at udbringning af husdyrgødning på markerne skal ske ved nedfældning på sort jord og græs.

Ingen af de angivne udbringningsarealer for husdyrgødning er registreret som beskyttede i henhold til naturbeskyttelseslovens § 3, jvf. bilag 15.

I tilknytning til udbringningsarealerne for husdyrgødning er registreret enkelte vandhuller beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3. Vandhullerne er ikke vurderet at være kvælstoffølsomme. Der gøres opmærksom på, at der om vandhuller med til- og afløb altid gælder 2 meter dyrkningsfrie bræmmer.

Holstebro Kommune vurderer med de stillede vilkår, at det omkringliggende naturområde ikke vil blive påvirket væsentligt negativt som følge af det ansøgte projekt.

Lugt

Der udledes lugt fra stalde, gyllebeholdere m.v. De primære kilder til lugt fra dyrehold er staldventilationsluft samt håndtering og opbevaring af husdyrgødning. Mange forhold kan

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

influere på lugtemissionen fra stalde. Ud over arten, antallet og størrelsen af dyreholdet er det fx staldindretning, ventilationssystem, strøelse, gødningshåndtering, fodring, drikkevandssystem samt hygiejne i stalden.

Reglerne i husdyrgødningsbekendtgørelsen har bl.a. til formål at begrænse lugtgener. Normalt vil der ikke forekomme påtaleværdige lugtgener fra aktiviteter vedrørende gødningshåndtering og -opbevaring, når reglerne i denne bekendtgørelse efterleves.

Lugt fra ventilation af stalde udgør et særligt problem, som der ikke fuldt ud tages højde for ved bekendtgørelsens fastsættelse af minimumskrav til afstande mellem stald og nabo-ejendomme.

Lugtemissionen fra husdyrbruget skal vurderes ud fra to modeller der omtales FMK-modellen og Ny Lugtvejledning. Det er i skemaet angivet, hvilken af de to modeller der giver den længste geneafstand.

Beregning af geneafstande efter FMK vejledningen og/eller "Ny Lugtvejledning"

Område	Afstand til område målt	Beregningsmodel	Ukorrigeret geneafstand	Genekriterie overholdt?
Byzone	2095 meter	Ny lugtvejledning	384 meter	Genekriterie overholdt. Ingen byzone indenfor 1,2 gange geneafstand.
Samlet bebyggelse	805 meter	Ny lugtvejledning	216 meter	Genekriterie overholdt. Ingen samlet bebyggelse indenfor 1,2 gange geneafstand.
Enkelt bolig (ikke landbrugspligt)	287 meter	Ny lugtvejledning	122 meter	Genekriterie overholdt. Ingen nabobeboelser indenfor 1,2 gange geneafstand.

Afstanden er 2,1 km til byzonen i Borbjerg, og den nærmeste samlede bebyggelse er Hvam Mejeriby, der er ligger i en afstand af 0,8 km. Den nærmeste nabobeboelse uden landbrugspligt er Hvamvej 11, der ligger 287 meter fra anlæggets vægtede lugtcentrum. Geneafstanden fra anlægget til omgivelserne regnes fra staldanlæggets vægtede lugtcentrum, og denne afstand er ikke identisk med den korteste afstand mellem anlægget og målepunktet, jvf. afstanden opgivet under afsnittet om lokalisering og planmæssige forhold, hvor det er den korteste afstand, der er angivet. De ukorrigerede lugtgeneafstande er mere end dobbelt så store som de aktuelle opmålinger. Herudover er antallet af stipladser på husdyrbruget opgivet for højt, hvilket overestimerer lugtmodellens beregnede geneafstand, da antallet af dyr på stald ad gangen er sat over 20 % højere end de forventede driftsforhold.

Beregningerne viser, at genekriterierne i forhold til byzone, samlet bebyggelse og enkeltbolig er overholdt efter beregningsmodellerne. Hvorvidt en lugtpåvirkning opleves som generende afhænger af modtagerens tolerancetærskel samt af lugtpåvirkningens intensitet og varighed. På baggrund heraf vurderes det, at svinebruget ikke vil give anledning til væsentlige gener hos de omkringboende.

Lugt fra opbevaringslagre er ikke medtaget i ovenstående beregninger, da gyllebeholderne er omfattet af de generelle afstandsregler. Der stilles ikke skærpede krav til gyllebeholdere eller udbringningspraksis, da der ikke forventes at være væsentlige lugtgener herfra i forhold til omkringboende.

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Der stilles vilkår om, at såfremt tilsynsmyndigheden vurderer, at der forekommer lugtgener, der er væsentligt større end der kan forventes, ifølge grundlaget for miljøvurderingen, kan kommunen meddele påbud om lugtmålinger og om, at der skal indgives og gennemføres projekter for afhjælpende foranstaltninger.

Hvis tilsynsmyndigheden vurderer, at lugtgenerne er væsentligt større end forventet på baggrund af grundlaget for miljøvurderingen, kan kommunen jf. de stillede vilkår kræve udført lugtmålinger og at der gennemføres projekter for at afhjælpe lugtgenerne.

Transport

Transporter på offentlig vej sker i forbindelse med håndtering af dyr, gødning, korn, halm og foderstoffer m.v. Omkring forårs- og høstarbejde vil markarbejdet betyde intensiveret trafik på og omkring anlægget. De daglige transporter foregår indenfor normal arbejdstid. Sæsonbetonede transporter kan dog foregå hele døgnet.

Den daglige transport foregår med enkelte undtagelser indenfor normal arbejdstid. En del af husdyrgødningen kan transporteres direkte ud i marken uden, at der skal anvendes offentlig vej. For de øvrige marker gælder, at gyllekørsel foregår ad nærmeste offentlige vej. Ansøger har søgt at tilrettelægge udbringningen af husdyrgødning udenom bymæssig bebyggelse, så transporterne med husdyrgødning til de østlige arealer foregår uden om Hvam Mejeriby, jvf. bilag 7.

Skema 6. Oversigt over antallet af årlige transporter:

Type	Antal transporter		% ændring
	før udvidelse	efter udvidelse	
Indkøbte foderstoffer	100	150	50
Fyrings- og dieselolie	10	10	0
Husdyr til/fra husdyrbruget	75	75	0
Husdyrgødning	65	100	54
Handelsgødning	5	5	0
Andre (erhvervsaffald)	26	26	0
DAKA	24	24	0
Dyrlæge	12	12	0
Antal transporter i alt	317	402	27

Foder- og gødningstransporter vil blive forøget markant. Dette skyldes primært, at det har været nødvendigt at indgå forpagtningsaftaler, der ikke ligger i tilknytning til husdyrbruget, hvorimod husdyrbrugets egne jorde ligger i relativ tilknytning til husdyrbrugets anlæg. Idet transporterne normalt ligger i dagtimerne og ikke har karakter over, hvad der er normalt forekommende for lastvogne og traktorer, forventes det, at transporten ikke vil være væsentligt belastende for omgivelserne.

Udvidelsen i DE er på cirka 45 %. Det samlede antal transporter øges ikke tilsvarende pga. driftsfordele. Antallet af transporter vurderes ikke at ligge over, hvad man kan forvente.

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Holstebro Kommune har vurderet, at transportbelastningen som følge af udvidelse af husdyrbruget ikke forøges væsentligt. Holstebro Kommune kan kun regulere transporter fra eksterne transportører, såsom foderleverandør, ved at meddele afslag på ansøgning om godkendelse, hvilket efter Holstebro Kommunes vurdering ikke er proportionalt i den konkrete sag. Holstebro Kommune kan derimod regulere visse transporttyper knyttet til husdyrbrugets egne transporter, hvilket bl.a. er gjort i vilkår 23-25, der er stillet for at sikre, at der tages hensyn til omkringboende. Herudover skal det påpeges, at det ved regulering af husdyrbrug er praksis, at betragte landzonen som landbrugets erhvervsområde, og beboere af boliger i landzonen må derfor acceptere visse ulemper, som kan være forbundet med at være nabo til et landbrug.

Færdsel på offentlig vej reguleres af politiet og henhører under færdselsloven og øvrige bestemmelser, der er fastsat af Justitsministeriet. Husdyrbrugets trafikale belastning af omgivelserne skal vurderes i forbindelse med ansøgning om miljøgodkendelse, inden afgørelse om godkendelse træffes. Efter dette tidspunkt kan selve trafikken ikke reguleres af miljømyndigheden. Ved vurdering af hensigtsmæssig lokalisering af husdyrbruget indgår til- og frakørselsforholdene for husdyrbruget. Hvis kørsel forbundet med husdyrbruget medfører væsentligt øgede trafikale og miljømæssige gener i nærområdet (f.eks. mange transporter igennem landsbyområder m.v.), og hvis disse gener ikke kan afhjælpes ved valg af alternative til- og frakørselsforhold, kan det indgå i overvejelserne, hvorvidt kommunalbestyrelsen skal meddele afslag på godkendelse til etablering af udvidelse af et eksisterende husdyrbrug.

Ved hensynsfuld kørsel til og fra husdyrbruget kan støjen herfra minimeres. For at mindske gener skal transport primært foregå indenfor normal arbejdstid. Sæsonbetonet arbejde kan dog forekomme udenfor disse tidspunkter, men skal søges begrænset. Der stilles vilkår hertil.

Rengøring af offentlig vej

Herudover skal det bemærkes, at der, ved tilsvining af det offentligt tilgængelige vejareal i forbindelse med arbejdskørsel, skal opstilles skilte, der informerer andre trafikanter om forholdene. Det offentlige vejareal skal rengøres efter arbejdskørselens ophør, jvf. færdselslovens kapitel 14. Politiet er myndighed herfor, hvorfor forholdet ikke reguleres i denne miljøgodkendelse.

BAT i forbindelse med transport er bl.a.:

- at transport til og fra husdyrbruget foregår ved hensynsfuld kørsel,
- at transport primært foregår indenfor normal arbejdstid.

Det vurderes, at transport til og fra husdyrbruget med de stillede vilkår lever op til kravet om BAT, og at transporterne kan foregå uden væsentlige miljømæssige gener for de omkringboende.

Støj

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

Der kan fra husdyrbrugets anlæg forekomme støj fra ventilationsanlæg, fra foderanlægget i foderladen og ved indblæsning af foder fra fodervareleverandør. Desuden vil luftkompressor i maskinhuset støje, når den anvendes.

Ventilationsanlægget kører hele døgnet. Indblæsning af foder foregår i ca. 30 min. ca. hver 5. dag. Foderanlægget er i drift i et kort tidsinterval hver 4. time. Støjen fra foderanlægget er næppe hørbar udenfor foderladen. Fodervarer bliver leveret på hverdage inden for normal arbejdstid.

Der vil være marginal støj fra luftkompressor, når den anvendes. Den anvendes indenfor normal arbejdstid.

Med mindre det ikke er praktisk muligt bestræbes støjkloder at være placeret så tæt på jordniveau som muligt og "dækket ind" af bygninger og/eller beplantning. Der anvendes støjsvage ventilatorer på staldanlægget. Slinger og aggregater til kompressor holdes tætte, hvorved frekvensen for drift reduceres når trykluft anvendes. Dernæst er kompressoren kun tændt, når der i arbejdet anvendes trykluft. Ud over at støj til enhver tid forsøges minimeret, er der ikke planlagt specifikke tiltag mod støj. Der har til dato ikke været problemer med støj i forhold til omgivelserne.

Miljøstyrelsen har udarbejdet en række vejledende støjgrænser for virksomheder i det åbne land. Der er ikke foretaget støjberegninger i forbindelse med udarbejdelse af miljøgodkendelsen, og det faktuelle støjniveau kendes derfor ikke, og kan ikke sammenholdes med de vejledende støjgrænser. For at imødekomme eventuelle støjgener for de omkringboende fastsættes der vilkår om, at de vejledende støjgrænser skal overholdes. Såfremt der skulle opstå gener for de omkringboende, eller såfremt Holstebro Kommune finder det nødvendigt, kan der kræves udført støjmålinger/beregninger efter nærmere definerede anvisninger, så det kan godtgøres, at støjgrænserne overholdes.

Det vurderes, at kravet om BAT er opfyldt, ved almindelig anvendelse af de pågældende støjkloder indenfor normal arbejdstid, og ved de stillede vilkår.

Støv

Halm opbevares i foderladen eller stak. I nudrift bruges 400-500 minibigballer årligt. Dette forventes ikke at stige, da størstedelen (>95%) anvendes i halmfyret. Håndtering af tørfoeder kan støve, men dette er stort set udelukkende inde i foderladen. Ligeledes kan håndtering af halm støve - primært i forbindelse med hjemkørsel.

Støvgener vurderes primært at forekomme lokalt på ejendommen, og ikke som en væsentlig gene for de omkringboende eller trafikanter. Støvgener må også påregnes i kortere perioder under høstarbejdet. Der vurderes dog ikke at være tale om støvgener af væsentlig karakter, som ligger udover det forventelige.

I tørre perioder kan der opstå støvgener ved kørsel på grusveje mellem markerne, men det vil være af en begrænset og lokal karakter, og forventes ikke at genere omkringboende eller trafikanter.

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

Der stilles vilkår om, at husdyrbrugets anlæg ikke må give anledning til støvgener uden for ejendommens matrikel. Ved manglende overholdelse af vilkår skal husdyrbruget indsende redegørelse for afhjælpning af gener ved f.eks. etablering af melcykloner eller anden støvbegrænsende foranstaltning for at sikre mod støvgener ved indblæsning af f.eks. foder.

Lys

Staldene oplyses med lysstofrør i tidsrummet 08-11, samt 16-22. Desuden oplyses staldene af lysindfald fra vinduer, der vaskes regelmæssigt. I vinterhalvåret, hvor der udenfor vil være mørkt i en stor del af den sene lystændingstid, vil der være lysudfald fra vinduerne i staldene. Disse er næsten udelukkende placeret parallelt med Nr. Hvamvej. Derfor vurderes lys fra staldene ikke at udgøre nogen gene for trafikanter o.l. Udendørs belysning er dagslysstyret eller med bevægelsessensorer.

I henhold til BREF-notatet er det BAT for svinestalde at reducere energiforbruget gennem anvendelse af lavenergibelysning. Der stilles derfor vilkår om, at lysstofrør på husdyrbruget i forbindelse med løbende udskiftning af lysstofrør i stalde udskiftes til lavenergilystofrør. Holstebro Kommune vurderer, at husdyrbruget lever op til BAT med de stillede vilkår.

Holstebro Kommune vurderer, at lys ikke vil give anledning til væsentlige gener for de omkring boende, da der er bevoksninger af træer, der skærmer for lyset i østlig retning.

Spildevand

Spildevand, herunder husholdnings- og processpildevand fra husdyrbruget, håndteres som angivet i nedenstående skema:

Spildevandstype	Håndtering
Vand fra ensilage/vaskeplads	Ledes til gyllebeholder via fortank
Vaskevand fra stalde	Ledes til gyllekanaler
Husspildevand	Ledes til septiktank, der er tilmeldt den kommunale tømningssordning

Forhold omkring ejendommens husspildevand reguleres ikke i denne godkendelse. I forbindelse med revision af kommunens spildevandsplan kan ejendommen evt. blive pålagt at forbedre spildevandsforholdene på ejendommen.

Skadedyr

Rotter

Tilstedeværelse af skadegørere forebygges ved god orden og hygiejne i og omkring staldene, og eventuelle problemer bekæmpes omgående. Der er tegnet kontrakt med et anerkendt rottebekæmpelsesfirma (Mortalin) om udlægning og udskiftning af gift i dertil indrettede kasser. Ejendommen er tilmeldt kommunal rottebekæmpelsesordning, der besøger

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

ejendommen efter behov. Forebyggelse sker ved renholdelse af stalde m.v. for foderrester m.v.

Holstebro Kommune vurderer, at forholdet er tilstrækkeligt reguleret i gældende lovgivning, da husdyrbruget, i henhold til miljøbeskyttelseslovens bestemmelser, er forpligtiget til at sikre, at bygninger bliver fornuftigt vedligeholdt og fremtræder i gennemført renholdt stand, så rotternes leveduligheder på ejendommen begrænses mest muligt. Dette betyder, at husdyrbruget skal sikre, at affald eller foder ikke er tilgængeligt for f.eks. rotter, undgå rod på husdyrbruget og kontrollere rottesikringen ved døre, vinduer, rørgennemføringer og ventilationsåbninger, riste, lyskasser, skakte etc., bevoksninger, evt. ru mure, tagkonstruktioner, facaden generelt, kloaksystemets tilstand samt anmelde rotter og rette sig efter påbud meddelt af kommunalbestyrelsen.

Fluer

Fluebekæmpelse er omfattet af BAT-krav. Dette imødekommes ved anvendelse af rovfluer i stalde til bekæmpelse af fluer. Flueplage forebygges desuden ved at holde en god hygiejne i staldene og omkring foderopbevaring og ved jævnlig udslusning af gyllen. BAT-kravene menes herved at være overholdt

Der skal på husdyrbruget foretages en effektiv fluebekæmpelse i overensstemmelse med retningslinjerne fra Statens Skadedyrslaboratorium. Rovfluer er p.t. ikke en del af retningslinjerne fra Statens Skadedyrslaboratorium, men Holstebro Kommune finder, at såfremt fluegenerne kan forebygges gennem anvendelse af rovfluer er dette at foretrække frem for anvendelsen er kemisk bekæmpelse. Ved fluegener skal det imidlertid understreges, at så er retningslinjerne fra Statens Skadedyrslaboratorium gældende. Såfremt husdyrbruget skulle give anledning til fluegener for omkringboende, stilles der vilkår om, at Holstebro Kommune kan forlange, at der føres en journal over fluebekæmpelsen.

Driftsforstyrrelser eller uheld

Der forekommer sjældent driftsforstyrrelser, som kan medføre forøget forurening. De normale driftsforstyrrelser vil være strømsvigt, manglende brændstof, varme eller foder, samt fx slagteristrejke. Disse situationer afhjælpes i staldene, som er et lukket system. Ved manglende elforsyning kan generator hurtigt rekvireres.

Overpumpning af gylle

Overpumpning sker vha. traktorpumpe under konstant tilsyn. Traktorpumpe er påmonteret sikring, som maksimalt tillader pumpning i 1 min. for sikring mod utilsigtet spild og overløb ved påfyldning. Der vil i miljøgodkendelsen ikke blive stillet vilkår til anvendelse af dødemandsknapper, timere og lign. i forbindelse med gylleanlæg, da det er Holstebro Kommunes opfattelse, at disse forhold er reguleret i eksisterende lovgivning, jvf. afsnit under påfyldning af gyllevogne.

Gylleuheld

Opbevaringsanlæggene til husdyrgødning overholder gældende lov. Her tænkes især på Bekendtgørelse nr. 723 af 12. september 1997 (Bekendtgørelse om kontrol af beholdere for flydende husdyrgødning, ensilagesaft eller spildevand), samt Bekendtgørelse 736 af

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

30. juni 2008 (Bekendtgørelse om ændring af bekendtgørelse om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v.), der er en skærpelse af sikkerheden omkring håndteringen af gylle i anlægget. Gyllebeholderne er konstrueret således at de kan modstå mekaniske, termiske og kemiske påvirkninger. Desuden medvirker gennemførelsen af det lovpligtige regelmæssige eftersyn til, at der ikke opstår brud på beholdere. Gyllebeholderne er placeret i et område med fladt terræn, hvor der er langt til vandløb. Der er ingen stationær pumpe i gylletanken.

Pumpning med gylle, sker altid under konstant opsyn. Skulle der på trods af modforanstaltninger opstå mindre spild, vil der uopsætteligt blive ryddet op herefter. Ved større udslip iværksættes beredskabsplanen, hvilket blandt andet kan omfatte kontakt til maskinstation, hvor nødvendigt materiel bestilles, som fx slamsuger, rendegraver, lastbil eller gummiged. Er der brug for øjeblikkelig indsats ringes 112.

Terrænet omkring gyllebeholderne er relativt fladt, og ved gylleuheld vil gyllen løbe sydvest eller øst. Hvis gylleløber mod syd er der en lille naturlig lavning sydvest for anlægget der vil kunne tilbageholde ca. 200 m³ gylle, jvf. bilag 6. Ved større uheld vil den store lavning kunne tilbageholde over 2.500 m³, men dette vil forurene et mindre § 3-vandhul, hvor Holstebro Kommune ikke har kendskab til padder eller bilag IV arter. Ellers er der ikke andre § 3 beskyttede naturområder i umiddelbar nærhed af anlægget. Det nærmeste vandløb ligger ca. 1000 meter fra husdyrbrugets anlæg. Holstebro Kommune stiller ikke skærpede vilkår, da der ikke vurderes, at være overhængende fare for forurening eller spredning heraf.

Bekæmpelsesmidler

Hvis bekæmpelsesmidler ved uheld blandes eller klumper sammen i sprøjtebeholderen, således at de ikke kan anvendes i en afgrøde, skal den ubrugelige sprøjtevæske bortskaffes som affald. Det samme gælder for større spild, som opsamles i forbindelse med uheld. Godkendelsesmyndigheden skal underrettes herom ved uheld. I akutte situationer skal beredskabet underrettes via 112. Godkendelsesmyndigheden skal klassificere affaldet som enten farligt affald eller ikke-farligt affald, og affaldet skal bortskaffes efter reglerne i affaldsbekendtgørelsen, herunder Holstebro Kommunes affaldsregulativ.

Beredskabsplan

Brud på gyllebeholderne må ikke kunne medføre risiko for en større forurening herunder forurening af vandløb eller vådområde. For at minimere denne risiko har ansøger udarbejdet en beredskabsplan som skal følges i forbindelse med et evt. uheld/udslip af gylle. Ved nye tiltag på ejendommen eller andre forhold, som kan have indflydelse på miljøet eller dyrevelfærden, vil dette blive skrevet ind i virksomhedens beredskabsplan.

Der er Holstebro Kommunes opfattelse at en beredskabsplan er til stor hjælp for landmanden samt ansatte, såfremt der skulle ske et uheld, både med hensyn til små hændelser som f.eks. oliespild og store som f.eks. gylleudslip, brand o.l.

Beredskabsplanen giver landmanden en mulighed for at gennemgå bedriften, og foretage en risikovurdering af, hvorvidt der skal ændres på indretning og drift således, at risikoen for forurening i forbindelse med uheld minimeres.

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

Beredskabsplanen skal indeholde et selvstændigt afsnit om afhjælpende foranstaltninger ved gylleudslip til arealerne øst for anlægget, herunder placering af drænbrønde.

BAT er bl.a.:

- at husdyrbruget har en beredskabsplan der skal benyttes i tilfælde af uheld eller lignende på husdyrbruget.
- at alle der arbejder på husdyrbruget er bekendt med beredskabsplanens indhold og ved hvor den kan findes.
- at beredskabsplanen hænges op synligt flere steder på husdyrbruget.
- at beredskabsplanen løbende holdes ajour i forhold til husdyrbrugets drift.

Der er fremsendt beredskabsplan for husdyrbruget, som Holstebro Kommune har accepteret som værende fyldestgørende. Der stilles vilkår til sikring af ovenstående.

Renere teknologi og ressourcestyring

Miljø- og ressourcestyring bygger på et helhedsprincip om at stræbe mod renere teknologi i landbrugsproduktionen, herunder at udskifte miljøfarlige stoffer med mere miljøvenlige stoffer, at gøre arbejdsgange og processer mindre belastende for miljøet, samt at minimere forbruget af energi, næringsstoffer, vand, pesticider osv., således at tab til omgivelserne bliver minimeret, under hensyntagen til produktionens lønsomhed.

Renere teknologi er samtidig det bærende element i husdyrloven og i miljøbeskyttelsesloven. Loven pålægger alle et ansvar, og som landmand kan man selv indføre renere teknologi og påvirke andre til at indføre renere teknologi, bl.a. ved at stille krav, når der købes ind.

På husdyrbruget er der iværksat følgende tiltag for renere teknologi, herunder besparelser på vand og el:

Energi

- Løbende udskiftning af eks. lysstofrør i eks. stalde til lavenergilystofrør. Der er styring af belysning i staldene.
- Ventilationssystemet rengøres jævnligt. Herved fjernes snavs mv. der kan yde modstand og forøge energiforbruget.
- Al ventilation er styret af et fugt- og temperaturreguleret styringssystem, som sikrer, at ventilationen kører optimalt, både med hensyn til temperaturen i staldene og el-forbruget.
- Der er etableret halmfyr, hvilket vil reducere behovet for anvendelse af olie.
- Det computerstyrede fodringsanlæg er indrettet med henblik på optimering af doseringen pr tid. Det reducerer driftstiden, og dermed elforbruget.
- Traktorer og lignende holdes i orden og serviceres, hvilket til stadighed optimerer energiforbruget i forhold til ydelse. Funktionen er a lá Landbrugets Traktorafprøvning.
- Der er undertryksventilation, der er energibesparende i forhold til overtryks- eller ligetryksventilation. Ventilationsrørene er forsynet med koniske kraver, der øger den specifikke ydelse (m³/kWh). Dermed reduceres energiforbruget.
- En opdatering af lysarmaturer er iværksat. Således er der allerede skiftet ar-

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

maturer fra de traditionelle til armaturer med elektronisk starter. Dette reducerer el-forbruget. Opdateringen er fortsat i gang.

- Husdyrbruget har været underkastet et autoriseret energicheck. Ved et energicheck identificerer en energikonsulent potentielle muligheder for energibesparelser. Ved kontinuerlig drift konsulteres en energikonsulent med passende mellemrum (ca. hver 5. år). Energicheck kan med fordel gennemføres i forbindelse med større forandringer.

Vand

- Udførelse af regelmæssig kalibrering af drikkevandsanlægget for at undgå spild.
- Bedriftens drikkevandsinstallationer rengøres og efterses jævnligt med henblik på at undgå spild, detektering og reparation af lækager.
- Klimastierne: Hver sektion rengøres efter hvert hold. Stierne sættes i blød via overbrusningsanlægget, hvilket gør at den efterfølgende rengøring bliver foretaget med et lavere vandforbrug. Der køres med effektive højtryksrensere, der i sig selv er vandbesparende. Desuden vælges dysser, strålerør og vandtryk der er tilpasset den aktuelle rengøringsopgave hvilket også er medvirkende til at reducere vandforbruget.

Management

- Forbrug af vand, energi, foder, pesticider og handelsgødning registreres. I det omfang det er muligt, vil opgørelserne blive gennemført så detaljeret som muligt. Derved kan afvigelser i specifikke driftsafsnit hurtigere identificeres.
- Der er udarbejdet uddannelses- og træningsprogrammer for ansatte.
- Der føres journal over afsætning af uorganisk gødning og husdyrgødning på markerne i form af mark- og gødningsplaner, som endvidere bruges til planlægning af kommende sæsons spredning.
- Der er lavet beredskabsplan, så forholdsregler i forbindelse med uheld med kemikalier og gylle, brand m.v. er beskrevet.
- Danish Crowns "Code of practice" er indført. Heri indgår afsnit om bortskaffelse af døde dyr, miljøbeskyttelse og etiske regler for svineproduktion.

Ammoniak

- BAT-kravene til fodring af grise efterleves ved at der tildeles næringsstoffer passende til grisens alder, størrelse og vækstpotentiale.
- Foderplanen udarbejdes i samarbejde med konsulent og med anvendelse af nyeste viden indenfor svinefodring
- Der er enzymtilsætning til foderet efter behov.
- Der anvendes fasefodring. Ved anvendelse af flere foderblandinger tilgodeses dyrenes aktuelle behov for næringsstoffer i en bestemt periode. Det aktuelle behov er bestemt af blandt andet dyrenes aldre/udvikling, management gennemført på husdyrbruget og dyrenes genetiske potentiale. På denne måde øges fodringseffektiviteten og næringsstofmængden i gødningen nedsættes.
- Der anvendes foder tilsat benzoesyre. Det øger tilvæksten, forbedre foderudnyttelsen, samt nedsætter urinens pH.
- Gylleudbringning foregår i altovervejende grad ved nedfældning og kun ved slangeudlægning hvor nedfældning vil skade afgrødernes mulighed for optimalt at optage og dermed udnytte gyllens næringsstoffer.

Ressourceforbruget vurderes for at sikre, at husdyrbruget udvikler sig i takt med de stigende krav til ressourcebevidsthed og miljøforhold. Forbruget af ressourcer på husdyrbruget består primært af vand, el og olie:

Skema 7. Husdyrbrugets ressourceforbrug.

Type	Forbrug før udvidelse	Forventet forbrug efter udvidelsen	% ændring
EL forbrug [kWh]	64.000	64.000	0 %

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Vand [m ³]	2.130	3.830	80 %
Dieselolie [liter]	29.000	29.000	0 %
Halm til fyr [rundballer]	500	500	0 %

Det er oplyst, at forbrug af vand, energi og olie registreres i husdyrbrugets driftsregnskab. Desuden udarbejdes gødningsplaner og gødningsregnskab, hvor såvel forbrug af handelsgødning som husdyrgødning dokumenteres. Der vil i overensstemmelse hermed blive stillet vilkår om løbende registrering af ressourceforbruget med henblik på at sikre, at der løbende er fokus på at reducere forbruget.

Husdyrbrugets dieselolieforbrug forbruget på de 2 bedrifter Refsgaard driver (Perregaardsvej 2 og Nr. Hvamvej 1). Forbruget forventes ikke at ændre sig væsentligt i forbindelse med denne udvidelse. Normal vil der ved kornavl forventes et forbrug på ca. 100 liter dieselolie pr. ha. Der drives 368 ha, hvorfor dieselforbruget på 29.000 liter vurderes at være optimeret.

Ud fra normtal forventes vandforbruget at være ca. 3.700 liter inkl. ca. 850 liter drikkevandsspild og vaskevand. Et forbrug på 3.830 liter vurderes at være normalt.

Holstebro Kommune er ikke i besiddelse af normtal for smågriseproduktion. Ved sammenligning af en sobedrifter svarende til 24.000 smågrise til hhv. 7 og 30 kg kan energiforbruget groft estimeres til ca. 53.000 kWh. Husdyrbrugets oplyste forventede elforbrug ca. 20 % over det beregnede. For at sikre fokus på muligheder for energibesparelser, stilles der vilkår om, at husdyrbruget gennemgås af en energikonsulent med henblik på implementering af lønsomme ressourcebesparende teknologier. Det er Holstebro Kommunes opfattelse, at en energigennemgang f.eks. skal tage udgangspunkt i Dansk Landbrugsrådgivnings energisparkatalog, og som minimum skal indeholde en beskrivelse og vurdering af de aktuelle forhold samt mulighederne for indførelse af energibesparende teknologi vedr. belysning, køle- og fryseanlæg, varmeanlæg, ventilationsanlæg, maskiner og lign. samt de heraf afledte forhold, såsom f.eks. varmegenindvindingspotentialer, pumpetyper etc. Gennemgangen skal herefter foretages hvert 5. år. Der stilles vilkår om, at 5-års lønsomme teknologier som udgangspunkt skal indføres. En energifaglig person kan f.eks. være en konsulent fra et el-selskab eller lign.

Management er i henhold til Holstebro Kommunes opfattelse, at der foreligger

- planer for relevant uddannelse og efteruddannelse af personale,
- regnskab med forbrug af vand, energi, dyrehold, affald, gødning og husdyrgødning,
- planer for håndtering af uheld, ulykker og utilsigtede emissioner,
- reparations- og vedligeholdelsesplaner for udstyr,
- plan for rengøring af område og planer for minimering af gener ved udbringning af husdyrgødning.

For at forbedre den generelle miljømæssige drift er BAT bl.a. følgende:

- at husdyrbruget gennemgås med henblik på besparelse på el-forbrug og andre energikilder, evt. sammen med husdyrbrugets energiselskab/konsulent.
- at vandingssystemet vedligeholdes, således at vandspild undgås.
- at der anvendes energibesparende belysning.

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

- at opdage og reparere eventuelle lækager hurtigst muligt.
- at anlæg og maskiner til stadighed renholdes og vedligeholdes, således at de fungerer optimalt.

Det er Holstebro Kommunes vurdering, at husdyrbruget, med de stillede vilkår, lever op til BAT på management.

Husdyrbrugets udbringningsarealer

Drift af husdyrbrugets arealer

Husdyrgødningen udbringes på udspretningsarealer, der er ejet eller forpagtet af husdyrbruget på Nørre Hvamvej 1, 7500 Holstebro. Der modtages svinegylle fra ejers anden bedrift på Perregårdsvej 2 og svinegylle fra Lauge Kjelsmark, Kjeldsmarkvej 6, 7500 Holstebro. Husdyrgødningen er sammensat jvf. Skema 8.

Skema 8. Næringsstofsammensætning og husdyrgødningstyper tilført husdyrbruget.

Besætning	Gødningstype	Kg N	Kg P	DE
Tilført ejede og forpagtede arealer				
Nørre Hvamvej 1, 7500 Holstebro	Svinegylle	12.684	3.066	106,88
Perregårdsvej 2, 7500 Holstebro	Svinegylle	16.546	3.187	158,05
Kjeldsmarksvej 6, 7500 Holstebro	Svinegylle	25.822	6.169	250,26
I alt		55.052	12.421	515,19

Sammensætningen af husdyrgødningen har betydning for den vurdering Holstebro Kommune foretager af miljøpåvirkningen ved udbringning af husdyrgødning. Der stilles derfor vilkår om, at sammensætning og maksimal mængde af husdyrgødning ikke må afvige fra det i Skema 8 angivne.

De ejede og forpagtede udspretningsarealer udgør 368,01 ha, hvoraf 226,02 ha er forpagtede. Udspretningsarealerne er fordelt i henhold til skema 9 og er beliggende i henhold til bilag 9.

Skema 9. Fordeling af udspretningsarealer i relation til ejerforhold, mark nr. og arealstørrelse.

Marknr.	Ha	Ejerforhold
Ejede arealer		
6-0	24,44	Nørre Hvamvej 1, 7500
7-0	20,75	Nørre Hvamvej 1, 7500
8-0	13,50	Nørre Hvamvej 1, 7500
9-0	20,42	Nørre Hvamvej 1, 7500
10-0	15,65	Nørre Hvamvej 1, 7500
11-0	2,02	Nørre Hvamvej 1, 7500
71-0	31,78	Delvist forpagtet af Søren Nielsen, Skivevej 158, 7500 Holstebro
71-1	2,24	Nørre Hvamvej 1, 7500
71-5	0,49	Nørre Hvamvej 1, 7500
72-0	2,61	Nørre Hvamvej 1, 7500
73-0	1,45	Nørre Hvamvej 1, 7500
75-0	4,32	Nørre Hvamvej 1, 7500
76-0	2,32	Nørre Hvamvej 1, 7500
i alt	141,99	ha ejede arealer
Forpagtede arealer		
1-0	12,12	Lauge Kjelsmark, Kjeldsmarkvej 6, 7500 Holstebro
2-1	2,25	Lauge Kjelsmark, Kjeldsmarkvej 6, 7500 Holstebro
3-0	8,67	Lauge Kjelsmark, Kjeldsmarkvej 6, 7500 Holstebro
4-0	7,77	Lauge Kjelsmark, Kjeldsmarkvej 6, 7500 Holstebro

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Marknr.	Ha	Ejerforhold
4-1	0,41	Lauge Kjelsmark, Kjeldsmarkvej 6, 7500 Holstebro
9-1	0,82	Lisbeth Mejlhede Kaastrup og Stefan Mejlhede, Perregårdvej 7, 7500 Holstebro
12-0	1,46	Christina Kjelsmark Bjerrum, Østergårdvej 7, 7830 Vinderup
13-0	14,01	Christina Kjelsmark Bjerrum, Østergårdvej 7, 7830 Vinderup
14-0	2,75	Christina Kjelsmark Bjerrum, Østergårdvej 7, 7830 Vinderup
15-0	5,60	Christina Kjelsmark Bjerrum, Østergårdvej 7, 7830 Vinderup
16-0	11,60	Christina Kjelsmark Bjerrum, Østergårdvej 7, 7830 Vinderup
17-0	2,59	Christina Kjelsmark Bjerrum, Østergårdvej 7, 7830 Vinderup
17-1	0,80	Christina Kjelsmark Bjerrum, Østergårdvej 7, 7830 Vinderup
19-0	1,95	Christina Kjelsmark Bjerrum, Østergårdvej 7, 7830 Vinderup
20-0	2,41	Christina Kjelsmark Bjerrum, Østergårdvej 7, 7830 Vinderup
22-0	4,85	Lauge Kjelsmark, Kjeldsmarkvej 6, 7500 Holstebro
23-0	6,71	Lauge Kjelsmark, Kjeldsmarkvej 6, 7500 Holstebro
31-0	7,40	Morten Poulsen Sanggaard, Sanggårdvej 2, 7500 Holstebro
32-0	6,20	Morten Poulsen Sanggaard, Sanggårdvej 2, 7500 Holstebro
33-0	7,17	Morten Poulsen Sanggaard, Sanggårdvej 2, 7500 Holstebro og Lauge Kjelsmark, Kjeldsmarkvej 6, 7500 Holstebro
34-0	6,66	Morten Poulsen Sanggaard, Sanggårdvej 2, 7500 Holstebro og Kurt Moesgaard Madsen, Sanggårdvej 1, 7500 Holstebro
35-0	5,90	Morten Poulsen Sanggaard, Sanggårdvej 2, 7500 Holstebro og Kurt Moesgaard Madsen, Sanggårdvej 1, 7500 Holstebro
36-0	7,84	Kurt Moesgaard Madsen, Sanggårdvej 1, 7500 Holstebro
39-0	7,67	Lone Buchvardt Breiner, Hvolbækvej 4, 7830 Vinderup
40-0	0,53	Henrik Andersen, Østergårdvej 1, 7830 Vinderup
41-0	9,63	Henrik Andersen, Østergårdvej 1, 7830 Vinderup
42-0	4,32	Henrik Andersen, Østergårdvej 1, 7830 Vinderup
43-0	1,30	Henrik Andersen, Østergårdvej 1, 7830 Vinderup
44-0	1,82	Henrik Andersen, Østergårdvej 1, 7830 Vinderup
45-0	1,94	Henrik Andersen, Østergårdvej 1, 7830 Vinderup
46-0	1,85	Henrik Andersen, Østergårdvej 1, 7830 Vinderup
47-0	2,26	Henrik Andersen, Østergårdvej 1, 7830 Vinderup
48-0	1,48	Henrik Andersen, Østergårdvej 1, 7830 Vinderup
49-0	0,77	Henrik Andersen, Østergårdvej 1, 7830 Vinderup
61-0	3,78	Peder Kjær Laustsen, Skivevej 187, 7500 Holstebro
63-0	10,51	Jens Erik Skovgaard, Perregårdvej 1, 7500 Holstebro
71-2	2,38	Susanne Vesterby Lindholm og Kristian Lindholm, Hvamvej 3, 7500 Holstebro
71-3	0,85	Susanne Vesterby Lindholm og Kristian Lindholm, Hvamvej 3, 7500 Holstebro
74-0	9,23	Lauge Kjelsmark, Kjeldsmarkvej 6, 7500 Holstebro
77-0	10,15	Kim Toft, Naltoftevej 6, 7500 Holstebro
80-0	4,35	Hans-Erik Maegaard, Mosebyvej 32, 7500 Holstebro, Christian Mikkelsen, Mosebyvej 21, 7500 Holstebro og Villy Kirkeby, Mosebyvej 23, 7500 Holstebro
80-1	5,04	Hans-Erik Maegaard, Mosebyvej 32, 7500 Holstebro
80-2	3,64	Hans-Erik Maegaard, Mosebyvej 32, 7500 Holstebro
81-0	1,65	Hans-Erik Maegaard, Mosebyvej 32, 7500 Holstebro og Villy Kirkeby, Mosevej 23, 7500 Holstebro
82-0	4,61	Hans-Erik Maegaard, Mosebyvej 32, 7500 Holstebro og Villy Kirkeby, Mosevej 23, 7500 Holstebro
83-0	1,58	Ellen Margrete og Gert Kristensen, Nørrebjergvej 1, 7500 Holstebro samt Hans-Erik Maegaard, Mosebyvej 32, 7500 Holstebro og Villy Kirkeby, Mosevej 23, 7500 Holstebro
84-0	2,56	Ellen Margrete og Gert Kristensen, Nørrebjergvej 1, 7500 Holstebro
85-0	1,73	Ivan Lausen, Mosebyvej 31, 7500 Holstebro
86-0	2,45	Vibeke Sondrup Kristensen og Esben Ulrik Kristensen, Hornshøjparken 143, 7500 Holstebro

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

Marknr.	Ha	Ejerforhold
i alt	226,02	ha forpagtede arealer
i alt	368,01	ha ejede og forpagtede arealer

Udskiftning af udbringningsarealer

Alle ændringer i udbringningsarealer skal godkendes af Holstebro Kommune. Anmeldelse af udskiftning af bedriftens udbringningsarealer, eller udskiftning af markarealer hos tredjemand til udbringning af husdyrgødning, skal senest fremsendes til kommunen før planårets begyndelse 1. august. Holstebro Kommune skal inden 1. oktober tilkendegive, om de anmeldte arealer kan betragtes som mere sårbare end de udbringningsarealer, der skiftes ud. Hvis arealerne bedømmes mere sårbare, kan anmeldelsen trækkes tilbage, og der kan anmeldes nye arealer senest den 15. oktober. Hvis Holstebro Kommune har indsigelser imod de anmeldte arealer, skal dette meddeles anmelder senest den 31. december.

Harmonikrav

I husdyrgødningsbekendtgørelsen stilles der krav om et bestemt forhold mellem det areal, der kan anvendes til udbringning af husdyrgødning på bedriften, og den mængde husdyrgødning, der udbringes (harmonikrav). For svin må der udbringes 1,4 DE/ha pr. planperiode.

For at opfylde husdyrgødningsbekendtgørelsens harmonibestemmelser (forholdet mellem størrelse af dyrehold og udbringningsareal) for husdyrgødningen, der udbringes på ejede og forpagtede arealer, skal der være et udbringningsareal på minimum 367,99 ha til rådighed. Der er 368,01 ha til rådighed, hvorfor det generelle harmonikrav er opfyldt.

BAT i forhold til udbringningsarealer er bl.a. at den producerede husdyrgødning afstemmes med udspretningsarealet og afgrødens gødningsbehov og i forhold til anvendt mængde og type af kunstgødning.

Der stilles vilkår om, at der til enhver tid over for Holstebro Kommune skal kunne fremlægges diverse planer, afregninger, regnskaber eller lignende, som dokumenterer, at gødningen udbringes og opbevares miljømæssigt forsvarligt i henhold til husdyrgødningsbekendtgørelsen.

Sædskitte

Alle arealerne drives med S2 eller S4 sædskitte, der er identisk med referencesædskittet. Da beregningerne er foretaget på et sædskitte, der ikke afviger fra referencesædskittet, stilles der generelt ikke vilkår til anvendelsen af et specifikt sædskitte.

Udbringning af husdyrgødning

Ansøgers beskrivelse

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

BAT for udbringningsteknik er beskrevet i referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion (BREF) som en række tiltag. En del af disse tiltag er dækket af husdyrgødningsbekendtgørelsen og bekendtgørelse om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække, hvorfor det er et lovkrav at følge dem. Fx:

- regler for udbringningstidspunkter (forbud mod udbringning 200 m fra byområder på weekend- og helligdage),
- udbringningsmetoder (fx ikke tilladt at bruge bredspreder til gylle),
- krav om nedfældning på visse arealer tæt på sårbar natur,
- krav til udbringningstidspunkter, der sikrer optagelse i planter,
- krav om nedbringning af husdyrgødning udlagt på ubevoksede arealer indenfor 6 timer,
- krav om maksimale mængder husdyrgødning pr. ha,
- krav til efterafgrøder.

Der udarbejdes hvert år en mark- og gødningsplan, hvorved det sikres at mængden af gødning tilpasses afgrødens forventede behov. I planen tages der bl.a. hensyn til jordbundstype, sædskifte, vanding, planternes udbytte og kvælstofudnyttelsen.

Gyllen nedfældes typisk til vårsæd og slangeudlægges i vintersæd. Der vil forekomme ammoniakfordampning og lugtgener fra marker, hvorpå der er udbragt gylle. Omfanget afhænger af vejrforhold (temperatur, vindforhold og evt. nedbør).

Der køres aldrig på vandmættet, oversvømmet, frossen eller snedækket areal, hvor der efterfølgende er fare for afstrømning til vandløb, søer eller lign.. Der er ingen stærkt hældende arealer og der holdes som minimum 2 m bræmmer til vandløbene.

Det vurderes, at de anvendte udbringningsteknikker lever op til BAT.

Når der udbringes husdyrgødning og suppleres op til Plantedirektoratets norm med handelsgødning, er der forbrugt 15-20 % mindre kvælstof end økonomisk optimal mængde. Dette medfører et kraftigt incitament til optimal håndtering af husdyrgødningen. Ansøger vil derfor søge den mest optimale form for udbringningsteknik, placering i sædskiftet og benytte de mest optimale vejrforhold, således fordampningen af ammoniak reduceres mest muligt og udnyttelsen af næringsstoffer er størst mulig. Ligeledes vil stigende afgrødepriiser flytte afgrødernes økonomisk optimale kvælstofniveau højere op, og dermed kræve bedre udnyttelse af husdyrgødning på bedriftens arealer.

Holstebro Kommunes vurdering

Bynære udbringningsarealer

Udbringningsarealerne er beliggende i landbrugsområde. Markerne 75-0 og 76-0 samt 77-0 og 39-0 ligger helt eller delvist inden for 200 meter af de bymæssige bebyggelser i hhv. Hvam Mejeriby, Borbjerg og Ryde. Disse arealer er omfattet af husdyrgødningsbekendtgørelsens § 24, der fastsætter regler om, at udbringning af husdyrgødning ikke må finde sted i weekenden og på helligdage, hvis de ligger nærmere end 200 meter fra byzone, sommerhusområder, samt områder i landzone, der ved lokalplan er udlagt til boligformål. Holstebro Kommune finder ikke, at der er forhold der taler for en skærpelse de generelle reg-

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

ler. Holstebro Kommune vurderer generne, trafikale og lugtmæssige, fra udbringning af husdyrgødning som begrænsede, idet der er tale om udbringning over en begrænset tidsperiode.

Mark 80-0, 80-1 og 81-0 ligger helt eller delvist et område, der i kommuneplan 2009-2021 er udpeget til fremtidigt boligområde. Arealerne vil derfor på sigt kunne overgå til byzone eller boligformål og blive omfattet af § 24 i husdyrgødningsbekendtgørelsen.

BAT

BAT for udbringningsteknik er beskrevet i referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion (BREF) som en række tiltag. En del af disse tiltag er dækket af gældende love og bekendtgørelser så som husdyrgødningsbekendtgørelsen og bekendtgørelse om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække, hvorfor det f.eks. er et generelt lovkrav at:

- udarbejde mark- og gødningsplaner.
- ikke at udbringe husdyrgødning mindre end 200 m fra byområder på weekend- og helligdage,
- anvende lovlige udbringningsmetoder (f.eks. ikke tilladt at bruge bredspreder til gylle),
- nedfælde gylle på sort jord og i græs mindre end 1000 meter fra sårbare naturtyper,
- nedbringe fast husdyrgødning udlagt på ubevoksede arealer indenfor 6 timer,
- overholde maksimalt tilladt harmonitryk (DE/ha)
- etablere efterafgrøder til reduktion af nitratudvaskning i relation til produktionsform.
- ikke at udbringe flydende husdyrgødning på skrånende arealer (> 6 grader) beliggende tættere end 20 meter fra overfladevande.
- der skal være en 2 meter ubehandlet bræmme langs højt målsatte og naturlige vandløb.

Herudover er der en række BAT-forhold der ikke er direkte reguleret i dansk lovgivning eller kan tolkes i en bredere miljømæssig såsom:

- at man anvender BAT med hensyn til de maskiner, man anvender til udspredning og om nødvendigt nedpløjning af husdyrgødningen,
- at man ved afgrødehøjde under 10 cm tilstræber, at udbringe gødningen under ideelle vejrforhold, dvs. køligt, fugtigt og vindstille eller ved direkte nedfældning,
- at man ikke tilfører husdyrgødning, når marken er vandmættet, oversvømmet, frosen eller snedækket,
- anvendelse af godt landmandskab, såsom at sprede gødning i løbet af dagen, når der er mindre sandsynlighed for at folk er hjemme samt at undgå weekender og helligdage, og at være opmærksom på vindretning i forhold til nabohusene,
- behandling af husdyrgødning m.h.p. at minimere lugtemissioner, hvilket kan tillade mere fleksibilitet til identificering af passende egne og vejrforhold i forbindelse med tilførsel på markerne,
- sprede gødning så tæt som muligt før den maksimale afgrødevækst og optagelse af næringsstoffer finder sted,
- ikke at tilføre gødning til stejlt hældende marker,

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

- ikke at tilføre gødning på arealer, der støder op til vandløb (ved at efterlade et stykke jord ubehandlet).

Holstebro Kommune forholder sig primært til de sidst nævnte forhold, da de ikke direkte er omfattet af generel lovgivning. Husdyrbruget har gjort sig overvejelser omkring muligheden for at anvende maskinel og tekniker til udbringning af husdyrgødningen, der bl.a. reducerer ammoniakfordampningen, herunder anvendelse af nedfælder i vårafgrøder. Herudover er der beskrevet management i relation til godt landmandskab, såsom udbringning af gylle på hverdage under hensynstagen til vejrforhold, hvilket minimerer risikoen for lugtgener for de omkringboede. Herudover er det beskrevet, at der aldrig køres husdyrgødning ud på vandmættet, oversvømmet, frosset eller snedækkede arealer, hvilket minimerer risikoen for specielt overfladeafstrømning. Holstebro Kommune vurderer, at husdyrbruget lever op til BAT mht. udbringning af husdyrgødning, idet der stilles vilkår om, at udbringning sker i overensstemmelse med godt landmandskab, og at det ikke må udbringes husdyrgødning, når marken er vandmættet, oversvømmet, frosset eller snedækket. Der er husdyrbruget ansvar, at evt. leverandører overholder godkendelsens vilkår.

MILJØPÅVIRKNING AF HUSDYRBRUGETS AREALER

Grundvand

Udspretningsarealerne mark nr. 80-0, 80-1, 80-2, 81-0, 82-0, 83-0, 84-0, 85-0 og 86-0 ligger indenfor område med særlige drikkevandsinteresser (undtagen mark nr. 86-0) og indvindingsopland til Holstebro Vandværk. Udspretningsarealerne mark nr. 80-0, 80-1, 80-2 og 84-0 ligger delvist indenfor nitratfølsomme indvindingsoplande, jvf. bilag 17.

Udspretningsarealerne mark nr. 80-0, 80-1, 80-2, 81-0, 82-0, 83-0, 84-0 og 85-0 ligger indenfor indsatsområde for Holstebro Vandværks Kildeplads, og mark nr. 80-0, 80-1, 80-2 og 84-0 ligger delvist indenfor et prioriteret område. Den del af markarealerne indenfor de prioriterede områder må maksimalt have en udvaskning på 50 mg/l, hvor der accepteres en beregnet udvaskning op til 52 mg/l. De resterende markarealer indenfor indsatsområdet må maksimalt have en udvaskning på 60 mg/l, hvor der accepteres en beregnet udvaskning op til 65 mg/l.

De resterende udspretningsarealer ligger udenfor område med særlige drikkevandsinteresser, nitratfølsomt indvindingsopland og indvindingsopland til vandværk. Alle udspretningsarealerne ligger udenfor hygiejnezone for vandværksboringer.

Der vurderes i det følgende kun på udspretningsarealerne mark nr. 80-0, 80-1, 80-2, 81-0, 82-0, 83-0, 84-0, 85-0 og 86-0, da risiko for forurening af grundvand vil forekomme her.

Terrænkoten for udspretningsarealerne ligger i kote mellem 50 og 36 meter, lavest mod sydvest. I de omkringliggende boringer ses der i de øverste 50 meter et akkumuleret ler-dække på 0-7 meter over grundvandsspejlet, som kan være opsprækket og mellem 7,5 og 18 meter under grundvandsspejlet.

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Ro-vandspejlet ses i de omkringliggende boringer ca. 7 meter under terræn. Det terrænnære og regionale grundvandsmagasins trykpotentiale er i kote henholdsvis 25-22,5 meter faldende mod sydsydvest og 25-22,5 meter faldende mod sydsydøst. Der er en nedadrettet gradient, som medfører transport af stoffer fra overfladen til grundvandet.

Jordbundstypen ved udspretningsarealerne er henholdsvis lerblandet sandjord (JB 3-4) ved mark nr. 80-0, 80-1, 80-2, 82-0 (størstedelen), 83-0, 84-0 og 86-0 og sandblandet lerjord (JB 5-6) ved mark nr. 81-0 og 85-0.

Ved arealerne er der altså ud fra nuværende viden varierende lerdække, hvor strømning af stoffer sker fra overfladen og nedad til underliggende grundvand.

Nitratudvaskningen fra rodzonen for udspretningsarealerne mark nr. 80-0, 80-1, 80-2, 81-0, 82-0, 83-0, 84-0 85-0 og 86-0 er ifølge ansøgnings-skemaet 48-50 mg/l med en reduktion på -1 mg/l sammenlignet med nudriften.

Der ses ingen tegn på nitratforurening i råvandsanalyser fra Holstebro Vandværks boringer.

Lovgrundlag

Der er foretaget en vurdering på baggrund af de kvalitetskrav der er listet i EU's Grundvandsdirektiv. Det vil på baggrund af ovennævnte ikke være svært at overholde kvalitetskravet i grundvandsdirektivet om et nitratindhold på maksimalt 50 mg/l i grundvandet, med den beregnede udvaskning af nitrat på de pågældende arealer.

Grundvandsdirektivet er en opfølgning på Vandrammedirektivet, som er ved at blive implementeret i dansk lovgivning. I udkast til bek. om fastsættelse af miljømål for vandløb, søer, kystvande, overgangsvande og grundvand, er kvalitetskravet for nitrat i grundvand sat til 50 mg/l, og kommunernes forpligtelse i forbindelse med væsentlig og vedvarende opadgående tendens af et forurenst stof er også medtaget i samme bekendtgørelse.

I henhold til bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug § 11, stk. 2 og 3 kan kommunen stille vilkår der skærper de fastlagte beskyttelsesniveau i forhold til bekendtgørelsens bilag 3 og 4, når der vurderes at være en væsentlig miljøpåvirkning af regionale eller lokale beskyttelsesinteresser. Jf. § 11, stk. 6 skal kommunalbestyrelsen meddele afslag, hvis det vurderes, at der med de fastlagte beskyttelsesniveauer i bilag 3, eller de efter stk. 2 og 4 fastsatte vilkår, stadig vil være en væsentlig miljøpåvirkning af særlige regionale og lokale beskyttelsesinteresser.

På baggrund af ovenstående vurderes det, at grundvand til drikkevand er tilstrækkeligt sikret ved den beregnede udvaskning fra det ansøgte projekt. Der stilles vilkår til sikring af de forudsætninger, der ligger til grund for den beregnede udvaskning, som er den udbragte type og mængde af husdyrgødning, samt 2,1 % ekstra efterafgrøder.

Bilag IV-arter

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

I habitatdirektivets bilag IV er opført en række arter, som skal sikres en streng beskyttelse i deres naturlige udbredelsesområde også udenfor de udpegede Natura 2000-områder. Det indebærer for dyrearternes vedkommende bl.a. at yngle- og rasteområder ikke må beskadiges eller ødelægges og for planternes vedkommende, at arterne bl.a. ikke må ødelægges.

Ud fra "Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV" samt Holstebro Kommunes øvrige kendskab til området og arterne vurderes det at følgende arter og grupper fra habitatdirektivets bilag IV (strengt beskyttede arter) kunne tænkes at forekomme i nærområdet til husdyrbruget:

Småflagermus: På baggrund af de insektædende småflagermus' livsform vurderes projektet ikke at være til skade for disse.

Birkemus: Arten er ikke registreret i området.

Odder: Lever udbredt i Vestjylland, men er med sin levevis næppe truet af projektet.

Markfirben: Holstebro Kommune har ikke kendskab til forekomster nær ejendommen.

Stor vandsalamander, løgfrø, spidssnudet frø og strandtudse: Af disse arter er stor vandsalamander fundet i et vandhul op til husdyrbrugets udbringningsarealer syd for mark 10-0 – markeret SVS (Stor VandSalamander) på bilag 13. Der stilles vilkår om, at der til stadighed opretholdes 10 meter brede udyrkede bræmmer omkring dette vandhul. Samme vilkår gælder omkring vandhuller, hvor der eventuelt i fremtiden konstateres en bestand af en af de fire ovennævnte paddearter.

Grøn kølleguldsmed: Forekommer udbredt i Storåen, men vil ikke blive negativt påvirket af projektet.

Holstebro Kommune vurderer, at det ansøgte projekt med de stillede ikke vil påvirke bilag IV-arter væsentligt negativt.

Generelle betragtninger for Natura 2000-områder

Natura 2000 er en fællesbetegnelse for EU's naturdirektiver; EF-fuglebeskyttelsesdirektiv, EF-habitatdirektiv samt Ramsar-konventionen, der tilsammen beskytter Natura 2000-områderne gennem de i direktiverne opstillede beskyttelseskrav.

Før kommunalbestyrelsen træffer afgørelser i sager iht. husdyrloven §§ 10, 11, 12 eller 16, om etablering, udvidelse eller ændring af husdyrbrug, skal der, i henhold til § 8, stk. 6, nr. 2-3 i habitatbekendtgørelsen³, af kommunalbestyrelsen, foretages en vurdering af, om projektet i sig selv, eller i forbindelse med andre planer og projekter, vil medføre forringelser af internationale naturbeskyttelsesområder eller medføre forstyrrelser, der har betydelige

---

³ Bekendtgørelse nr. 408 af 1. maj 2007 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter.

konsekvenser for de arter, områderne er udpeget for, eller for arter beskyttet af direktivets bilag IV. Denne vurdering skal foretages ud fra forsigtighedsprincippet jf. EF-domstolen⁴. Dette medfører, at hvis det ikke på baggrund af objektive kriterier, kan udelukkes at projektet i sig selv eller i sammenhæng med andre, påvirker udpegningsgrundlaget væsentligt eller medfører negativ påvirkning af bevaringsmålsætningen, skal der udarbejdes af en konsekvensvurdering. Derudover er der krav om konsekvensvurderinger, hvis et Natura 2000-området efter kommunalbestyrelsens vurdering ikke beskyttes tilstrækkeligt.

I praksis betyder dette udarbejdelse af en foreløbig vurdering af, hvorvidt der skal stilles skærpede krav ud over det almindelige beskyttelsesniveau opstillet i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens⁵ bilag 3. Vurderer kommunalbestyrelsen, at det er nødvendigt at stille skærpede vilkår for at der ikke vil ske skade på et Natura 2000-område, er kommunalbestyrelsen i særlige tilfælde forpligtet til at stille skærpede vilkår. Vurderes de skærpede vilkår ikke at være tilstrækkelige til at imødegå en skade på et internationalt naturbeskyttelsesområde, skal kommunalbestyrelsen afslå at godkende ansøgningen.

Husdyrbrugets arealer afvander til Natura-2000 områderne Venø Sund og Nissum Fjord. Der er med baggrund heri foretaget en vurdering af udpegningsgrundlagets miljøtilstand for de to områder, og eventuelle påvirkninger som følge af godkendelsen. Vurderingen er bl.a. foretaget på baggrund af basisanalyserne, DMU's forskningsresultater og Danmarks Miljøportal⁶. Derudover inddrages Vandmiljøplan III, Grøn Vækst og de kommende Natura 2000-planers mulige betydning, således at miljøgodkendelsen ikke strider imod andre tiltag, der sammen har til formål at fremme udpegningsgrundlagets miljøtilstand.

Udover de i habitatbekendtgørelsen opstillede beskyttelseskrav, der har til formål at sikre Natura 2000-områdernes udpegningsgrundlag, er der yderligere opstillet beskyttelseskrav dels i husdyrlovens § 7, der har til formål, at beskytte en række kvælstoffølsomme naturtyper mod forringelser som følge af påvirkningen fra nærliggende husdyrbrug. Dels i naturbeskyttelseslovens § 3 der har til formål, at beskytte udvalgte naturtyper imod tilstandssændringer. § 3 og § 7 beskyttet natur er behandlet i det tidligere afsnit om ammoniak.

Beskrivelse af Natura 2000 område Venø Sund og udpegningsgrundlaget

---

Det forventes, at der i vandplanssammenhæng sker en opdeling af Limfjorden i 9 delvandoplande, hvortil der vil blive stillet forskellige reduktionskrav i N og P alt efter hvor sårbar og belastet slutrecipienten er. Limfjorden modtager en del vand og næringsstoffer fra Nordsøen. (Limfjordens nettovandskifte var i 2004 henholdsvis 9,7 km³ indstrømmende fra Nordsøen og 12,1 km³ udstrømmende mod Kattegat.). Vandet fra Nordsøen har et væsentligt lavere indhold af næringssalte og har derfor en gunstig indvirkning på tilstanden i Limfjorden. Vinden har dog afgørende betydning for vandskiftet med Nordsøen og Kattegat, samt vandskifte og opblanding i de enkelte vandområder⁷. En del af udspretningsarealerne afvander til Venø Bugt (på bilag 18 angivet ved 'Opland til Nissum og Kås Bred-

⁴ Hjertemuslingedommen fra 2004 danner præcedens for anvendelse af forsigtighedsprincippet.

⁵ Bek. nr. 294 af 31. marts 2009 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug.

⁶ Danmarks Miljøportal, herunder bl.a. Naturdata og Overfladevand (STOQ).

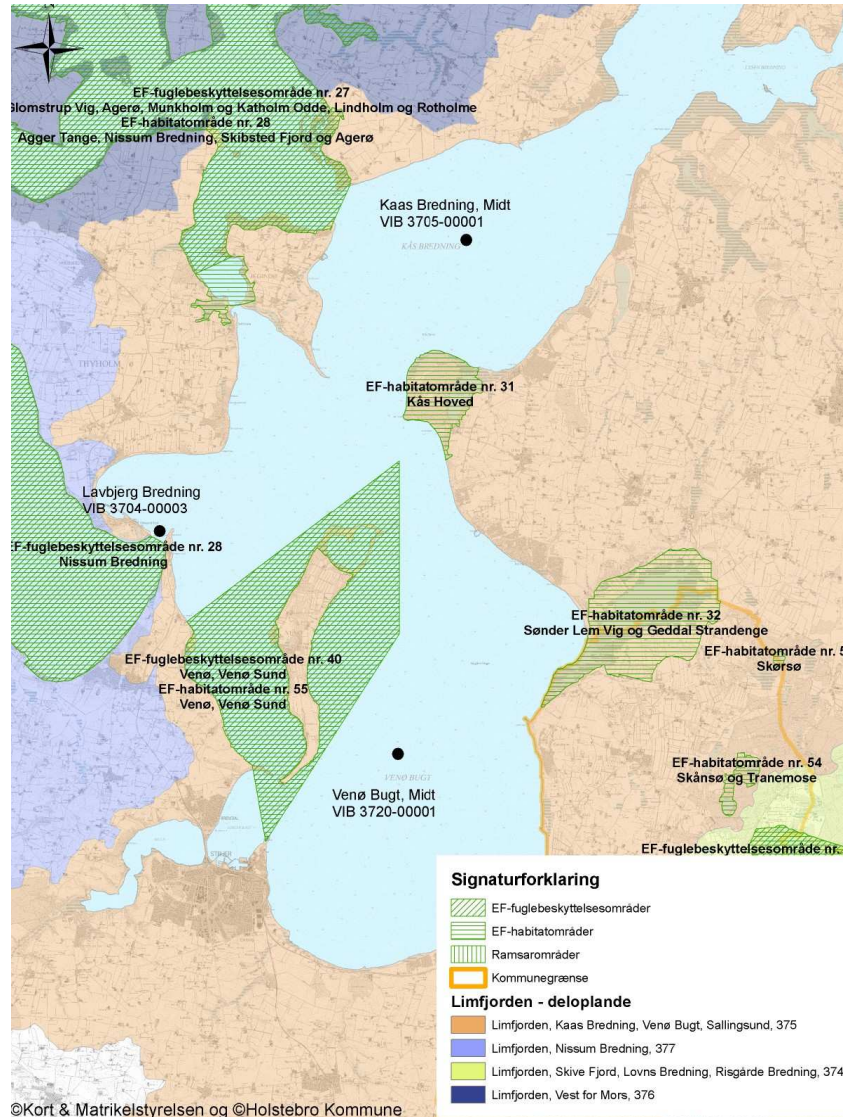
⁷ Ringkøbing Amt et al. 2005, Vandmiljø i Limfjorden 2004.

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

ning'), der ikke er udpeget som Natura 2000 område. Venø Bugt står i forbindelse med Venø Sund⁸, som er det nærmeste Natura 2000-vandområde, jvf. figur 1.

Figur 1. Kort over vandoplande, målestationer samt Natura 2000-vandområder.

Oplandet til Limfjorden er på 758.650 ha, og er domineret af landbrugsarealer, som udgør ca. 86 %⁹. Oplandet til Kaas Bredning, Venø Bugt og Sallingsund (delopland 375) er på 58.442 ha, hvoraf ca. 50.300 ha udgør landbrugsareal¹⁰.

Udpegningsgrundlaget

Venø Sund er udpeget til Natura 2000-område (nr. 62), som Habitatområde (nr. 55) og Fuglebeskyttelsesområde (nr. 40). Udpegningsgrundlaget for området fremgår af neden-

⁸ For yderligere beskrivelse af området henvises til bl.a. basisanalyserne.

⁹ Miljøministeriet, Vandområde 1.2 Limfjorden

¹⁰ Ud fra gødningsregnskaberne, beregnet gennem CTtools af Holstebro Kommune.

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

stående tabeller. Holstebro Kommune har iht. By- og Landskabsstyrelsen¹¹ medtaget de supplerende høringsforslag i forbindelse med nærværende vurdering.

Naturtyper, hvis primære påvirkning forventes at skyldes atmosfærisk kvælstofdeposition er ikke behandlet, da afstanden til Natura 2000 området er over 12 km, hvorfor Holstebro Kommune vurderer, at udpegningsgrundlaget ikke vil kunne påvirkes væsentligt negativt. Det resterende udpegningsgrundlag behandles i det efterfølgende. Fuglearter i udpegningsgrundlaget fremgår af tabel 2, og andre arter fremgår af tabel 3.

Tabel 1. Udpegningsgrundlaget for Venø Sund jf. SNS 2009¹². De naturtyper og arter der er anført med ”*” er de særligt prioriterede.

Nr.	Naturtype
1150*	Kystlaguner og strandsøer
1160	Større lavvandede bugter og vige
1170	Rev

Tabel 2. Udpegningsgrundlaget omfatter følgende fuglearter, for hvilke det skal sikres, at de kan overleve og formere sig i deres udbredelsesområde.

Nr.	Fuglearter	Ynglende	Trækkende
A047	Klyde	X	
A067	Dværgterne	X	
A069	Lysbuget knortegås		X
A070	Hvinand		X
A132	Toppet skallesluger		X
A195	Stor skallesluger		X

Tabel 3. Udpegningsgrundlaget omfatter følgende arter, for hvilke det skal sikres, at de kan overleve og formere sig i deres udbredelsesområde.

Nr.	Art
1103	Stavsild
1365	Spættet sæl

Regionplanens målsætning

Ringkøbing Amt har i regionplanen udlagt Limfjorden med følgende skærpede målsætning *”Der skal være et naturligt og alsidigt plante- og dyreliv, der ikke eller kun er svagt påvirket af menneskelig aktivitet, og at fjorden har en vandkvalitet, og som i sin artssammensætning overvejende er bestemt af naturlige forhold.”*

Tilstand

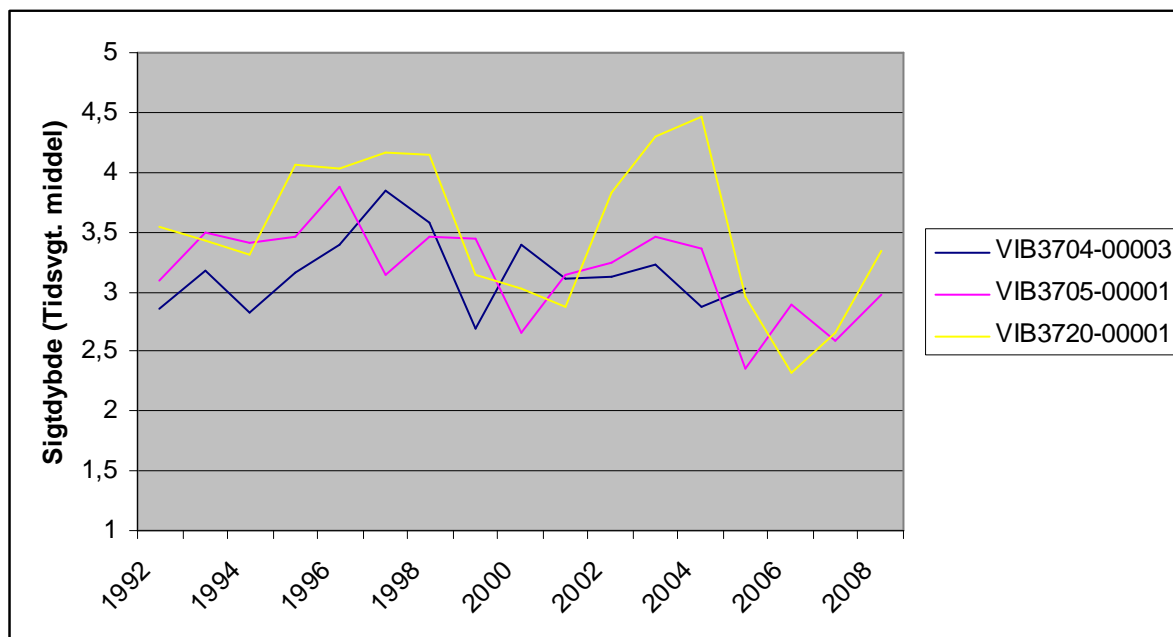
Basisanalyse II er foretaget for Limfjorden som et samlet farvand. Der er således ikke foretaget en selvstændig analyse af de enkelte habitatområder. For fjorden som helhed kon-

¹¹ I udkast til vejledning til bekendtgørelsen nr. 408 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter fremgår, at Naturklagenævnets afgørelse (Afgørelse ifbm. regionplantillæg med VVM-redegørelse for omfartsvej ved Strøby Egede i Vallø Kommune) fra 2006 har stadfæstet at høringsforslag skal inddrages i en konsekvensvurdering.

¹² Opdateret udpegningsgrundlag 2009

kluderes følgende, "Det er sandsynligt, at gældende regionplanmål ikke nås i 2015 på grund af tilførslen af næringsstoffer fra land." Yderligere fremgår det af basisanalysen for Venø og Venø Sund at "En foreløbig trusselvurdering for de marine naturtyper i Natura 2000-område nr. 62 kan udmøntes i at de åbne vandområder er følsomme overfor næringsstofbelastning, og fremstår grundet en sådan påvirkning i dag med en forringet vandkvalitet."

I basisanalysen del II¹³ er det vurderet, at Limfjorden er meget påvirkelig overfor effekten af tilførslen af næringsstoffer. Overvågningsresultater fra både den regionale og nationale overvågning viser, at hele fjorden pt. er påvirket af for store udledninger af næringsstoffer fra land, især kvælstof¹⁴. Det medfører forøget opblomstring af planteplankton og enårige makroalger, hvilket nedsætter vandets klarhed og forringer ålegræssets dybdegrænse, samt forøger risikoen for iltvind ved bunden. Vandets klarhed (sigtdybden) er derfor en god parameter til på enkel måde, at registrere og beskrive mulighederne for udbredelsen af bundplanter, idet mængden og dybdeudbredelsen primært styres af lys. Da der ikke foretages sigtdybde målinger i Venø Sund er det valgt at anvende 3 omkringliggende målestationer. Målestationernes geografiske placering fremgår af figur 1. Det fremgår af figur 2, at sigtdybden er præget af store årlige variationer i Venø Bugt.

Figur 2. Udviklingen i sigtdybde i Venø Bugt. Målingerne er foretaget årligt tre forskellige steder i og omkring Venø Bugt. (den tidsvgt. middel)¹⁵.

Samlet konklusion for bevarelingsstatus for strandsøerne i Natura 2000-område Venø og Venø Sund er, at naturtypen, hvor den står i åben forbindelse med udpegningsgrundlaget kystlagune, er påvirket af store udledninger af næringsalte, der har forringet sigtdybden

¹³ Se Ringkjøbing Amt et al (2006): Basisanalyse del II Vurdering af vandforekomsters tilstand og en vurdering af risikoen for, at vandforekomsten ikke kan opfylde regionplanmålene senest 22. december 2015 (side 24).

¹⁴ Se Miljøcenter Aalborg (februar 2008): Limfjorden.- Statusnotat februar 2008.

¹⁵ Danmarks Miljøportal, Overfaldevand (STOQ)

og ændret de biologiske forhold. En foreløbig trusselsvurdering for de marine naturtyper i Venø Sund kan udmøntes i, at de åbne vandområder er følsomme overfor næringsstofbelastning, og fremstår grundet en sådan påvirkning i dag med en forringet vandkvalitet og har dermed ugunstig bevaringsstatus. Rev er kommet på udpegningsgrundlaget for Venø Sund som den sidste, der er kommunen bekendt ikke foretaget tilstands- eller trusselsvurdering af rev i Venø Sund. Det antages, at bevaringsstatus for naturtypen er ugunstig i henhold til de af DMU opstillede kriterier for gunstig bevaringsstatus¹⁶.

En øget næringsstofudvaskning vil jf. basisanalysen kunne have betydning for de fuglearter, der lever af bundvegetationen, da mængden af planter reduceres som følge af eutrofiering. Det fremgår af basisanalysen, at lokalitetens værdi for Lysbuget Knortegås har været faldende siden 1960'erne, idet udbredelsen af ålegræs (primære fødekilde om efteråret) er begrænset i sin udbredelse af lystilgængeligheden i fjorden. Jf. basisanalysen er der indikationer på, at rastende fugle af både Lysbuget Knortegås og Hvinand indenfor områder har været stigende gennem 1990'erne. Det fremgår af basisanalysen, at antallet af rastefuglene Toppet skallesluger og Stor skallesluger i perioden 2004-2006 er langt fra det antal, der blev registreret i 1980'erne. For ynglefuglene Klyde og Dværgterne er det på baggrund af det foreliggende materiale ikke muligt at vurdere deres nuværende forekomst og evt. trusler inden for området.

Stavsilden vurderes at kunne opholde sig i hele Natura 2000-området. De væsentligste trusler mod stavsilden vurderes generelt at være: Fiskeri, eutrofiering i vandløb og fjorde, udledning af surt vand og okker fra drænedede arealer, samt dårlige fysiske forhold i vandløbene. Stavsilden er en anadrom fisk, og vandkvaliteten på egnede gydestrækninger skal opfylde kravene om en god biologisk kvalitet og en varieret vandløbsstruktur med karakteristiske stryg og pools. Holstebro Kommune har ikke kendskab til vandløb i Venø Bugt, der indeholder en gydebestand eller kan understøtte en sådan. Yderligere kendskab til stavsildens bestandsstørrelse er ukendt og specifikke krav mangelfuldt, og truslerne mod Stavsilden i Venø Sund lader sig derfor ikke nærmere vurdere.

Spættet sæl har én fast dagrasteplads inden for området, Bradser Odde. Der er stor årsvariation i antallet på pladsen i perioden fra 1997 frem til 2005 - gennemsnittet er på 75 sæler. Sælernes primære trussel vurderes at være forstyrrelse af arten på rastepladserne i yngletiden juni/juli.

Limfjorden - Næringsstoffer

Tilførslen af fosfor fra oplandet til Limfjorden kan i større eller mindre grad have betydning for miljøtilstanden i Limfjorden som helhed og for delområder af fjorden. Udspretningsarealerne er ikke beliggende indenfor de af staten udpegede fosforfølsomme klassificerede oplandsområder. Vandmiljøplan III indeholder en målsætning om en halvering af fosforoverskuddet fra landbruget i 2015 i forhold til overskuddet på 32.700 ton P i 2001/2002 på landsplan¹⁷. Landbruget bidrager med ca. 31 % af fosfortilførslen til Limfjorden¹⁸. Det fremgår af basisanalysen, at det ikke forventes, at tilførslen af fosfor kommer ned på et

¹⁶ Dahl et al, 2005, Kriterier for gunstig bevaringsstatus for EF-habitatdirektivets 8 marine naturtyper, s 33

¹⁷ Vandmiljøplan III – aftale om vandmiljøplan III 2005-2015 mellem regeringen, Dansk Folkeparti og Kristendemokraterne.

¹⁸ Miljøministeriet, vandområde, 1.2 Limfjorden.

niveau, hvor fjordens målsætning kan opfyldes. I denne vurdering er ikke medtaget om-lægningen af dyreenhedsberegningen, der vil medvirke til en reduktion på minimum 10 % i oplandet til Limfjorden. Det gennemsnitlige fosforoverskud i oplandet til Kaas Bredning, Venø Bugt og Sallingsund er beregnet til 7 kg P/ha.

Vandmiljøplan III fastlægger, at der skal sikres en reduktion på 13 % af nitratudvaskningen fra landbruget i 2015 i forhold til udvaskningen i 2003 på landsplan. Med vedtagelsen af Grøn Vækst, som erstatter og supplerer den vedtagne vandmiljøplan III, fastsættes nye reduktionskrav for bl.a. tilførsel af nitrat til vandområder, som i perioden 2010-2015 skal reduceres med 19.000 ton nitrat (ca. 1/3 i fht. i dag).

Vandrammedirektivets basisanalyse del II citerer Recipientkvalitetsplanen for Limfjorden, hvoraf det fremgår, at tilførslen fra oplandet til Limfjorden skal ned på 9.520 tons kvælstof pr. år fordelt på 1.340 tons fra punktkilder og 8.180 tons kvælstof pr. år fra den diffuse tilførsel. Midtvejsevalueringen af Vandmiljøplan III¹⁹ viser, at målene i denne ikke nås. Havde de været nået, ville den årlige diffuse kvælstoftilførsel til Limfjorden have været reduceret til ca. 9.700 tons pr. år²⁰.

Landbruget bidrager med ca. 63 % af tilførslen af nitrat til Limfjorden, som følge af afstrømning. Det atmosfæriske bidrag er vurderet til at udgøre ca. 10 %, hvoraf landbruget er den dominerende kilde²¹. Det fremgår af udregninger²² foretaget af Holstebro Kommune, at det gennemsnitlige N-overskud i perioden fra 2005 til 2008 er på ca. 56 kg N/ha i oplandet til Kaas Bredning, Venø Bugt og Sallingsund.

Beskrivelse af Natura 2000-område Nissum Fjord og udpegningsgrundlag

---

Nissum Fjord som er udpeget til Natura 2000-område (N65), Habitatområde (H58), Fuglebeskyttelsesområde (F38) og Ramsarområde (R4). Holstebro Kommune har iht. By- og Landskabsstyrelsen²³ medtaget de supplerende høringsforslag i forbindelse med nærværende vurdering.

Nissum Fjord består af 3 bassiner: Yder Fjord (inkl. Bøvling Fjord), Mellem Fjord og Felsted Kog. Ca. 70 % af ferskvand tilledt fjorden kommer via Storå-systemet, der udmunder i Felsted Kog. Nissum Fjords opland er på 167.876 ha, og er domineret af landbrugsarealer, som udgør ca. 61 % af oplandet, hvilket svarer til et landbrugsareal på ca. 102.400 ha²⁴.

¹⁹ Petersen et al. (december 2008). Midtvejsevaluering af Vandmiljøplan III.

²⁰ Analyse af udviklingen i husdyrtryk i Limfjordsoplandet, side 13.

²¹ Miljøministeriet, vandområde, 1.2 Limfjorden.

²² Ud fra gødningsregnskaberne, beregnet vha. CTtools af Holstebro Kommune. Conterra A/S har oplyst Holstebro Kommune, at gødningsregnskaberne i 2006 var behæftet med fejl, hvorfor 2006 ikke bør indgå i vurderinger.

²³ I udkast til vejledning til bekendtgørelsen nr. 408 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter fremgår, at Naturklagenævnets afgørelse (Afgørelse ifbm. regionplantillæg med VVM-redegørelse for omfartsvej ved Strøby Egede i Vallø Kommune) fra 2006 har stadfæstet at høringsforslag skal inddrages i en konsekvensvurdering.

²⁴ Ud fra gødningsregnskaberne, beregnet gennem CTtools af Holstebro Kommune.

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Nissum Fjord, inkl. den yderste del af Storå, samt området omkring Indfjorden og Tang Sø, er udpeget som Natura 2000-område²⁵.

Udpegningsgrundlaget for Nissum Fjord fremgår af nedenstående tabeller. Naturtyper, hvis primære påvirkning skyldes atmosfærisk kvælstofdeposition behandles ikke da afstanden fra husdyrbruget til Natura 2000-området er over 20 km, og derfor ikke vurderes at blive påvirket væsentligt negativt. Fuglearter i udpegningsgrundlaget fremgår af tabel 5, og andre arter fremgår af tabel 6.

Tabel 4. Udpegningsgrundlaget for Nissum Fjord jf. SNS 2009²⁶. Den naturtype der er anført med ”**” er særligt prioriteret.

Nr.	Naturtype
1150*	Kystlaguner og strandsøer
3130	Ret næringsfattige søer og vandhuller med små amfibiske planter ved bredden
3140	Kalkrige søer og vandhuller med kransnålalger
3150	Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks
3260	Vandløb med vandplanter

Tabel 5. Udpegningsgrundlaget omfatter følgende fuglearter, for hvilke det skal sikres, at de kan overleve og formere sig i deres udbredelsesområde.

Fuglearter	Ynglende	Trækkende
Rørdrum	X	
Knopsvane		X
Pibesvane		X
Sangsvane		X
Bramgås		X
Kortnæbbet gås		X
Lysbuget knortegås		X
Pibeand		X
Krikand		X
Spidsand		X
Toppet skallesluger		X
Stor skallesluger		X
Rørhøg	X	
Plettet rørvagtel	X	
Klyde	X	X
Hvidbrystet præstekrave	X	
Almindelig Ryle	X	
Brushane	X	
Lille kobbersneppe		X
Splitterne	X	
Fjordterne	X	
Havterne	X	
Dværgterne	X	

Tabel 6. Udpegningsgrundlaget omfatter følgende arter, for hvilke det skal sikres, at

²⁵ For yderligere beskrivelse af området henvises til bl.a. basisanalyserne.

²⁶ By- og Landskabsstyrelsens opdateret udpegningsgrundlag 2009.

de kan overleve og formere sig i deres udbredelsesområde. Den art der er anført med ”*” er særligt prioriteret

Nr.	Art
1095	Havlampret
1096	Bæklampret
1099	Flodlampret
1103	Stavsild
1106	Laks
1355*	Odder
1831	Vandranke

Regionplanens målsætning

Nissum Fjord er i Ringkøbing Amts regionplan udlagt med en skærpet målsætning: ”Der skal være et naturligt og alsidigt plante- og dyreliv, som er upåvirket eller kun svagt påvirket af næringsstoffer, miljøfarlige stoffer og anden kulturpåvirkning.” Følgende parametre anvendes til at vurdere opfyldelse af den overordnede skærpede målsætning:

- Udbredt vegetation med en dybdegrænse større end 2 m.
- Sommersigt dybde større end 2 m.
- Størst muligt vandskifte med Vesterhavet og saltholdighed på 8-20 ‰ i Yder Fjord, op til 12 ‰ i Mellem Fjord og højest 4 ‰ i Felsted Kog.
- Mindst mulig variation i saltholdigheden over kortere tidsrum.
- Varieret dyreliv tilpasset saltholdighedsforholdene i fjorden.

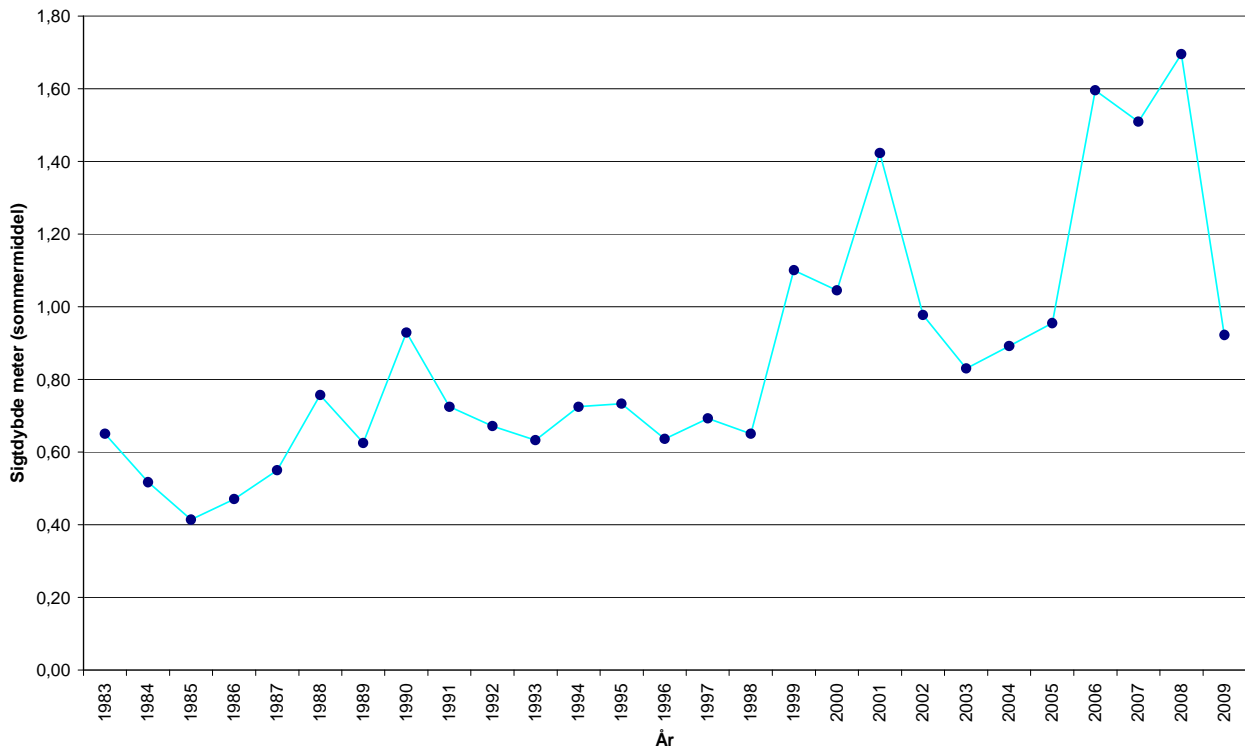
Tilstand

Regionplanens målsætning for Nissum Fjord er ikke opfyldt. ”Næringsstofforførslerne vurderes til i mange år at have været hovedårsag til manglende opfyldelse af regionplanens målsætning for miljøtilstanden i fjorden. Ændret arealanvendelse i oplandet i forhold til intensiveret jordbrug, færre naturområder, byudvikling med deraf følgende udledninger af spildevand mm., industriudledninger mm. er hovedfaktorer i forhold til den generelle påvirkning af fjorden med næringsstoffer” Samt ”Den interne fosforbelastning fra sedimentet i fjordbunden har også betydning for miljøtilstanden i fjorden i form af en forsinket effekt af reduceret fosforbelastning fra kilder i oplandet.”²⁷

I oplandsanalysen²⁸ for Nissum Fjord er det anført, at indsatsen i forhold til Fjorden bør koncentreres i Felsted Kog. Det fremgår af figur 3, at sommerrmiddel sigt dybden udviser store år til år variationer i Felsted Kog, og at fjorden i perioden 2003 til 2008 var inde i en positiv udvikling med stigende sigt dybde. I 2009 er sigt dybden imidlertid faldet til 2004 niveau. Vandets klarhed (sigt dybden) er en god parameter til på enkel måde, at registrere og beskrive mulighederne for udbredelsen af bundplanter, idet mængden og dybdeudbredelsen primært styres af lys. Årsagen til den dårlige sigt dybde er først og fremmest meget store planktonmængder, som følge af de store tilførsler af næringsstoffer fra oplandet.

²⁷ Basisanalysen, del II.

²⁸ Oplandsanalysen 2006.

Figur 3. Udvikling i sigtdybde i Felsted Kog (sommerrmiddel)²⁹

Det fremgår af basisanalysen at Felsted Kog, som er kategoriseret som "kystlagune" (1150) og derfor en del af udpegningsgrundlaget, har ugunstig bevaringsstatus, primært grundet en fortsat høj næringsstofbelastning fra de omkringliggende landbrugsarealer. Belastningen af næringsstoffer er en trussel for naturtypen kystlagune. Felsted Kog er en stærkt eutrofieret brakvandslagune, hvor eutrofieringen er slået fuldt igennem. Dette betyder bl.a., at dækningsgraden af bundplanter er vurderet at være langt fra den målsatte udbredelse.

Byn og Søndersund er "Ret næringsfattige søer og vandhuller med små amfibiske planter ved bredden" (3130), og i Ringkøbing Amts regionplan er de udlagt med en målsætning om at være naturvidenskabeligt referenceområde. Byn lever op til sin målsætning og har jf. basisanalysen i perioden 2001-2005 haft stabile vandkemiske data. Søndersund lever ikke op til sin målsætning omkring de vandkemiske parametre, og basisanalysen indikerer at tilstanden kan blive forringet grundet øget næringsstofberigelse. Tang Sø og Indfjorden som er kategoriseret som "Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks" (3150). Begge med en målsætning på A1/B i regionplanen³⁰. Indfjorden er via Grønkær Bæk forbundet med Søndersund og Byn som sammen med drængrøftning har en negativ effekt på undervandsvegetation i Indfjorden. Tang Sø lever ikke op til den fast-

²⁹ Danmarks Miljøportal, Overfladevand (STOQ).

³⁰ Søer hvor særlige naturværdier ønskes beskyttet selv om søen udsættes for en vis kulturpåvirkning. A1-målsætningen henfører til beskyttelsen af særlige naturværdier, og B-målsætningen henfører til basismålsætningens krav til vandkvalitet og naturindhold i øvrigt, jf. Ringkøbing Amts regionplan 2005.

satte målsætning, hvilket primært er forårsaget af næringsstofberigelse fra Flynder Å-oplandet, jf. basisanalysen. Projekter, der afvander via Storå-systemet til Felsted Kog, vurderes pga. hydrologien ikke at kunne påvirke dette område væsentligt negativt.

Holstebro Kommune er ikke i besiddelse af tilstrækkelige data vedr. naturtypen "Kalkrige søer og vandhuller med kransnålalger (3140)" og naturtypen lader sig derfor ikke nærmere vurdere.

For "vandløb med vandplanter" (3260) vurderes grødeskæring at være den primære trussel, idet det medfører markant ændrede forhold for plante- og dyrelivet i vandløbet og omkring dette. Vandplanterne udgør således en nøglerolle i vandløbet ved at stabilisere bunden, skabe variation i strømmen, differentiere aflejring af partikler og fjerne næringsstoffer. Eutrofiering kan have en betydning for sammensætningen af plantesamfundet, men den største trussel i forhold til biodiversiteten vurderes at være udretning af vandløb samt grødeskæring.

Vegetationen udgør fødegrundlaget for en række fuglearter, som udgør dele af udpegningsgrundlaget for Nissum Fjord. En øget næringsstofudvaskning vil jf. basisanalysen kunne have betydning for de fuglearter, der lever af bundvegetationen, da mængden af planter reduceres som følge af eutrofiering. De planteædende fuglearter, hvis fødegrundlag vil blive yderligere reduceret, er lysbuget knortegås, knopsvane, krikand, spidsand og pibeand som har været i markant tilbagegang grundet eutrofieringen af Nissum Fjord. Derudover har spidsand, kobbersneppe, alm. ryle og brushane tidligere været udsat for kraftige tilbagegange. Brushane er nu helt forsvundet som ynglefugl fra strandene omkring Nissum Fjord primært grundet tilgroning af ynglelokaliteter. Det forventes, at de øvrige udpegede fugle som eksempelvis pibe- og sangsvane, rørdrum, bram- og kortnæbbet gås ikke nødvendigvis vil blive påvirket negativt som følge af en svagt øget næringsstofbelastning, idet en øget tilførsel dels kan øge fødegrundlaget for disse fugle, dels fordi visse arter ændrer fourageringsadfærd. Arter som toppet og stor skallesluger er primært afhængige af opretholdelse af både fouragerings-, raste- og overnatningslokaliteter som ikke umiddelbart vurderes truet. For lille kobbersneppe, klyde, splitterne, fjordterne, havterne, dværgterne, hvidbrystet præstekrave og plettet rørvagtel forventes de primære trusler enten at være manglende ynglelokaliteter grundet tilgroning, forstyrrelse eller prædation. Der vurderes ikke umiddelbart at være trusler for rørhøg inden for det udpegede område ved Nissum Fjord.

En forbedring af forholdene for de internationalt beskyttede arter, vil også betyde en forbedring af forholdene for en række truede danske ynglefugle som vibe, rødben og stor kobbersneppe.

De væsentligste trusler mod flod- og havlampretten vurderes generelt at være tilknyttet opholdet i ferskvand, hvor etablering af fysiske spærringer, såsom opstemninger kan forhindre fiskene i at nå egnede gydesteder. Eksempelvis forventes havlampretten at gyde i Tvis Å og Nissum Fjord benyttes derfor som migrationsrute for havlampretternes gydevandring. Flodlampretten forekomst i Nissum Fjord er ukendt. I forbindelse med undersøgelsesprogrammet over Skjern Å Naturprojektet var et af de vigtigste resultater fra 2000 undersøgelsen, at hav- og flodlampretlarverne udviste udpræget substratpræference for

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

slam aflejret i kantvegetationen (typisk siv) og finkornet sand/ slam aflejret i grødeøer³¹. Kendskabet til hav- og flodlamprettens specifikke krav er dog mangelfuldt, og truslerne mod hav- og flodlampretter i Nissum Fjord lader sig derfor ikke nærmere vurdere.

I modsætning til hav- og flodlampret lever bæklampret hele sit liv i vandløbene. Bæklampretten er fundet almindelig udbredt i tilløbene til Nissum Fjord, arten vurderes ikke at være truet i Nissum Fjord udpegningsområdet.

De væsentligste trusler mod stavsilden vurderes generelt at være: fiskeri, eutrofiering i vandløb og fjorde, udledning af surt vand og okker fra drænedede arealer samt dårlige fysiske forhold i vandløbene. Kendskabet til stavsildens specifikke krav er dog mangelfuldt, og truslerne mod stavsilden i Nissum Fjord kan derfor ikke vurderes nærmere.

Nissum Fjord er primært et gennemgangsvand for laksens vandring til og fra gydepladserne i ferskvand og ud i havet. Den største trussel mod laksens overlevelse i Nissum Fjord vurderes at være fiskeri.

På baggrund af odderens positive fremgang i Jylland i løbet af 1990'erne, og forekomsten mange steder i Nissum Fjordområdet vurderes der ikke umiddelbart at være trusler mod den inden for Nissum Fjord udpegningsområdet. Det er dog vigtigt, at der forsat findes yngle- og fourageringsmuligheder inden for området.

Vandranke, den sidste art som udgør udpegningsgrundlaget, antages generelt at være en konkurrencesvag art, der kun vokser, hvor der i miljøet er lave næringsstofkoncentrationer, svag strøm og gode lysforhold. Den store forekomst af vandranke i afvandningskanalen syd for Felsted Kog hænger givetvis sammen med en relativt hårdhændet vedligeholdelse med 2 årlige grødeskæringer. Herved får vandranken forbedrede lysforhold. Det formodes ikke at vandranke ynder at blive grødebeskåret. Bestanden i afvandningskanalen vurderes at være stabil og synes ikke umiddelbart truet.

Herbicider

En del af regionplanens målsætning for Nissum Fjord er udbredt vegetation med en dybdegrænse større end 2 m. Der forventes, at denne vegetation primært vil bestå af ålegræs, der er den mest almindelige blomsterplante i vore kystnære farvande. Ålegræsområder fungerer bl.a. som fourageringsområder for fugle og opvækstområder for fisk og smådyr. Udbredelsen af ålegræs ud fra kysten anvendes ofte som en indikator på miljøtilstanden i de kystnære områder. I efteråret 2007 igangsatte DMU og MCR et projekt, der havde til formål, at undersøge forekomsten af landbrugsherbicider i Nissum Fjord³². Vandprøverne blev taget i hhv. Mellem Fjord og Felsted Kog i Nissum Fjord. Undersøgelserne verificerede en række stoffer og nedbrydningsprodukter af stoffer, hvoraf 12 er herbicider og 8 er nedbrydningsprodukter af herbicider. Det er tidligere påvist, at ukrudtsmidler kan skade bl.a. plantetilvæksten på ålegræs ved lavere koncentrationer end de koncentrationer, hvor de enkelte stoffer har effekt³³. Den anvendte målemetode er oprindeligt udviklet til fersk-

³¹ DFU-rapport 134-04.

³² Arbejdsrapport fra DMU nr. 244, 2008. Forekomst af herbicider i Nissum Fjord

³³ Nielsen, L.W. & Dahllof, I. 2007: Direct and indirect effects of the herbicides Glyphosate, Bentazone and MCPA on eelgrass (*Zostera marina*). - *Aquatic Toxicology* 82(1): 47-54.

vand, men da Felsted Kog er relativ fersk (~4 ‰), kan det ikke afvises, at anvendelsen af herbicider i oplandet til Nissum Fjord har en negativ effekt på målsætningen i Nissum Fjord. Anvendelsen af herbicider på landbrugsjord reguleres ikke i lov om miljøgodkendelse af husdyrbrug, og behandles derfor ikke yderligere.

Næringsstoffer

I Felsted Kog er fosfor sandsynligvis den begrænsende faktor for algeproduktionen, men betydningen af nitratudvaskningen øges ud mod slusen, jf. Basisanalysen del II³⁴. Oplandsanalysens begrundelse for vigtigheden, af en reduktion af næringsstoffertilførslerne til Felsted Kog i forhold til den resterende del af Nissum Fjord er, at Felsted Kog modtager ca. 70 % af næringsstoffertilførslen via Storå-systemet, samt at en reduktion til Felsted Kog vil gavne hele Nissum Fjord sammenlignet med hvis reduktionerne blev foretaget i Flynderå's vandsystem, hvor reduktionen kun vil gavne Yder Fjord og Indfjorden.

Fosfor

Vandmiljøplan III indeholder en målsætning om en halvering af fosforoverskuddet fra landbruget i 2015 i forhold til overskuddet på 32.700 ton P i 2001/2002 på landsplan³⁵. Landbruget bidrager med ca. 40 % af fosfortilførslen til Nissum Fjord³⁶. Det fremgår af basisanalysen, at der ikke forventes en reduktion af fosforafstrømningen til Nissum Fjord, således at den samlede fosforbelastning i 2015 forventes at ligge på det nuværende niveau på 65 ton fosfor. I denne vurdering er ikke medtaget omlægningen af dyreenhedsberegningen, der vil medvirke til en reduktion på minimum 10 % af den udbragte fosfor i oplandet til Nissum Fjord.

Nitrat

Vandmiljøplan III fastlægger, at der skal sikres en reduktion på 13 % af nitratudvaskningen fra landbruget i 2015 i forhold til udvaskningen i 2003 på landsplan. Basisanalysens del II vurderer, at nitrattilførslen til Nissum Fjord ved udgangen af 2015 vil være på 1.952 ton N, hvilket svarer til en reduktion på ca. 18 % i forhold til niveauet i 2001³⁷. Landbruget bidrager med ca. 83 % af tilførslen af nitrat til Nissum Fjord³⁸. I perioden fra 2005-2008 var det beregnede gennemsnit af nitratoverskud per ha i oplandet til Nissum Fjord på 75 kg N³⁹.

Oplandsanalysen konkluderer, at ca. 50 % af det samlede opland til Nissum Fjord er højrisikoarealer for udvaskning af nitrat til vandmiljøet, hvilket de af staten fastsatte nitratklasser langt fra kan honorere, idet disse arealer udgør 32 % af oplandet. Modelberegninger i

³⁴ Vandrammedirektivets basisanalyse del II

³⁵ Vandmiljøplan III – aftale om vandmiljøplan III 2005-2015 mellem regeringen, Dansk Folkeparti og Kristendemokraterne

³⁶ Miljøministeriet, vandområde, 1.4 Nissum Fjord

³⁷ Heri medregnet mindre korrektioner for tilførsler fra punktkilder. Ovenstående vurdering af N-reduktionen i 2015 er baseret på grove estimater og vurderes at være optimistisk, idet modelberegninger af N-belastning til Ringkøbing Fjord (Oplandsmodel for N-belastning af Ringkøbing Fjord, DHI-rapport juni 2004) har indikeret at flere tiltag i et opland vil have tendens til at "overlappe" hinanden, hvilket med andre ord medfører, at effekten af alle tiltagene ikke slår fuldt igennem.

³⁸ Miljøministeriet, vandområde, 1.4 Nissum Fjord.

³⁹ Beregning af N-overskud pr. ha. pr. blok. Beregningerne er foretaget på baggrund af gødningsregnskabet, Beregningerne er foretaget ved at lade en bedrifts sædskifte roterer over bedriftens omdriftsareal. For ikke omdriftsafgrøder foretages en stedspecifik beregning af overskud, udarbejdet gennem CTtools af Holstebro Kommune. Gødningsregnskaberne fra 2006 er ikke medtaget grundet datafejl.

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

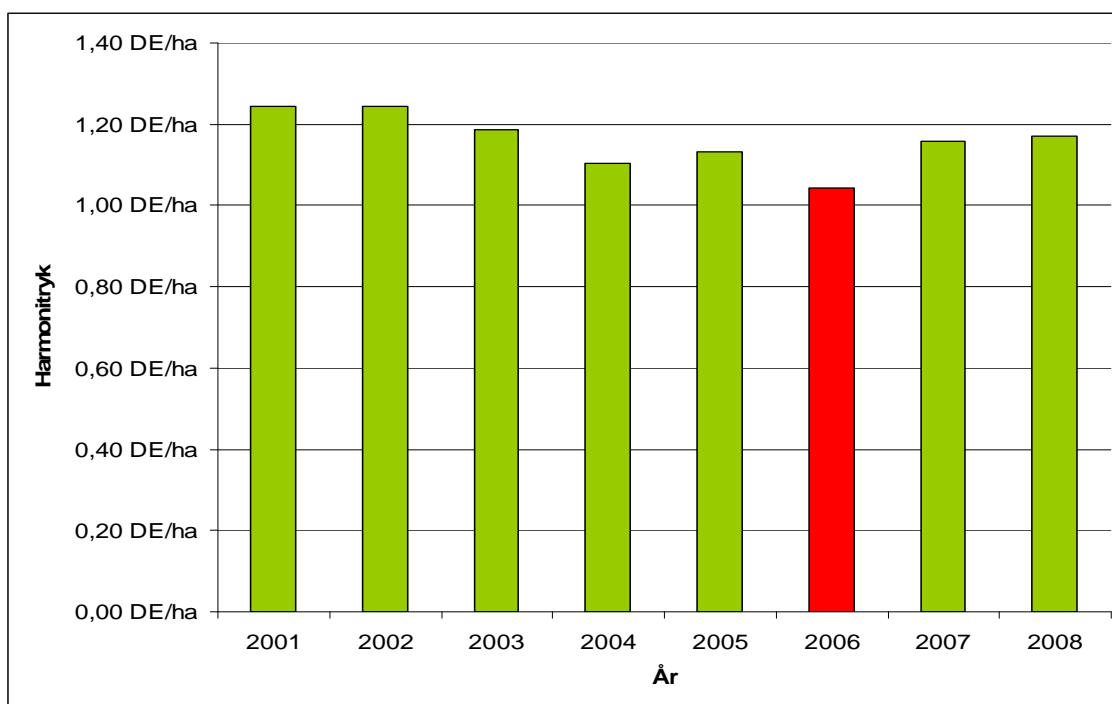
Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

oplandsanalysen indikerer, at en fremtidig miljøtilstand, hvor vegetationen er udbredt i størstedelen af fjorden, vil kunne opnås med en reduktion af bl.a. nitrattilførslen på ca. 30 % i forhold til 2001, svarende til ca. 700 ton nitrat. Med vedtagelsen af Grøn Vækst, som erstatter og supplerer den vedtagne Vandmiljøplan III, fastsættes nye reduktionskrav for bl.a. tilførsel af nitrat til vandområder, som i perioden 2010-2015 skal reduceres med 19.000 ton nitrat (ca. 1/3 ift. i dag). I oplandsanalysen vurderes det, at en fuldt implementeret Vandmiljøplan III forventes, at medføre en samlet reduktion på mellem 15-20 % i forhold til 2001. For at opnå en reduktion på 30 % vurderes det i oplandsanalysen, at nitrattilførslen til fjorden skal reduceres yderligere med 250-350 ton N.

Husdyrtrykket i oplandet til Nissum Fjord og Limfjorden (delopland 375)

I oplandet til Limfjorden er det samlede antal dyreenheder i perioden fra 2001 til 2007 faldet fra 459.100 til 426.400⁴⁰. Husdyrtrykket er størst i oplandet til den vestlige del af Limfjorden og aftagende mod øst fra et husdyrtryk på 1,26 DE/ha til 0,78 DE/ha⁴¹.

I oplandet til Kaas Bredning, Venø Bugt og Sallingsund (delopland 375) er det samlede antal dyreenheder i perioden fra 2001 til 2008 faldet fra 1,25 DE/ha til 1,17 DE/ha, jvf. figur 4. Det betyder generelt, at en etablering/udvidelse i oplandet i væsentligt omfang vil blive modregnet ved, at der sker en nedlæggelse.

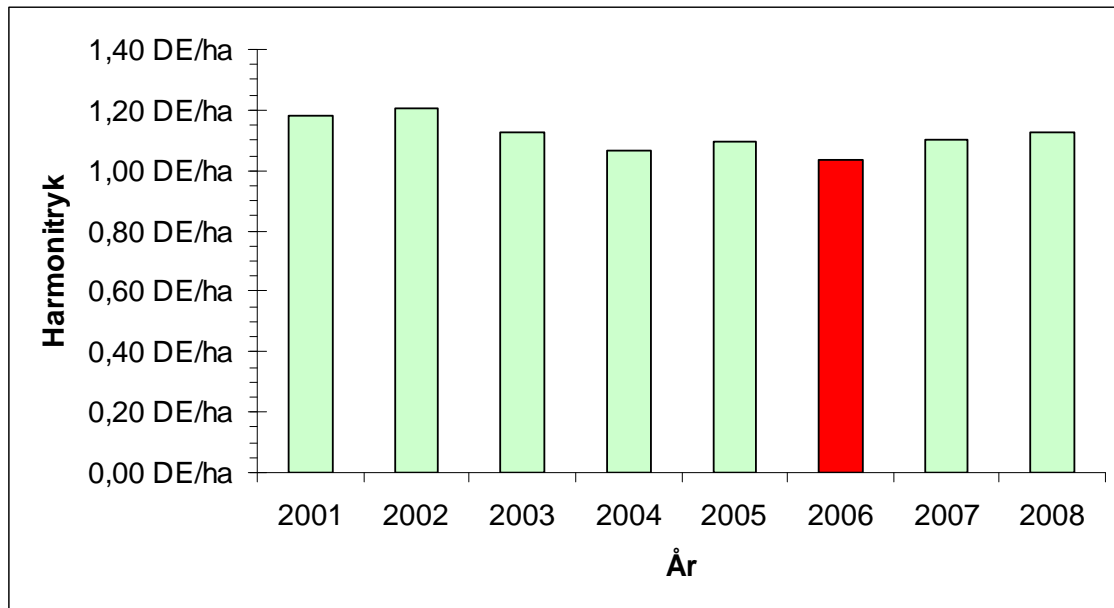
Figur 4. DE/ha i oplandet til Kaas Bredning, Venø Bugt og Sallingsund i årene 2001-2008⁴²

⁴⁰ Analyse af udviklingen i husdyrbrug i Limfjordsoplandet, side 7

⁴¹ Analyse af udviklingen i husdyrbrug i Limfjordsoplandet, side 9

⁴² Beregnet ud fra gødningsregnskaber vha. CTtools. Conterra A/S har oplyst Holstebro Kommune, at gødningsregnskaberne i 2006 var behæftet med fejl, hvorfor 2006 ikke bør indgå i vurderinger.

Udviklingen i DE/ha i oplandet til Nissum Fjord fremgår af figur 5. Antallet af DE/ha er i perioden fra 2001 frem til 2008 reduceret med 0,06 DE/ha, det kan derfor konkluderes at der overordnet for Nissum Fjord ikke sker nettoudvidelser af husdyrproduktionen. Det betyder generelt, at en etablering/udvidelse i oplandet til Nissum Fjord i væsentligt omfang vil blive modregnet ved, at der sker en nedlæggelse.

Figur 5. DE/ha i oplandet til Nissum Fjord i årene 2001-2008⁴³

De nye omregningsfaktorer for dyreenheder jf. den nye husdyrgødningsbekendtgørelse⁴⁴, reducerer antallet af kvæg/DE, mink/DE og Fjerkræ/DE. For kvæg, mink og fjerkræ skal der anvendes hhv. 15-20%, ca. 29% og 23% mere areal. På landsplan forventes det, at medføre et øget arealkrav på ca. 4 % samt en reduktion i det samlede fosforoverskud på ca. 10 % jf. høringsbrev af 19.05.09⁴⁵. Holstebro Kommune vurderer, at oplandet til Venø Bugt og Nissum Fjord som minimum har samme reduktion som i resten af landet.

HOLSTEBRO KOMMUNES VURDERING AF PÅVIRKNINGEN AF NISSUM FJORD OG VENØ SUND

Oplandsanalysen for Nissum Fjord vurderede, på baggrund af modelberegninger, at det ikke var realistisk at sikre en målopfyldelse med den daværende administrationspraksis i Ringkjøbing Amt.

⁴³ Beregnet ud fra gødningsregnskaber vha. CTtools. Conterra A/S har oplyst Holstebro Kommune, at gødningsregnskaberne i 2006 var behæftet med fejl, hvorfor 2006 ikke bør indgå i vurderinger.

⁴⁴ Bekendtgørelse om ændring af bekendtgørelse om husdyrbrug og dyrehold for mere end 3 dyreenheder, husdyrgødning, ensilage m.v. af 10.07.09

⁴⁵ Høringsbrev, Høring over udkast til ændring af husdyrgødningsbekendtgørelsen.

Det er Holstebro Kommunes vurdering, at regionplanens målsætning om 2 m sigtedybde i forbindelse med udarbejdelsen af Natura 2000-planerne bør revurderes således, at der opstilles en mere realiserbar målsætning. Det vurderes nødvendigt for at sikre en forbedret miljøtilstand og på sigt sikre opfyldelse af målsætningen for Nissum Fjord, at der satses på en flerstrengt proces der arbejder for, at der samlet sker en tilstrækkelig reduktion af næringsstofftilførslen.

Fosfor

Fosfor kan tabes til overfladevande som opløst og partikulært bundet organisk eller uorganisk fosfor. Tabet af partikelbundet fosfor fra dyrkede oplande udgør i mange situationer mere end halvdelen af det totale fosfortab. Partikelbundet fosfor tilføres ferske vande via vind-, vand- og brinkerrosion og fra kunstigt drænede arealer. Tab af opløst fosfor fra landbrugsjord sker via overfladeafstrømning og udvaskning fra landbrugsjord til dræn og øvre grundvand. Fosfortab fra det dyrkede areal er også præget af meget stor rumlig variation, uanset hvilken tabsproces, der måtte være aktiv. Det er anslået, at omkring 10 % af det dyrkede areal resulterer i omkring 90 % af fosfortabet til overfladevande. Når jordens infiltrationskapacitet overskrides, begynder vandet at løbe af på jordoverfladen. Det strømmende vand kan rive jord med partikelbundet fosfor løs, som skylles med vandet, hvorefter det deponeres i lavninger, vandløbsbræmmer eller transporteres videre til grøfter, vandløb og søer. Erosion foregår som overfladeerosion, og konvekse skrånninger med konkav tværsnitsprofil er mest udsatte for erosion, da den konkave tværsnitsprofil bevirker, at vandet fra et større område samles i en koncentreret strøm. Erosion kan derfor lokalt medføre meget store tilførsler af fosfor til vandmiljøet.

Yderligere er jordens fosforbindingskapacitet afgørende for om fosfor tabes til vandmiljøet fra dyrkede jorde. Jorde med lav bindingskapacitet har således en øget risiko for tab af gødningsfosfor. Bindingskapaciteten varierer meget i Danmark, og for jorde der ikke kan kategoriseres som værende lavbundsjarige gælder, at jordens bindingskapacitet for fosfor stiger i takt med stigende indhold af ler og jern- og aluminiumoxider,. I mineraljorde findes hovedparten af jordens fosfor bundet i lerfraktionen eller på belægninger af jern- og aluminiumoxider på større partikler. På jorde med højt lerindhold kan der, især i forbindelse med kraftig nedbør, opløses fosfor og løsrives fosforrige partikler fra overjorden, som transporteres ned gennem sprækker og større porer til eventuelle drænrør dybere nede, og via disse bliver transporteret ud til vandmiljøet. Der er en principiel sammenhæng mellem jordens fosforstatus og risikoen for fosfortab. Dette er vist ved flere enkeltstående undersøgelser, hvor fosforstatus, målt f.eks. ved fosfortallet, varierede, medens transportbetingelserne var ensartede⁴⁶. Der er imidlertid ikke lavet tilstrækkeligt med undersøgelser til at kvantificere denne sammenhæng under praktiske forhold.

For lavbundsjarige (med eller uden okkerklasse) gælder, at arealernes årstidsvariation i vandmætningsgraden har afgørende betydning for tab af fosfor. Lavbundsjarige er udstrømningsområder for grundvand og mange lavbundsjarige har derfor periodisk eller permanent meget højt grundvandsspejl. Ikke vandmættede jorde med et højt indhold af jern

---

⁴⁶ Heckrath, G. et al., 1995. Phosphorus leaching from soils containing different P concentrations in the Broadbalk experiment. J. Environ. Qual. 24, 904-910. & Pote, D.H., et. Al., 1999. Relationship between phosphorus levels in three ultisols and phosphorus concentration in runoff. J. Environ. Qual. 28, 170-175.

bisidder under (aerobe forhold) en høj fosforbindingskapacitet. Ved vandmætning af jorden (anaerobe forhold) ophører jernets evne til at binde fosfor, og dermed øges udvaskningsrisikoen markant.

Dansk Landbrugsrådgivning anbefaler, at der tilføres samme mængde fosfor, som afgrøden bortfører ved fosfortal $>4^{47}$. For lavbundsjorde med humusjord svarer dette niveau til, at forholdet mellem bikarbonat-dithionite ekstarherbart jern og fosfor skal være større end 20.

Det er Holstebro Kommunes vurdering, at forsigtighedskriteriet medfører, at der skal foretages en individuel konkret vurdering af bedriftens jorde baseret på tabsrisiko og jordernes fosforbindingskapacitet.

Risikoarealer i relation til terrænforhold

Nedenstående vurderinger er baseret på en generel risikovurdering mht. om der kan ske et lille eller et stort tab af fosfor til vandmiljøet. Der er i beskyttelsesniveauet fastsat forskellige beskyttelser af forskellige jordbundsforhold. Herudover er der lavet en vurdering af alle udspretningsarealer i relation til risikoen for overfladeafstrømning og brinkerosion ved grøfter, vandløb og søer. Såfremt terrænhældninger ned mod overfladevande er skrånende (> 6 grader) eller stærkt skrånende (> 12 grader), er der stor risiko for overfladisk næringsstofafstrømning, og arealerne er typisk ikke egnede til udbringning af husdyrgødning med mindre dyrkningsforanstaltninger til afhjælpning heraf iværksættes. I vurderingen af overfladevande tages der ikke alene hensyn til den målsætning, det primære overfladevand har i det aktuelle område, men der tages også hensyn til slutrecipientens sårbarhed, herunder vandløbstrækninger, søer og kystområder m.v. Det vurderes om vilkår om f.eks. dyrkningsfrie zoner eller ændret markdrift, såsom køreretning er tilstrækkeligt til at minimere risikoen for f.eks. overfladeafstrømning. Alternativt kan der stilles krav om, at de pågældende udspretningsarealer ikke kan indgå i driften.

Husdyrbrugets udbringningsarealer ligger i oplandet til 2 kystområder og 2 søoplande, jvf. skema 9. Udbringningsarealerne omkring og nord for husdyrbrugets anlæg er beliggende i oplandet til Venø Bugt / Venø Sund i Limfjorden (Nissum og Kås Bredning), mens de sydvestlige arealer er beliggende i oplandet til Nissum Fjord, jvf. bilag 18.

Markerne 1-0, 2-1, 3-0, 4-0, 4-1, 31-0, 32-0, 33-0, 34-0, 35-0, 36-0 og 39-0 er beliggende i et meget kuperet område omkring Hvolbæk i oplandet til Holmgård Sø. Hvolbæk er i regionplanen B1-målsat, og vandløbet lever ikke op til målsætningen pga. spildvand fra spredt bebyggelse eller landbrugsbetingede udledninger omfattende gårdbidrag og bidraget ved uhensigtsmæssig gylleudbringning. Holmgård Sø er B-målsat, og søen lever ikke op til målsætningen pga. ekstern og intern næringsstofbelastning samt biologisk struktur.

Mark 31-0 er beliggende i et område, der skråner mod Hvolbæk, jvf. bilag 10/1. På den sydligste strækning langs Hvolbæk er terrænhældningen beregnet til ca. 9 grader. I henhold til § 26, stk. 3 i husdyrgødningsbekendtgørelsen er det ikke lovligt, at udbringe flydende husdyrgødning på arealer der skråner med over 6 grader mod vandløb i en afstand af 20 meter fra vandløbet. Det markerede område på bilag 10/1 kan derfor ikke anvendes

⁴⁷ Knudsen, L., 1998. "Pas på fosfor". Landbrugets Rådgivningscenter, Århus, Danmark.

til udbringning af gylle, og arealet kan derfor heller ikke indgå i harmoniarealet. Arealet er i forbindelse med godkendelsesprocessen udtaget af ansøgningen, og dyreholdet korrigeret i henhold hertil. På den resterende strækning skråner udbringningsarealet ligeledes mod vandløbet med en gennemsnitlig terrænhældning på omkring 5 grader. Holstebro Kommune vurderer, at terrænforholdene medfører en risiko for overfladeafstrømning af næringsstoffer til vandløbet. Der stilles derfor vilkår om etablering af en 6 meter bred udyrket randzone langs Hvolbæk på mark 31-0, jvf. bilag 10/1, da det medvirker til en stabil bred, der medfører, at tilførslen af sand og jord til vandløb og søer nedbringes, dels fordi bredden beskyttes mod udskridning, dels fordi bræmmens planter virker som et filter ved overfladeafstrømning fra markerne.

På mark 35-0 ligger skråner udbringningsarealet ligeledes mod vandløbet med en gennemsnitlig terrænhældning på omkring 5 grader, jvf. bilag 10/2. Holstebro Kommune vurderer, at terrænforholdene medfører en risiko for overfladeafstrømning af næringsstoffer til vandløbet. Der stilles derfor vilkår om etablering af en 6 meter bred udyrket randzone langs Hvolbæk på mark 35-0, jvf. bilag 10/2.

Holstebro Kommune vurderer, at en randzone på 6 meter er tilstrækkelig på de to marker grundet udbredelsen og topografien af det bagvedliggende udbringningsareal. Der stilles imidlertid vilkår om, at Holstebro Kommune kan skærpe bræmmebredden, såfremt det konstateres, at overfladeafstrømning gennemløber bræmme ved bl.a. rilledannelse. Bræmmebredden skal opgøres i henhold til Miljøstyrelsen vejledning nr. 01/01 2002 om bræmmer langs vandløb og søer.

Mark 3-0 er beliggende i et område, der skråner kraftigt mod Hvolbæk, jvf. bilag 10/3. På terrænet mellem marken og vandløbet ligger et A-målsat overdrev. Terrænet mellem marken og vandløbet skråner flere steder meget kraftigt (> 12 grader), mens markarealet på en mindre del af marken skråner med en hældning på mellem 6 og 12 grader mod vandløbet. Afstanden til Hvolbæk er ca. 60 meter fra markkanten. Den nordlige del af mark 3-0 skråner mod nordvest mod vandløbet med en hældning på ca. 3,7 grader. Grundet markens topografi og det faktum, at der findes en naturlig bræmme på ca. 15 meter vurderer Holstebro Kommune, at vandløbet og overdrevet er beskyttet mod overfladeafstrømning fra marken. Det stilles derfor ikke skærpende vilkår til arealdriften.

Mark 1-0 er beliggende i et område, der skråner mod Holmgård Sø, jvf. bilag 10/4. På terrænet mellem marken og Holmgård Sø ligger flere A-målsatte overdrev og moseområder. Terrænet mellem marken og søen skråner flere steder meget kraftigt (> 12 grader), mens markarealet på en mindre del af marken skråner med en hældning på mellem 6 og 12 grader mod en slugt, da skråner kraftigt mod søen. Der er en lav tæt vegetation i slugten, og afstanden fra marken til overdrevet er 5-70 meter og afstanden til søen er 50-140 meter. Der resterende af marken har en hældning mod søen på ca. 2,5 grader. Holstebro Kommune vurderer, at risikoen for overfladeafstrømning ikke er specielt stor, hvorfor der ikke stilles skærpende vilkår til arealdriften.

Markerne 12-0 til 16-0 og 41-0 til 49-0 er grænser op mod Sønderbygård Bæk, jvf. bilag 10/5. Sønderbygård Bæk er i regionplanen B1-målsat og målsætningen er opfyldt. Udbringningsarealerne er helt eller delvist hældende mod vandløbet, men ingen steder skrå-

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

ner terrænet mod vandløbet med en hældning over 3 grader. Holstebro Kommune vurderer, at der ikke er risiko for overfladeafstrømning fra markerne til vandløbet.

De resterende udbringningsarealer er enten beliggende væk fra overfladevande eller i områder uden kuperet terræn.

For at reducere risikoen for forureningen af vandmiljøet stilles der vilkår om, at udbringning af gødning mm. ikke må foretages, når jorden er mættet med vand, oversvømmet, frossen eller dækket af sne. Herudover stilles der vilkår om, at der ikke må etableres nye afvandringsrender på markerne til afledning af vand til vandløb, grøfter, søer, dræn eller lign. Holstebro Kommune har vurderet, at der ikke herforuden er behov for at stille skærpende vilkår til sikring mod overfladeafstrømning til vandmiljø.

Holstebro Kommune vurderer, at landbrugsdrift, herunder udspreddning af gylle i sædvanligt omfang og efter gældende regler på de vandløbsnære arealer, ved overholdelse af de stillede vilkår, ikke vil påvirke flora og fauna i de aktuelle recipienter. Holstebro Kommune vurderer derfor, at det ansøgte med de stillede vilkår ikke vil strid med Regionplanens vandløbsmålsætninger og Naturbeskyttelseslovens bestemmelser om beskyttede naturtyper.

Jordbundstyper

Der foreligger ikke fosfortal for husdyrbrugets udspreddningsarealer, hvorfor detailafvandede lerjorde i henhold til forsigtighedsprincippet er angivet med fosfortal > 6 i ansøgningssystemet. I henhold til ansøgningen består 93 % af de ejede og forpagtede udbringningsarealer af lerblandede sandjorde (JB 4). Sandblandede lerjorde (JB 6) udgør 4 %, mens 3 % består af grovsandede jorde (JB 1). I henhold til Holstebro Kommunes GIS-udtræk udgør sandblandede lerjorde (JB 6) 9 %, som er delvist detailafvandede, mens 89 % består af lerblandede sandjorde (JB 4). Dette betyder, at det samlede areal af fosforklasse 3 arealer stiger fra 3,38 ha til 5,13 ha, jvf. skema 10. Da der udbringes ca. 2 tons mindre fosfor end det maksimalt tilladte i henhold til beskyttelsesniveauet i husdyrloven, har Holstebro Kommune vurderet, at denne forskel er bagatelagtig og uden betydning for beregningerne.

Skema 10. Vurdering af individuelle marker i relation til primær jordtype, afvandringsforhold og fosforklasse.

Marknr	Areal Ha	Detailafvandet	Jordtype	Opland	P _{tal}	P-klasse	P-klasse areal Ha
1-0	12,12	Ja	JB4	Venø Bugt via Holmgård Sø	-		
2-1	2,25	Ja	JB4	Venø Bugt via Holmgård Sø	-		
3-0	8,67	Ja	JB4	Venø Bugt via Holmgård Sø	-		
4-0	7,77	Ja	JB4	Venø Bugt via Holmgård Sø	-		
4-1	0,41	Ja	JB1	Venø Bugt via Holmgård Sø	-		
22-0	4,85	Ja	JB4	Venø Bugt via Holmgård Sø	-		
23-0	6,71	Ja	JB4	Venø Bugt via Holmgård Sø	-		
31-0	7,40	Ja	JB4	Venø Bugt via Holmgård Sø	-		
32-0	6,20	Ja	JB4	Venø Bugt via Holmgård Sø	-		
33-0	7,17	Ja	JB4	Venø Bugt via Holmgård Sø	-		
34-0	6,66	Ja	JB4	Venø Bugt via Holmgård Sø	-		
35-0	5,90	Ja	JB4	Venø Bugt via Holmgård Sø	-		
36-0	7,84	Ja	JB4	Venø Bugt via Holmgård Sø	-		
39-0	7,67	Ja	JB4	Venø Bugt via Holmgård Sø	-		

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Marknr	Areal Ha	Detailafvandet	Jord-type	Opland	P _{tal}	P-klasse	P-klasse areal Ha
76-0	2,32	Ja	JB4	Venø Bugt via Borbjerg Mølle sø - Holmgård Sø	-		
77-0	10,15	Ja	JB4	Venø Bugt via Borbjerg Mølle sø - Holmgård Sø	-		
6-0	24,44	Ja	JB4	Venø Bugt	-		
7-0	20,75	Ja	JB4	Venø Bugt	-		
8-0	13,50	Ja	JB4	Venø Bugt	-		
9-0	20,42	Ja	JB4	Venø Bugt	-		
9-1	0,82	Ja	JB6	Venø Bugt	-		
10-0	15,65	Ja	JB4	Venø Bugt	-		
11-0	2,02	Ja	JB4	Venø Bugt	-		
12-0	1,46	Ja	JB1	Venø Bugt	-		
13-0	14,01	Ja	JB4	Venø Bugt	-		
14-0	2,75	Ja	JB1	Venø Bugt	-		
15-0	5,60	Ja	JB4	Venø Bugt	-		
16-0	11,60	Ja	JB4	Venø Bugt	-		
17-0	2,59	Ja	JB4	Venø Bugt	-		
17-1	0,80	Ja	JB4	Venø Bugt	-		
19-0	1,95	Ja	JB4	Venø Bugt	-		
20-0	2,41	Ja	JB4	Venø Bugt	-		
40-0	0,53	Ja	JB4	Venø Bugt	-		
41-0	9,63	Ja	JB4	Venø Bugt	-		
42-0	4,32	Ja	JB4	Venø Bugt	-		
43-0	1,30	Ja	JB4	Venø Bugt	-		
44-0	1,82	Ja	JB4	Venø Bugt	-		
45-0	1,94	Ja	JB4	Venø Bugt	-		
46-0	1,85	Ja	JB4	Venø Bugt	-		
47-0	2,26	Ja	JB4	Venø Bugt	-		
48-0	1,48	Ja	JB4	Venø Bugt	-		
49-0	0,77	Ja	JB4	Venø Bugt	-		
61-0	3,78	Ja	JB4	Venø Bugt	-		
63-0	10,51	Ja	JB6	Venø Bugt	-		
71-0	31,78	Ja	JB4	Venø Bugt	-		
71-1	2,24	Nej	JB4**	Venø Bugt	-		
71-2	2,38	Nej	JB4**	Venø Bugt	-		
71-3	0,85	Ja	JB4	Venø Bugt	-		
71-5	0,49	Ja	JB4	Venø Bugt	-		
72-0	2,61	Ja	JB4	Venø Bugt	-		
73-0	1,45	Ja	JB4	Venø Bugt	-		
74-0	9,23	Ja	JB4	Venø Bugt	-		
75-0	4,32	Ja	JB4	Venø Bugt	-		
80-0	4,35	Ja	JB4	Nissum Fjord	-		
80-1	5,04	Ja	JB4	Nissum Fjord	-		
80-2	3,64	Ja	JB4	Nissum Fjord	-		
81-0	1,65	Ja	JB6	Nissum Fjord	-	3	1,65
82-0	4,61	Ja	JB4/6	Nissum Fjord	-	3*	1,75
83-0	1,58	Ja	JB4	Nissum Fjord	-		
84-0	2,56	Ja	JB4	Nissum Fjord	-		
85-0	1,73	Ja	JB6	Nissum Fjord	-	3	1,73
86-0	2,45	Ja	JB4	Nissum Fjord	-		
	368,01					3	5,13

* Del af marken er JB 6

** Markerne er i ansøgning angivet som grovsandet (JB1), men det er Holstebro Kommunes vurdering, at jordene er lerblandede sandjorde (JB 4). Da udvaskningen fra JB 1 jorde er højere end JB 4 jorde, og der er tale om under 5 ha, har Holstebro Kommune vurderet, at det er uden betydning for vurderingen i miljøgodkendelsen.

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

Lavbundsarealer og detailafvandingsforhold

Ingen marker i oplandet til Nissum Fjord er beliggende på lavbundslande. I oplandet til Venø Bugt er ca. 15,04 ha af markerne beliggende på lavbundsarealer uden okkerklasse, heraf er 1,60 ha beliggende i oplandet til Holmgård Sø og Borbjerg Møllesø. Venø Bugt (Venø Sund) er ikke udpeget som et Natura 2000 overbelastet med fosfor, hvorfor arealerne kategoriseres som fosforklasse 0 i henhold til husdyrlovens beskyttelsesniveau.

Fosforoverskud

På bedriftsniveau er der ansøgt om udspredding af en fosformængde på 12.421 kg P, hvilket er mindre end det maksimalt tilladte i henhold til husdyrbrugslovens beskyttelsesniveau, jvf. godkendelsesbekendtgørelsens bilag 3. Udbringning af 12.421 kg P betyder, at der på arealerne på bedriftsniveau udbringes fosfor svarende til et arealspecifikt overskud på 12,4 kg P/ha, jvf. skema 11.

Skema 11. Oversigt over fosfortilførsel og fraførsel i ansøgt drift, samt beregning af fosforoverskud for det ansøgte projekt.

Er fosforoverskud på bedriftsniveau overholdt i forhold til husdyrlovens beskyttelsesniveau	Ja
Fosfor tilførsel i ansøgt drift	12.421 kg P/år
Evt. yderligere reduktion nødvendig for at overholde husdyrlovens beskyttelsesniveau	-1.997 kg P/år
P tilført pr. ha/år i ansøgt drift	33,8 kg P/ha/år
P-raførsel med sædskifte (arealvægtet gennemsnit)	21,3 kg P/ha/år
P-overskud/ha/år for ansøgt projekt	12,4 kg P/ha/år

Holmgård Sø og Borbjerg møllesø

Holmgård Sø og Borbjerg møllesø er ikke udpeget som Natura 2000 område, men søerne er overbelastet med fosfor i henhold til regionplanen

Ca. 105 ha af udbringningsarealet er beliggende i oplandet til Holmgård sø og Borbjerg møllesø, der i regionplanen er B-målsatte, som søer hvor der skal være et naturligt og alsidigt dyre- og planteliv, som er upåvirket, eller kun svagt påvirket af næringsstoffer, organiske stoffer, okker, miljøfremmede stoffer eller anden kulturpåvirkning. Søernes økologiske tilstand skal være upåvirket eller kun svagt påvirket i forhold til den naturlige baggrundstilstand. Søerne lever ikke op til målsætningen pga. intern og ekstern belastning med næringsstoffer. Det begrænsende næringsstof vurderes at være fosfor. Det arealspecifikke fosforoverskud i oplandet til søen er i perioden 2005-2008 vurderet at være 8,9 kg P/ha⁴⁸. Det arealspecifikke fosforoverskud i det konkrete projekt er højere end det gennemsnitlige for oplandet. Op mod 50 % af fosfortabet til vandmiljøet sker ved brinkerosion. I miljøgodkendelsen er der grundet områdets topografiske karakteristika stillet vilkår om dyrkningsfri randzoner omkring Hvolbæk, hvilket er 3 gange den lovpligtige bredde.

I henhold til udkast til "Vejledende notat om konkret vurdering af påvirkning af overfladevande med fosfor i henhold til husdyrgodkendelseslovens § 29" vil husdyrbruget ud fra standardforudsætningerne i tabel 2 i notatet vil husdyrbrugets del af påvirkningen svare til

⁴⁸ Beregning af P-overskud pr. ha. pr. blok. Beregningerne er foretaget på baggrund af gødningsregnskaber. Beregningerne er foretaget ved at lade en bedrifts sædskifte roterer over bedriftens omdriftsareal. For ikke omdriftsafgrøder foretages en stedspecifik beregning af overskud, udarbejdet gennem CT-tools af Holstebro Kommune.

ca. 1,2 %. Holstebro Kommune vurderer derfor samlet, at det ansøgte projekt ikke vil påvirke søen væsentligt negativt.

Venø Sund / Venø Bugt

Venø Sund er ikke i henhold til statens kortværk udpeget som et overfladevand overbelastet med fosfor.

Nissum Fjord

Mark 80-0 til 86-0 er beliggende i oplandet til Nissum Fjord, jvf. skema 10. Udbringningsarealerne vurderes at være potentielle risikoarealer, da de er detailafvandet ved dræning og afvander til et Natura 2000-område overbelastet med fosfor. Der foreligger ikke på godkendelsestidspunktet fosfortal for arealerne, hvorfor det ikke er muligt at vurdere risikopotentialet. Holstebro Kommune vurderer, at der i overensstemmelse med forsigtighedsprincippet skal indhentes dokumentation for ledig fosforbindingskapacitet for ovenstående arealer indenfor 2 år, og fosfortal skal udtages pr. 5 ha. Holstebro Kommune vurderer, at der for arealer uden ledig fosforbindingskapacitet skal stilles vilkår om fosforbalance med henblik på at reducere risikoen for øget udvaskning af fosfor til Natura 2000-området. Såfremt der ikke kan påvises ledig fosforbindingskapacitet (fosfortal > 4), skal der dokumenteres fosforbalance på mark 80-0, 80-1, 80-2, 81-0, 82-0, 83-0, 84-0, 85-0 og 86-0. Fosforbalance opgøres som forskellen mellem den tilførte mængde fosfor og den mængde fosfor, som fraføres med afgrøderne efter de gældende normer for anvendt sædskifte jf. retningsgivende normer for fosfor iht. Plantedirektoratets vejledning om Gødnings- og harmoniregler. Der stilles vilkår om, at fosfortal maksimalt må være fem år gamle, for ejede/forpagtede udbringningsarealer.

Det er Holstebro Kommunes vurdering, at husdyrbrugets arealer på baggrund heraf ikke i sig selv påvirker Natura 2000-område N65 væsentligt negativt. Til sikring heraf stilles der desuden vilkår om, at der ikke må etableres afvandringsrender på markerne til afledning af vand til vandløb, grøfter, søer, dræn eller lignende, da dette kan ændre risikovurderingen.

Nitrat

27,61 ha af husdyrbrugets udbringningsarealer afvander til Nissum Fjord, mens de resterende 340,40 afvander til Limfjorden, heraf ca. 105 ha via Holmgård Sø og Borbjerg møllesø. Udbringningsarealerne i oplandet til Limfjorden ligger i et område, der i henhold til statens kortværk, har et nitratreduktionspotentialt på <50 %. Limfjorden (Nissum og Kaas Bredning) er karakteriseret som et kvælstoffølsomt overfladevand, hvorfor oplandet er udlagt som nitratklasse I, hvor der maksimalt må udbringes 85 % af det generelle harmonitryk. Udbringningsarealerne beliggende i oplandet til Nissum Fjord ligger i et område med et nitratreduktionspotentialt på 76-100 %, og arealerne er derfor beliggende i nitratklasse 0, jvf. skema 12.

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

Skema 12. Oversigt over fordeling af arealer i relation til nitratklasser, harmonitryk og antal dyreenheder, der kan udbringes på arealerne uden anvendelse af nitratudvaskningsreducerende virkemidler.

Sted / mark nr.	Udspretningsareal					Reduceret harmoni (reduktionsprocent)	DE/ha uden virkemidler	Maksimalt antal DE til udspretning på arealerne
	Areal [ha]	N0 [ha]	N1 [ha]	N2 [ha]	N3 [ha]			
I alt / gennemsnit:	368,01	27,61	340,40	0,00	0,00	86,13 %	1,2058	443,75

Uden anvendelse af nitratudvaskningsreducerende virkemidler må der maksimalt udbringes husdyrgødning svarende til 443,75 DE. Der er ansøgt om udbringning af 515,19 DE samt anvendelse af nedenstående virkemidler.

Nitratreducerende virkemidler

Ved anvendelse af N-udvaskningsreducerende virkemidler kan harmonitrykket på husdyrbrugets udspretningsarealer øges, såfremt N-udvaskningen til rodzonen holdes på et niveau svarende til udbringning af husdyrgødningen ved reduceret harmonitryk.

Der er ansøgt om et harmonitryk på $(515,19 \text{ DE}/368,01 \text{ ha}) = 1,40 \text{ DE/ha}$ med etablering af 2,10 procentpoint ekstra efterafgrøder udover plantedirektoratets pligtige krav.

N-udvaskningen til rodzonen beregnet vha. Farm N i det fremsendte projekt overstiger ikke N-udvaskningen ved udbringning af husdyrgødning i henhold til det reducerede harmonitryk jvf. skema 13. Det vurderes derfor, at det forøgede ansøgte harmonitryk kompenseres af anvendelse af virkemidler til reduktion af N-udvaskningen svarende til niveauet for det reducerede harmonitryk, jvf. husdyrbrugsbekendtgørelsens regler herom⁴⁹. Der stilles i miljøgodkendelsen vilkår om en øget andel af efterafgrøder.

Skema 13. Beregning af N-udvaskning til rodzonen vha. Farm N ved dyrkning af udbringningsarealerne med kunstgødning og referencesædskifte og for ansøgt projekt med et harmonitryk på 1,40 DE/ha ved anvendelse referencesædskifte og ekstra efterafgrøder samt ved reduceret husdyrtryk.

Scenarier	Anvendelse af handelsgødning	Ansøgt drift	Maksimal
Harmonitryk og gødningstype	Handelsgødning	1,40 DE/ha 2,10 procentpoint ekstra efterafgrøder	1,2058 DE/ha
N-udvaskning fra rodzonen	59,20 kg N/ha	65,90 kg N/ha	66,20 kg N/ha

Den husdyrgødningsbetingede udvaskning af nitrat fra rodzonen vurderes til at være 6,70 kg N/ha.

Husdyrbrugets individuelle betydning

Af bedriftens udbringningsarealer afvander 340,40 ha til Venø Bugt (Venø Sund), mens 27,61 ha afvander til Nissum Fjord. Holstebro Kommune har vha. CT-tools beregnet den gennemsnitlige udvaskning i oplandet til Nissum Fjord i perioden 2005-2008 til 75 kg N/ha, mens udvaskningen til Venø Bugt (delopland 375) er beregnet til 56 kg N/ha. Oplandet til

⁴⁹ Bilag 3, pkt. 1 under beskyttelsesniveauet i forhold til overfladevand i Bekendtgørelse nr. 294 af 31.03.2009 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug,

Nissum Fjord er 167.876 ha, hvoraf 102.400 ha er landbrugsareal. Oplandet til Venø Bugt (delopland 375) er 58.442 ha, hvoraf ca. 50.300 ha udgør landbrugsareal⁵⁰.

Nitratudvaskningen fra den udbragte husdyrgødning bidrager med ca. 0,02 %⁵¹ af den samlede husdyrgødningsbetingede nitratudvaskning til Nissum Fjord, mens husdyrbruget bidrager med 0,8 % af den husdyrgødningsbetingede udvaskning i oplandet til Venø Bugt (Venø Sund).

Det fremgår af Kammeradvokatens notat⁵² til miljøministeriet om Miljøklagenævnets praksis, at et husdyrbrug der maksimalt udgør 0,5 promille af den samlede udvaskning fra samtlige arealer i oplandet, ikke alene på den baggrund, kan siges, i sig selv at påvirke et Natura 2000-område væsentligt. Nitratudvaskningen fra husdyrbrugets udbringningsarealer vurderes på den baggrund ikke at kunne påvirke Nissum Fjord væsentligt negativt.

Husdyrbruget husdyrgødningsbetingede udvaskning til Venø Bugt er beregnet til 0,8 %, og det kan derfor ikke udelukkes på baggrund af objektive kriterier, at husdyrbruget vil påvirke Natura 2000-området Venø Sund negativt. Kategoriseringen af nitratklasseområdet i oplandet til Venø Bugt er baseret på en umålt oplandsvurdering, jvf. statens nitratreduktionspotentialekort. I de målte vandløbsoplande er udvaskningen fra rodzonen modelberegnet, mens N-transporten i vandløbene er målt og korrigeret for punktkilder samt N-retentionen i vandløb og søer, som derved antages at repræsentere nitrattilførslen til vandløbskanten fra diffuse kilder. Oplande med mange søer er ikke medregnet og estimeret af N-retentionen i søerne bidrager til usikkerheden i nitratreduktionspotentialet. Nitratreduktionspotentialet for et opland kan variere meget inden for det respektive opland. Ved analyse af 22 overvågningssøer blev det, i forbindelse med udarbejdelsen af nitratreduktionskortene, beregnet, at der er en nitratreduktion på 30 % af belastningen nedstrøms søer. Ca. 1/3 af udbringningsarealerne er beliggende i oplandet til Borbjerg møllesø og Holmgård Sø, hvor primærproduktionen i henhold til Holstebro Kommunes oplysninger ikke er begrænset af nitrat men af fosfor. I forhold til det resterende opland vil der derfor være en markant større nitratreduktion for udbringningsarealerne beliggende i oplandet de to søer. På baggrund heraf vurderer Holstebro Kommune at beliggenheden af husdyrbrugets arealer betyder, at den husdyrgødningsbetingede nitratudvaskning fra husdyrbrugets arealer er markant mindre end et husdyrbrug, hvor udspretningsarealerne er beliggende i oplandet til Venø Bugt uden for søoplandene. Holstebro Kommune vurderer på baggrund heraf, at husdyrbrugets husdyrgødningsbetingede udvaskning ikke vil påvirke Natura 2000-området Venø Sund væsentligt negativt.

⁵⁰ Ud fra gødningsregnskaberne, beregnet gennem CTtools af Holstebro Kommune.

⁵¹ Første del af udregningen er foretaget i Farm N, her udregnes forskellen i nitratudvaskningen fra henholdsvis brugen af husdyrgødning i ansøgt drift og ved udelukkende at anvende kunstgødning på husdyrbrugets udspretningsarealer, forskellen divideres den gennemsnitlige udvaskning i oplandet til vandområdet beregnet vha. CT-tools. Udspretningsarealernes "merudvaskning" af nitrat sættes herefter i forhold til hele oplandet til vandområdet. Derved fremkommer udbringningsarealernes andel af den samlede nitratudvaskning fra samtlige landbrugsarealer i oplandet til vandområdet.

⁵² Udkast til "Bilag til notat om Miljøklagenævnets praksis i sager om miljøgodkendelser af husdyrbrug" af 28.05.09

Udvidelsens kumulative effekt

Det er Holstebro Kommunes vurdering, at strukturudviklingen i landbruget i oplandet til Nissum Fjord og Venø Sund, implementeringen af de nye omregningsfaktorer ved beregning af dyreenheder, VMP III, Grøn Vækst samt kommunens individuelle vurdering af husdyrgodkendelser i oplandet til de to Natura 2000-vandområder samlet virker for en forbedret miljøtilstand for udpegningsgrundlaget. Holstebro Kommune vurderer, at nærværende vurdering med de opstillede vilkår er tilstrækkeligt til at fremme miljøtilstanden for udpegningsgrundlaget.

Holstebro Kommune vurderer, at husdyrbrugets arealdrift er forenelig med naturområdets sårbarhed og kvalitet, sammenfattende vurderes det, at områdets integritet ikke ødelægges af husdyrbrugets arealdrift.

Grundlaget for forhåndsvurderingen

Holstebro Kommune har foretaget vurderingen på baggrund af bl.a. kommunens oplysninger om områdets natur og miljøforhold, områdets sårbarhed over for påvirkninger fra landbruget, målsætninger og retningslinjer fra Regionplan 2005, CT-tools, basisanalyse for N 62 og N65 samt miljødata fra STOQ.

Holstebro Kommune er i gang med, at udarbejde og operationalisere oplysninger, som kan tilvejebringe de oplysninger, der skal anvendes i fremtidige vurderinger af husdyrbrugenes betydning i forhold til de kumulative effekter (på husdyrbrugsniveau) eksempelvis i oplandet til delvandområde 375 - Venø Bugt, Kås bredning og Sallingsund. Holstebro Kommune er opmærksom på, at nærværende vurdering af husdyrbrugets eget bidrag og andel til de kumulative effekter på natur om miljø, er baseret på dels datamateriale, hvor der kan forekomme tidsforskydninger og deraf følgende unøjagtigheder, dels foretaget på skøn på baggrund af de oplysninger kommunen har til rådighed.

Holstebro Kommune foretager løbende evaluering af kommunens forudsætninger for udarbejdelsen af fremtidige forhåndsvurdering af natur og miljøeffekten af miljøgodkendelser af landbrug, således at afgørende og nyeste tilgængelige viden inddrages i vurderingerne.

Holstebro Kommunes samlede vurdering af husdyrbruget

Holstebro Kommune vurderer, at husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af bedste tilgængelige teknik, og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påføre omgivelserne forurening, som er uforenelig med hensynet til omgivelsernes sårbarhed og kvalitet.

Husdyrbrugets forenelighed med naturområdets sårbarhed og kvalitet er desuden vurderet og sammenfattende vurderes det, at områdernes integritet ikke ødelægges af virksomhedens drift.

TEKNIK OG MILJØ

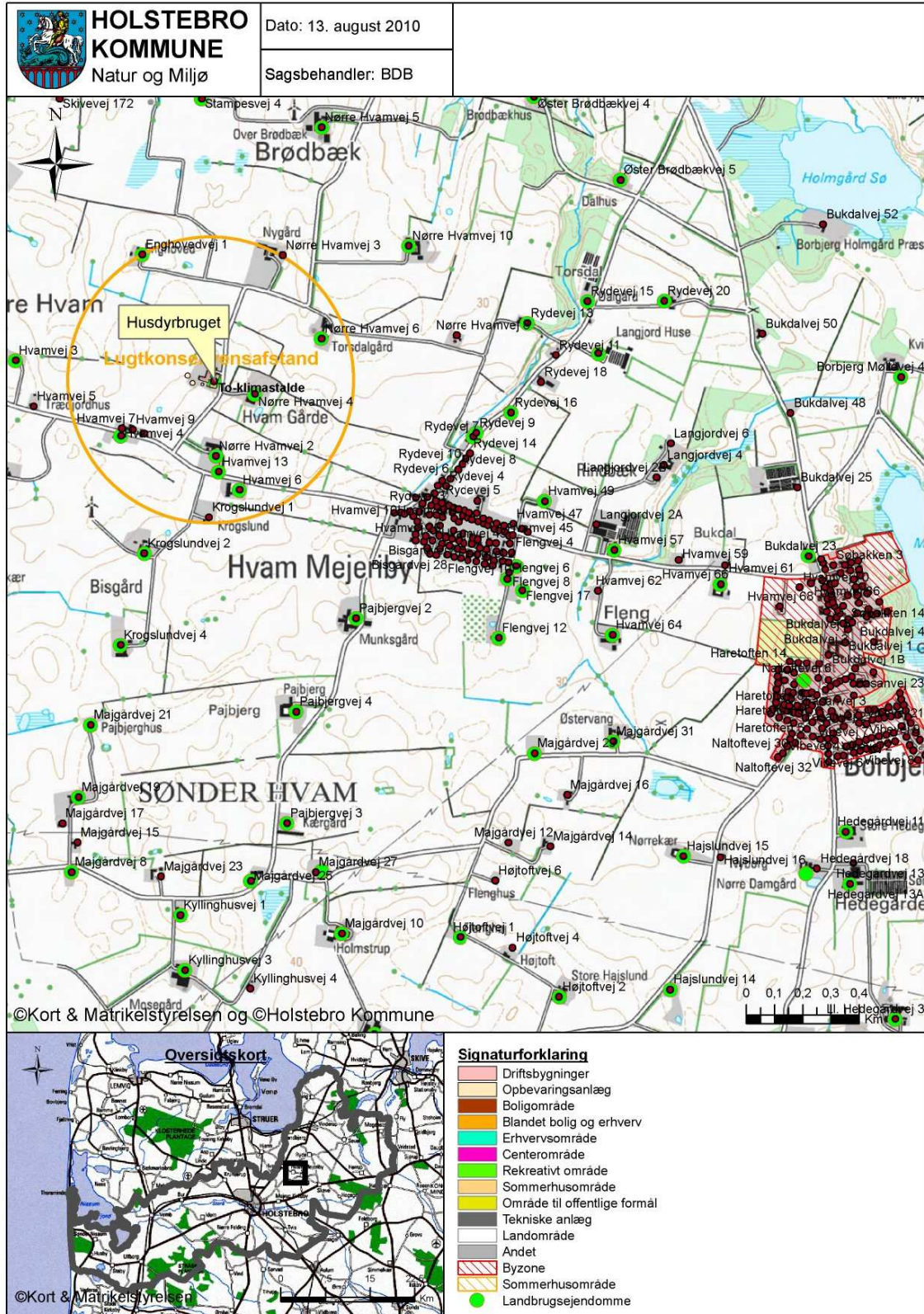
Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

På baggrund af ovenstående vurderer kommunen, at husdyrbruget kan drives uden væsentlige gener for omgivelserne og risiko for forurening, såfremt vilkårene i denne godkendelse overholdes.

Bilag

Bilag 1 – Husdyrbrugets beliggenhed og planforhold

TEKNIK OG MILJØ

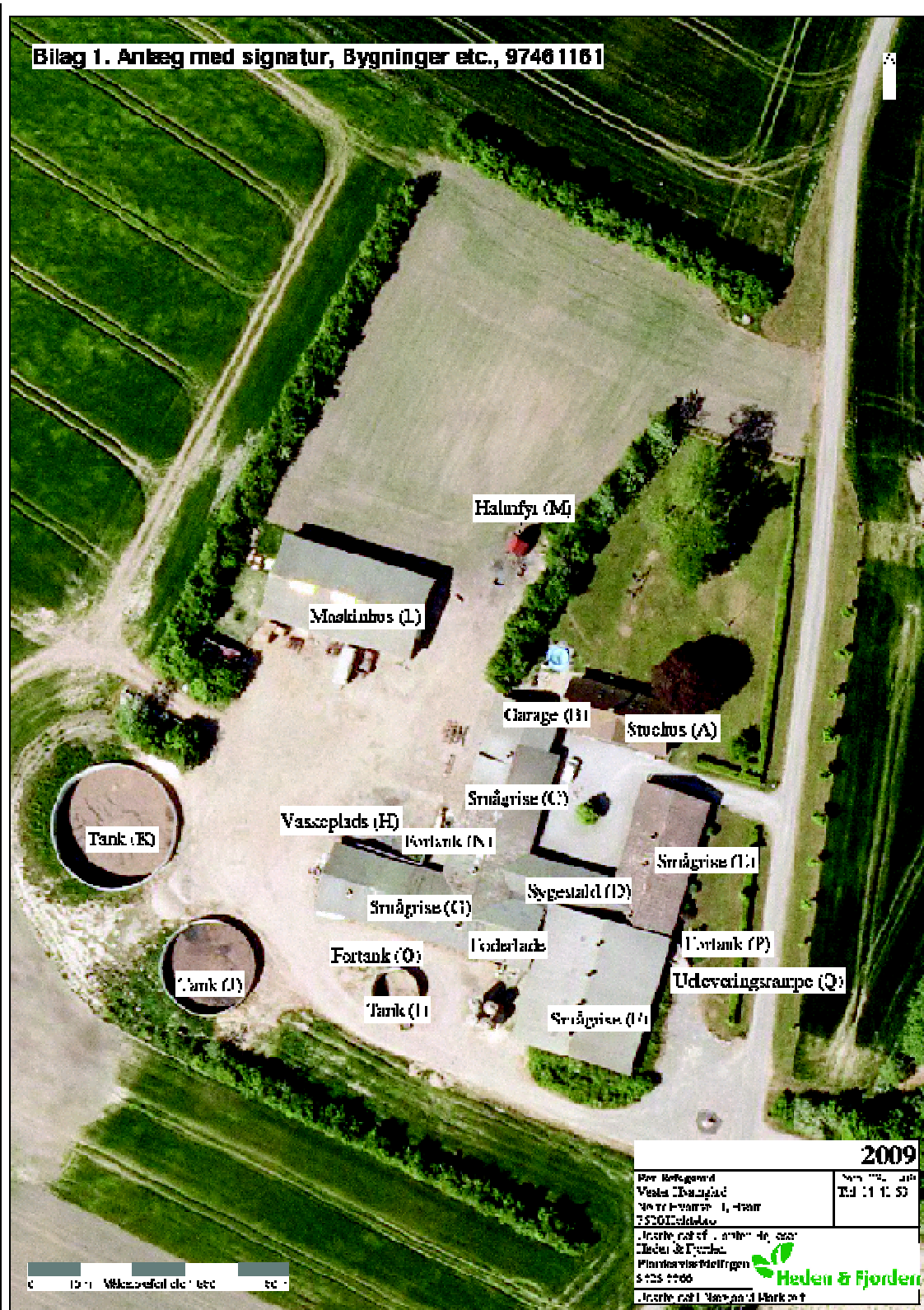
Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802

Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk

CVR: 29189927

Bilag 2/1 – Situationsplan

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Bilag 2/2 – Situationsplan - bygningspecifikationer

Bilag 1. Informationer om husdyrbrugets anlæg. Per Refsgaard, Nørre Hvamvej 1, 7500 Holstebro

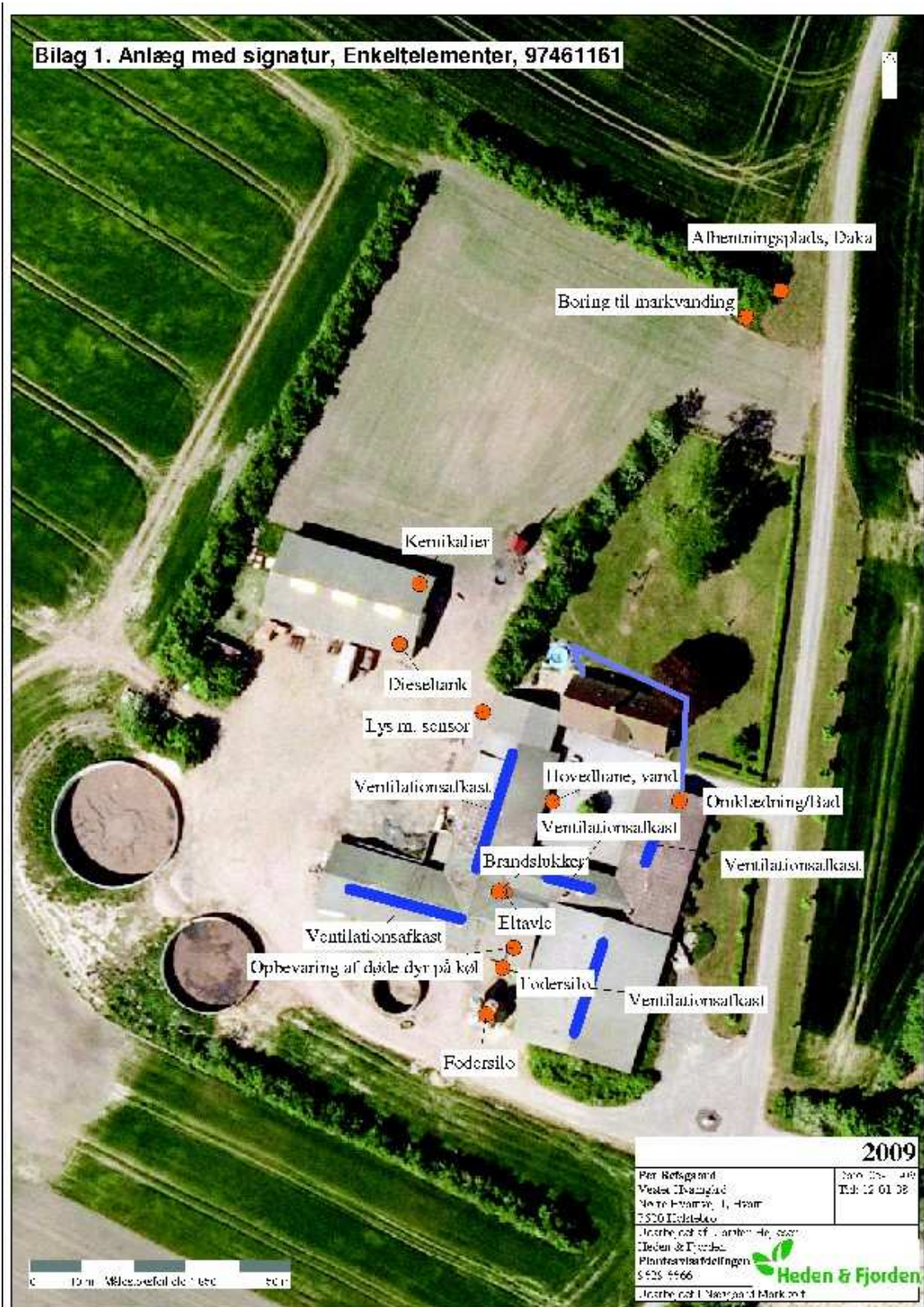
Bygning	Type	Byggeår / Renoveringsår	Grundplan m ²	Bygningshøjde (m) til tagryg	Taghældning	Bygningsmaterialer og farve på facade	Bygningernes fremtidige anvendelse	
A	Stuehus						Samme	
B	Garage	1998	85 m ²	4,7 m	25 °	Røde mursten	Samme	
C	Smågrise-stald	2005	370 m ²	4,6 m	25 °	Røde mursten	Samme	
D	Sygestald	2005	130 m ²	4,6 m	20 °	Røde mursten	Samme	
E	Smågrise-stald	2008	300 m ²	4,6 m	25 °	Røde mursten	Samme	
F	Smågrise-stald	2005	570 m ²	6,8 m	20 °	Røde mursten	Samme	
G	Smågrise-stald	2005	385 m ²	4,7 m	25 °	Røde mursten	Samme	
H	Vaskeplads	2005	100 m ²				Samme	
I	Gylletank	1980. Kontrol 2010	300 m ³	2,5 m	-	Grå betonelementer	Samme	
J	Gylletank	1995. Kontrol 2015	1200 m ³	2,5 m	-	Grå betonelementer	Samme	
K	Gylletank	2005. Kontrol 2015	2500 m ³	2,0 m	-	Grå betonelementer	Samme	
L	Maskinhus	1996	440 m ²	6,5 m	25 °	Røde stålprofiler	Samme	
M	Halmfyr	1996	16 m ²	4,5 m	35 °	Røde stålprofiler	Samme	
N	Fortank	2005	10 m ³	-	-	Grå betondæk	Samme	
O	Fortank	1980	5 m ³	-	-	Grå betondæk	Samme	
P	Fortank	2008	10 m ³	-	-	Grå betondæk	Samme	
Q	Udleverings- rampe?	2008	12 m ²	1 m	-	Grå beton	Samme	
R	Septiktank	Der er afløb til tanken fra stuehus, samt bad/toilet i bygning E. Efter aftale med Holstebro Kommune er systemet under renovering.						

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
CVR: 29189927

Bilag 3 – Husdyrbrugets indretning

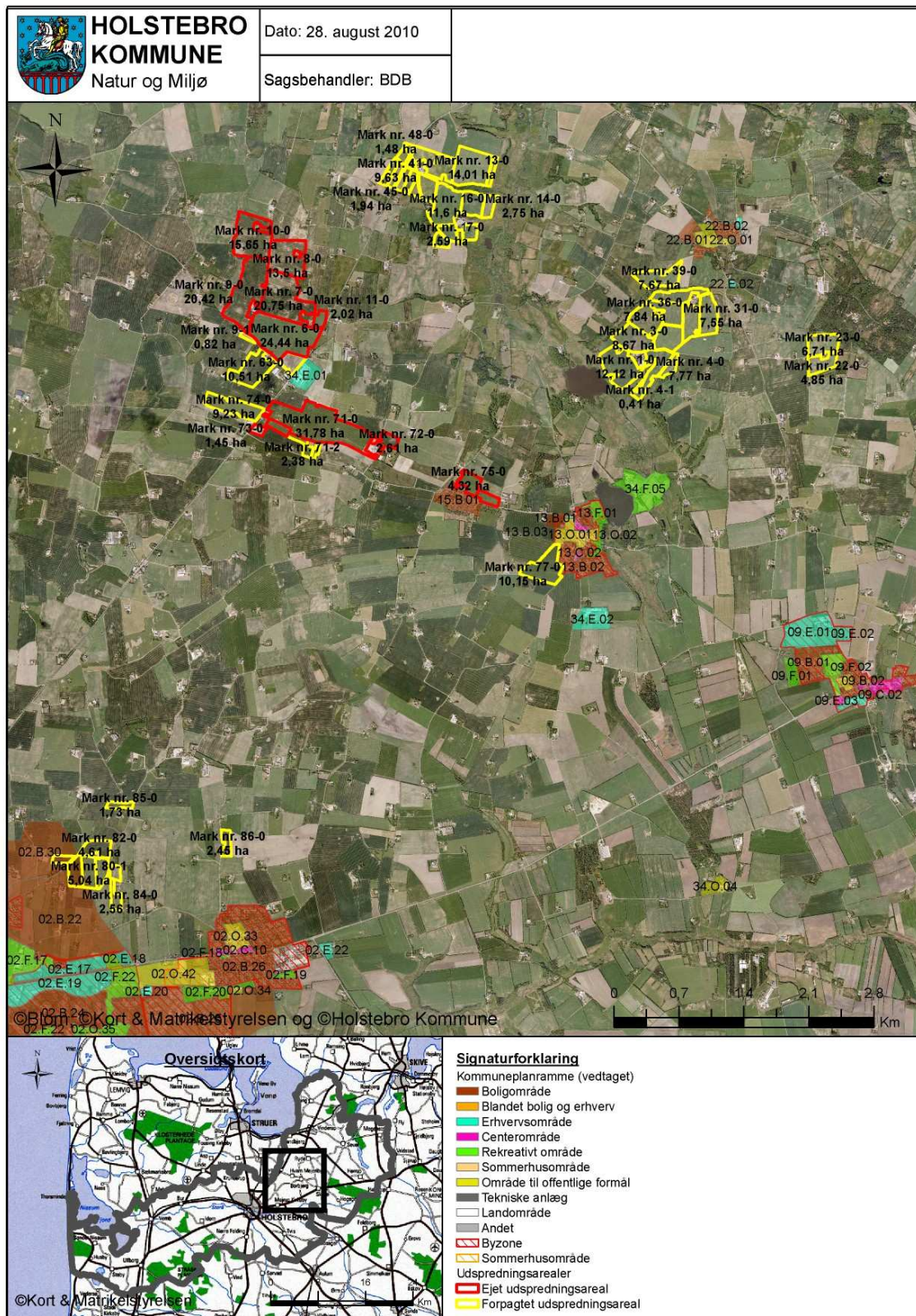

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturomiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Bilag 4 – Planmæssige forhold

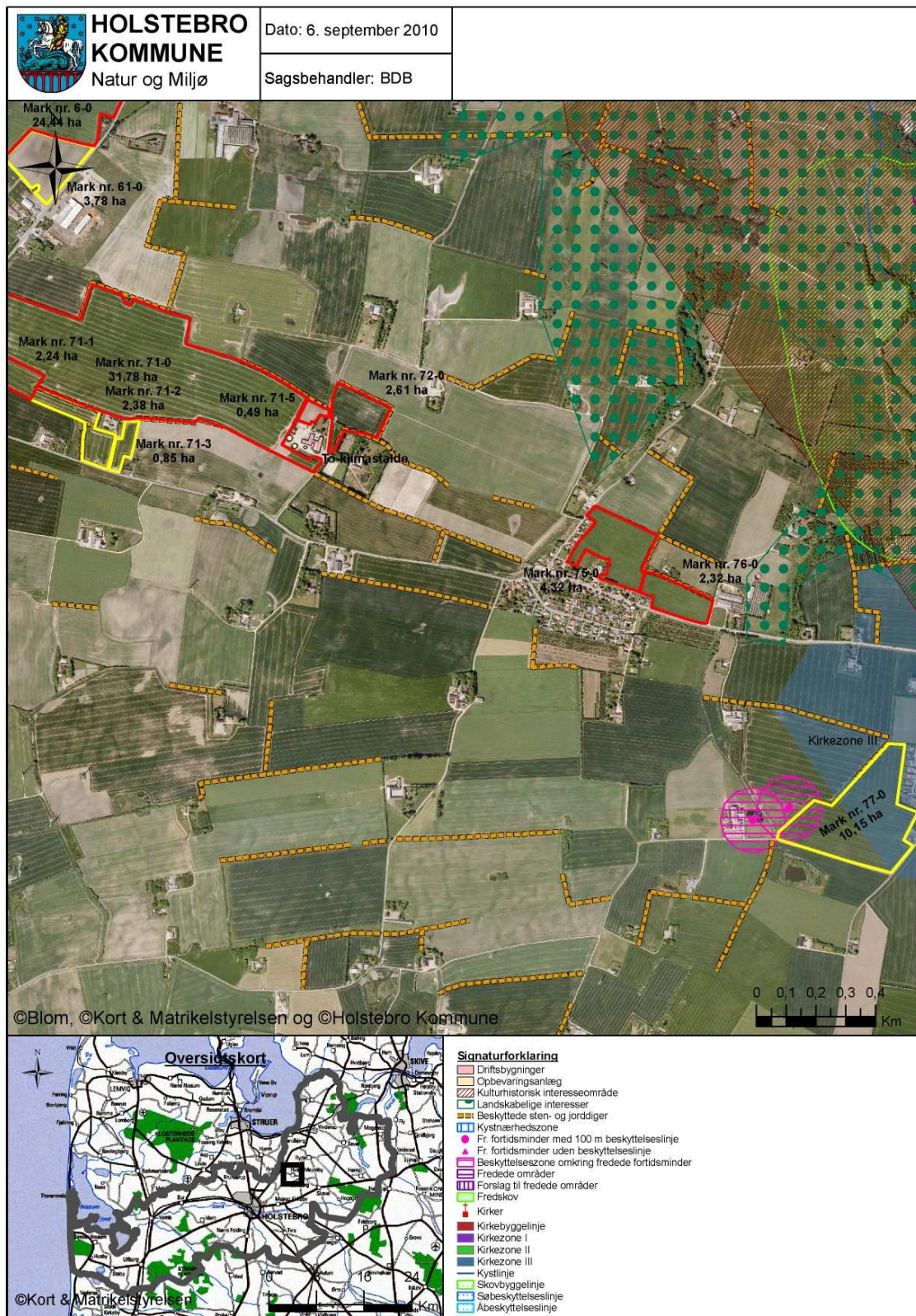
TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

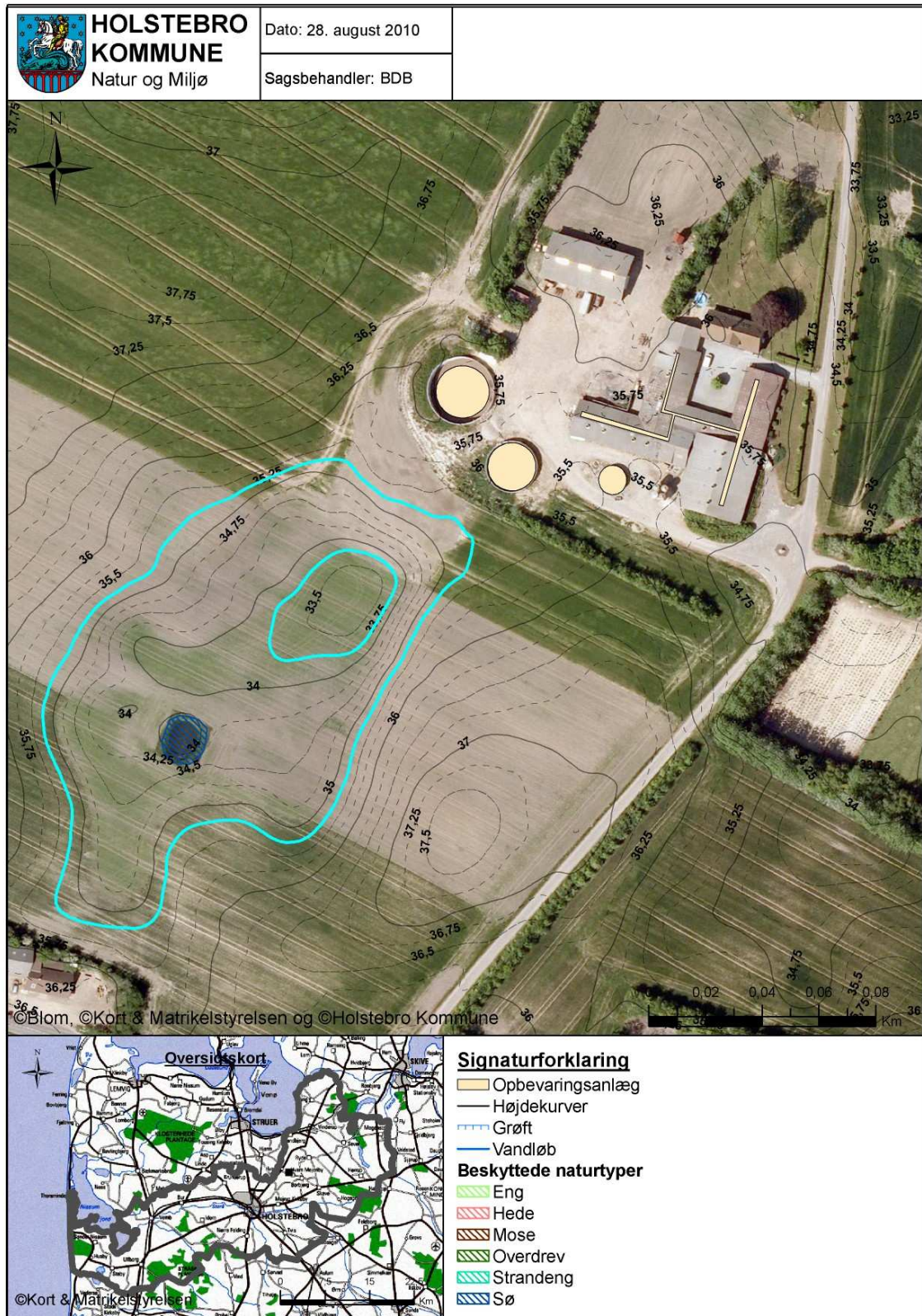
Bilag 5 – Landskabelige og kulturhistoriske interesser omkring anlæg

TEKNIK OG MILJØ
Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturomiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Bilag 6 – Risikoforhold ved gylleuheld på husdyrbrugets anlæg

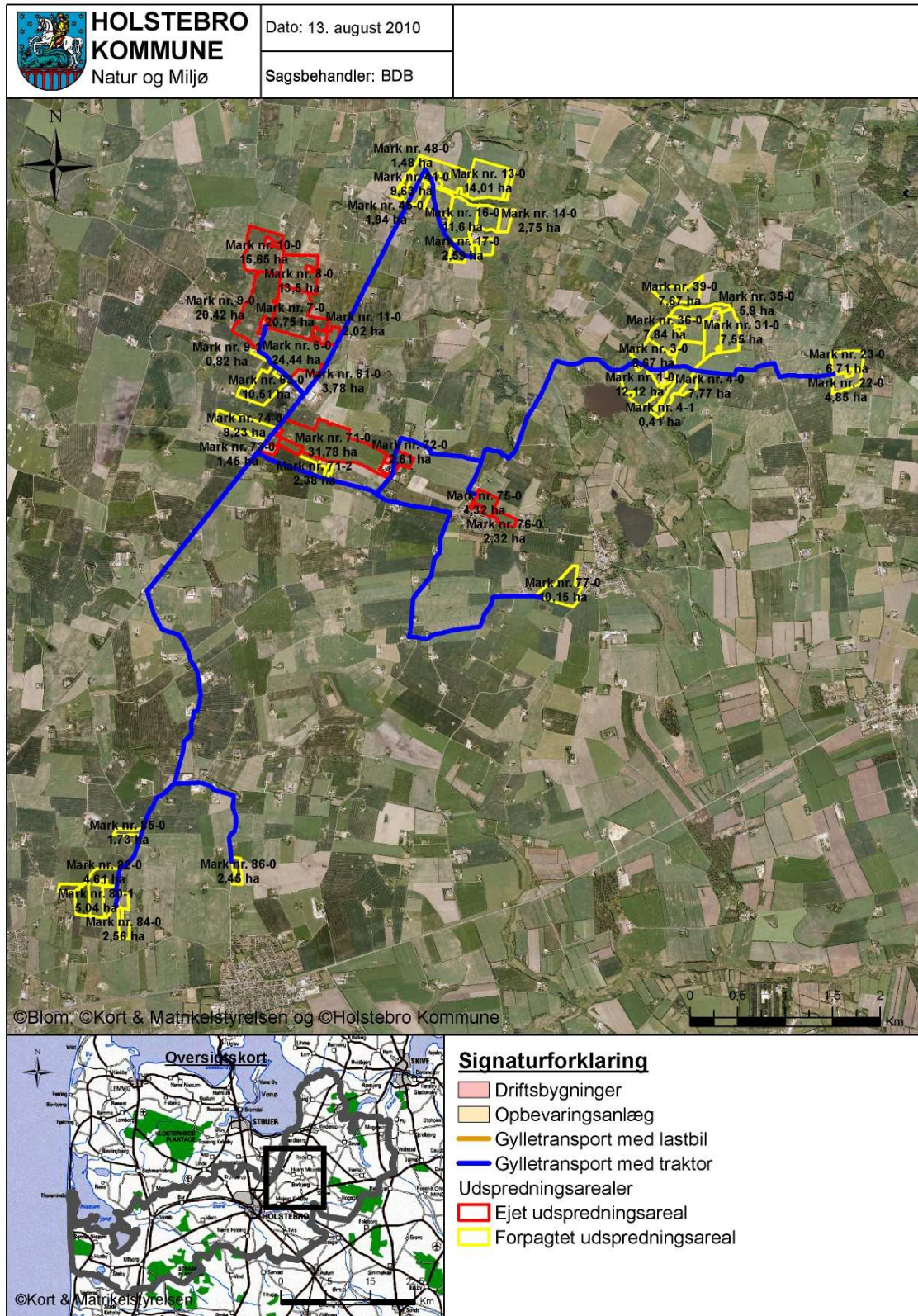

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Bilag 7 – Gylletransportruter

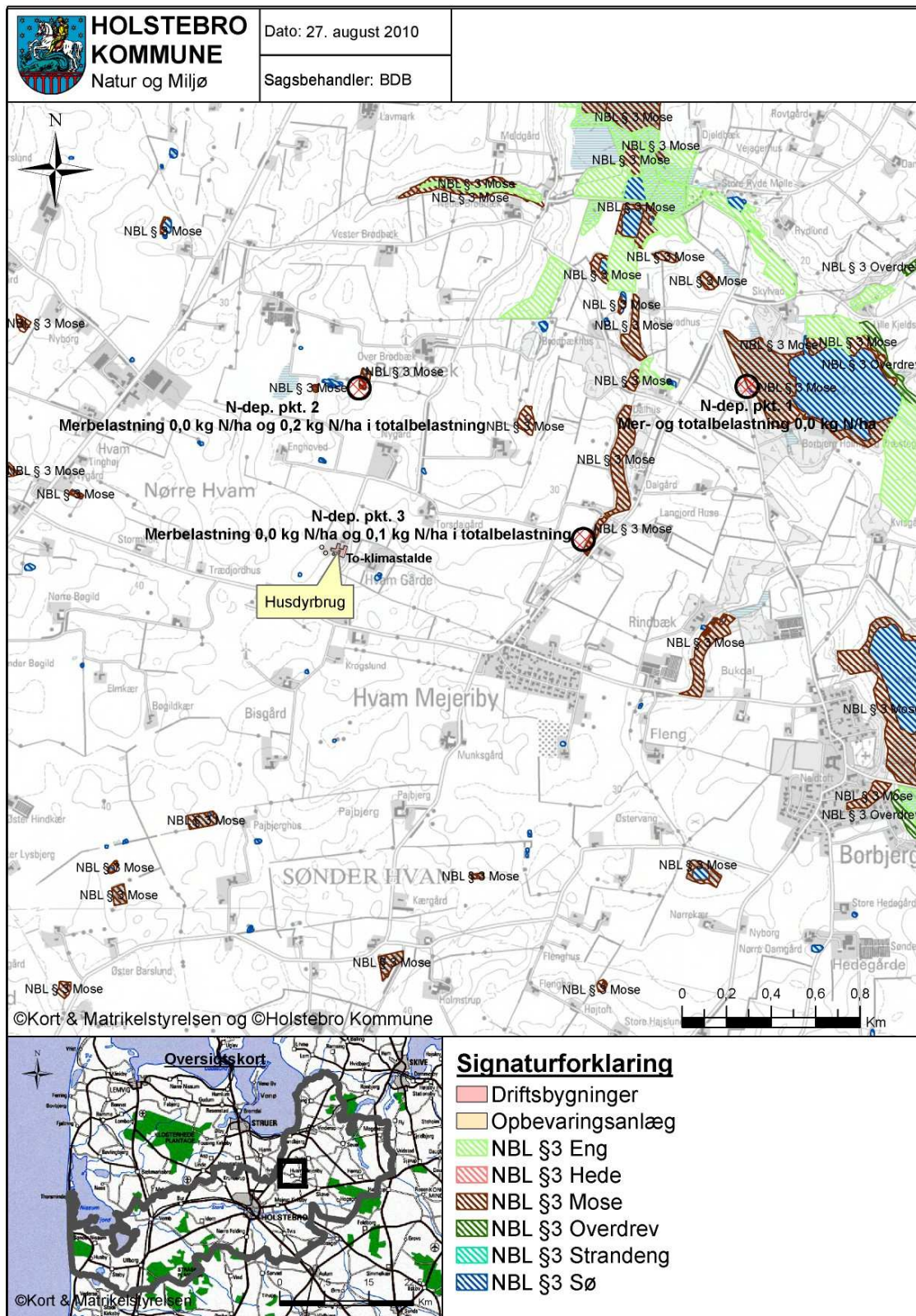

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Bilag 8 – Naturområder og ammoniakdepositioner omkring anlæg

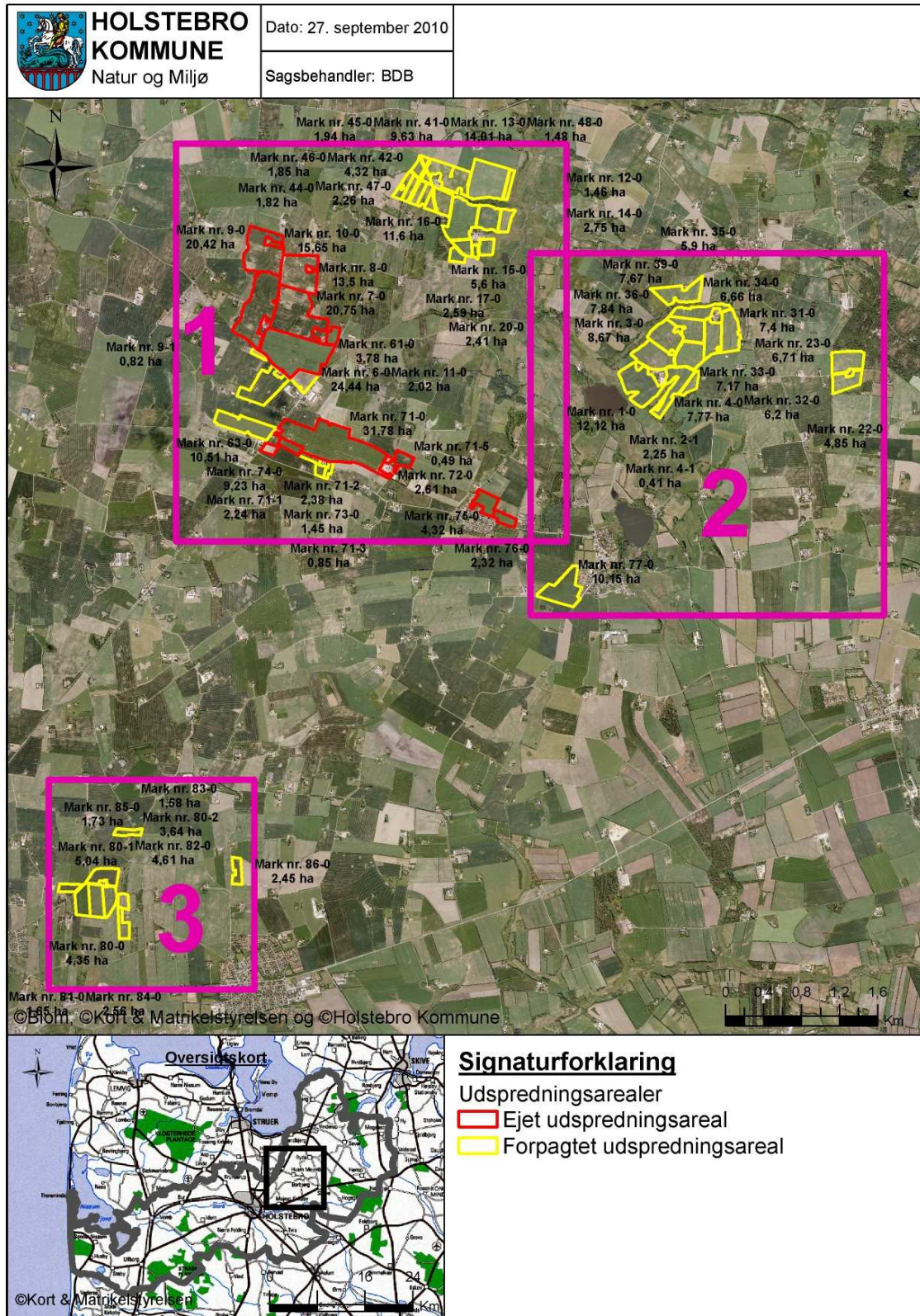

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Bilag 9 – Oversigtkort over udspretningsarealerne

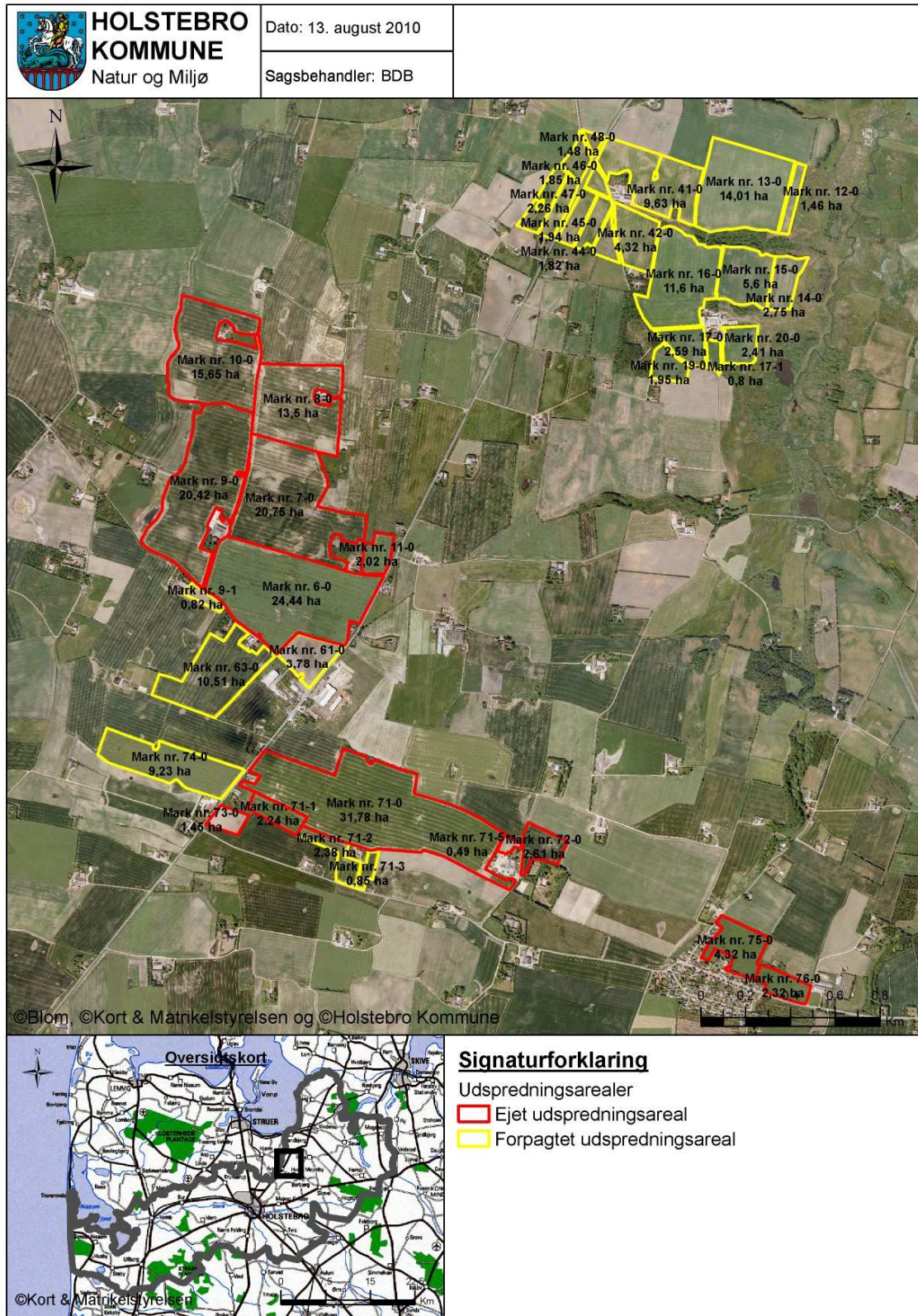

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Bilag 9 – Arealer del 1/3

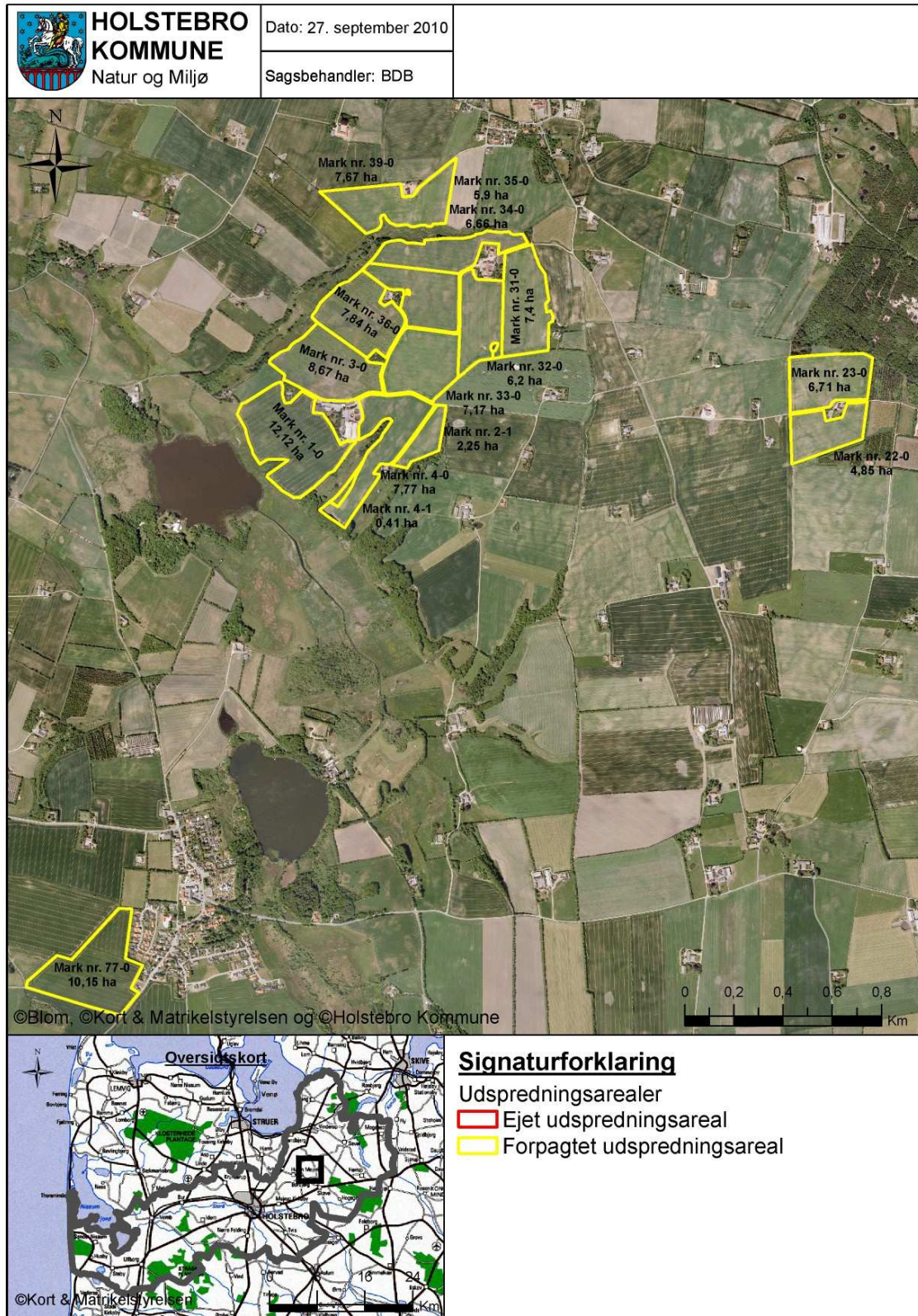

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Bilag 9 – Arealer del 2/3

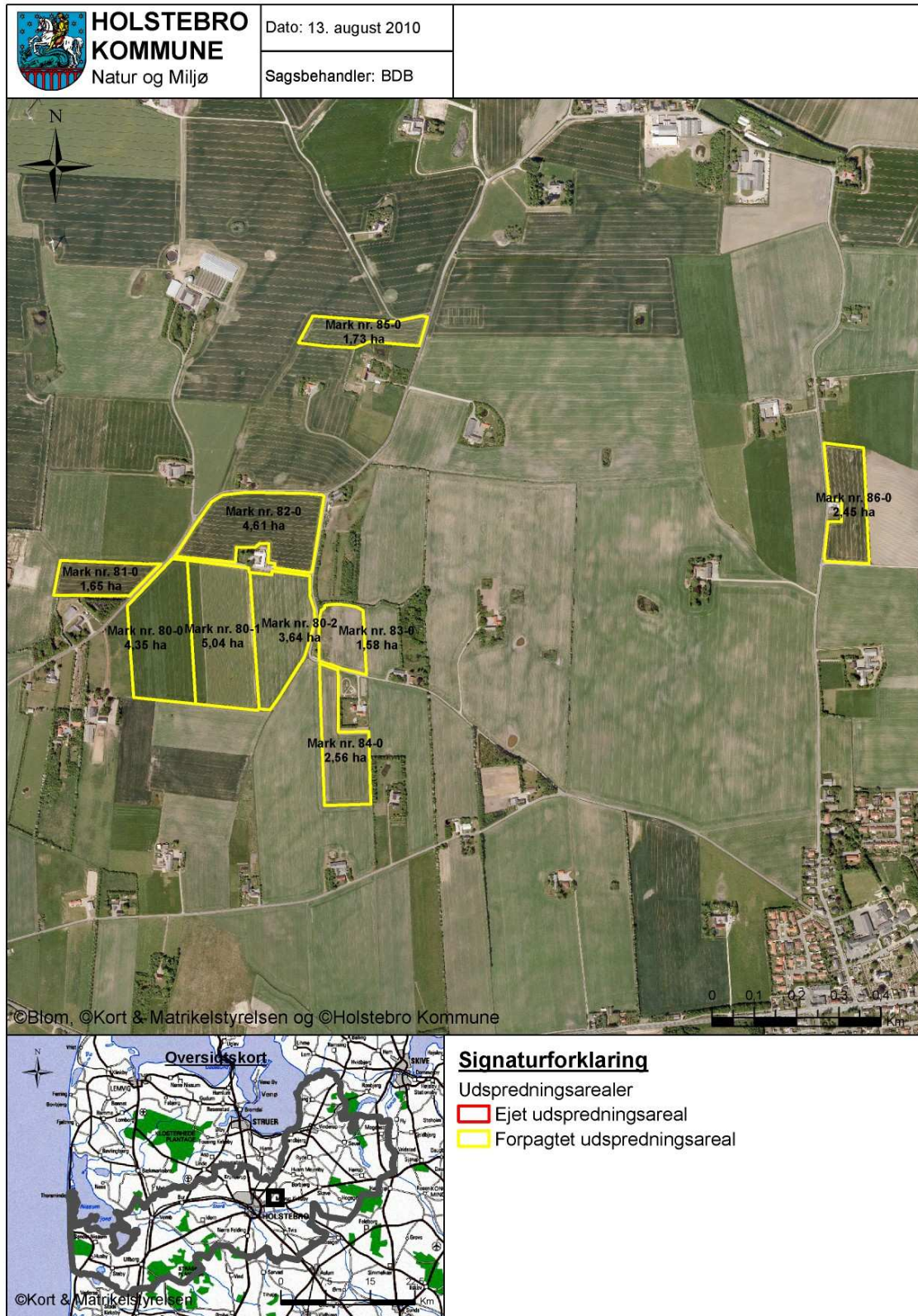

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Bilag 9 - Arealer del 3/3

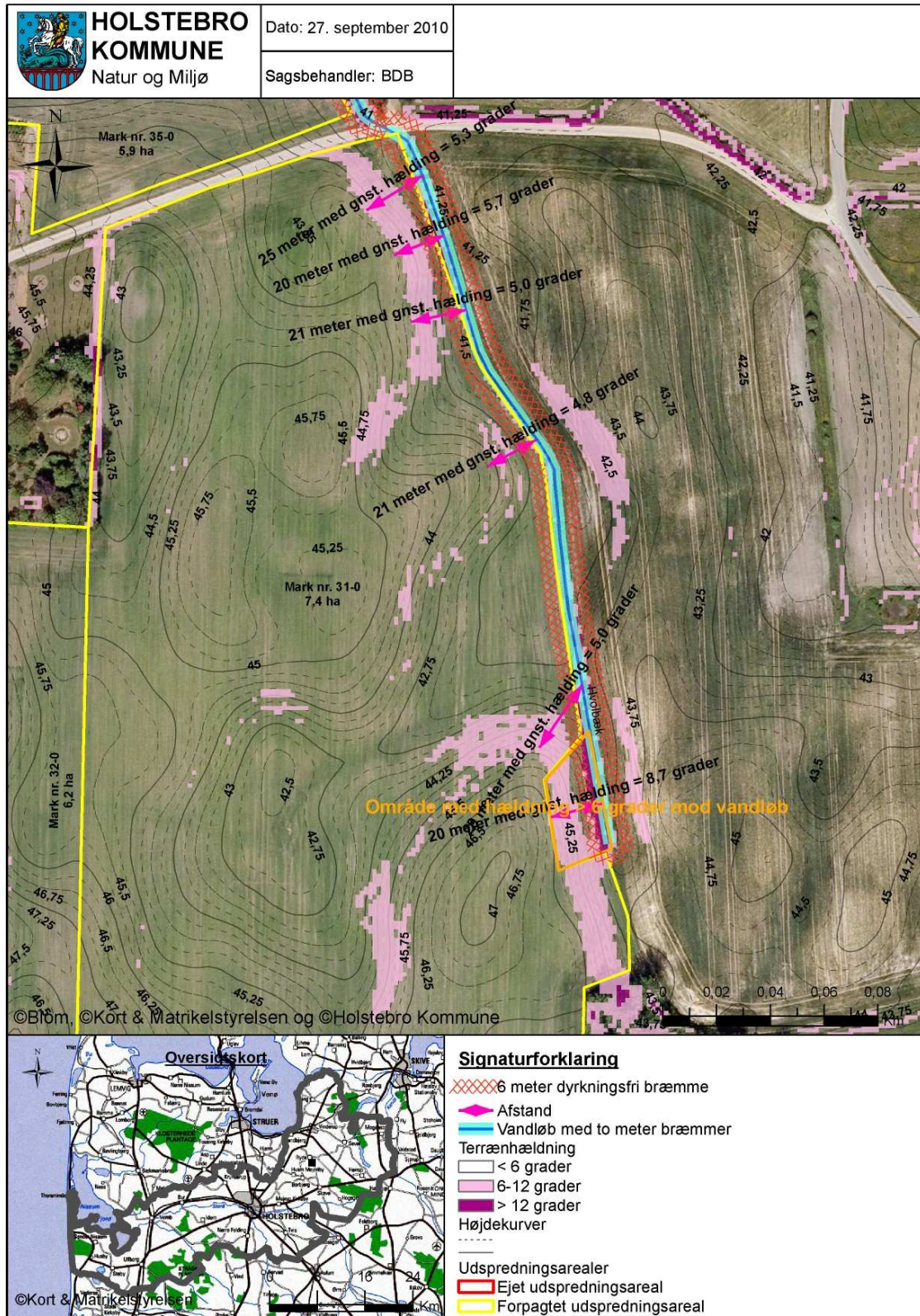
TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Bilag 10/1 – Risikoarealer i relation til terrænforhold - mark 31-0

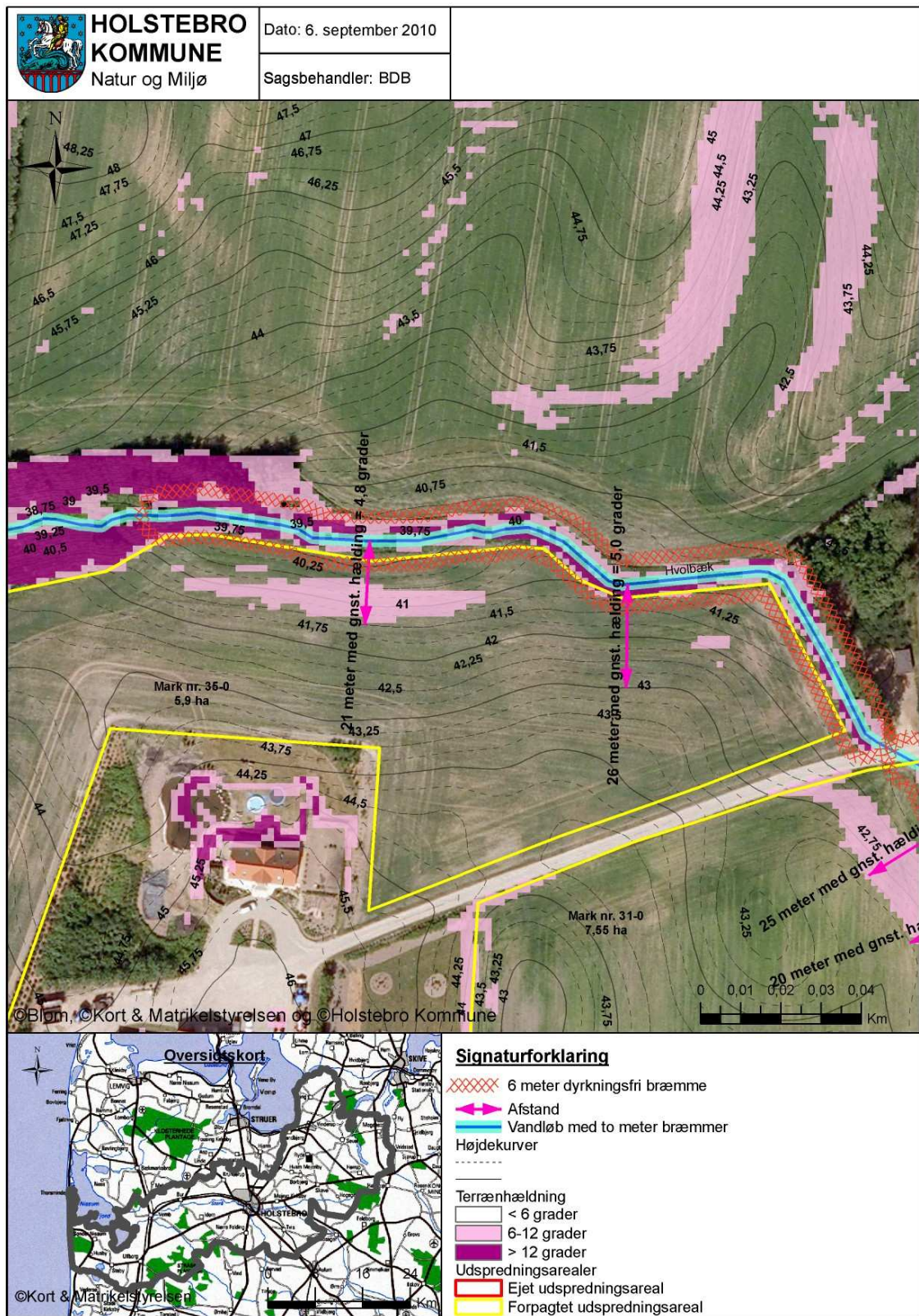

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Bilag 10/2 – Risikoarealer i relation til terrænforhold - mark 35-0

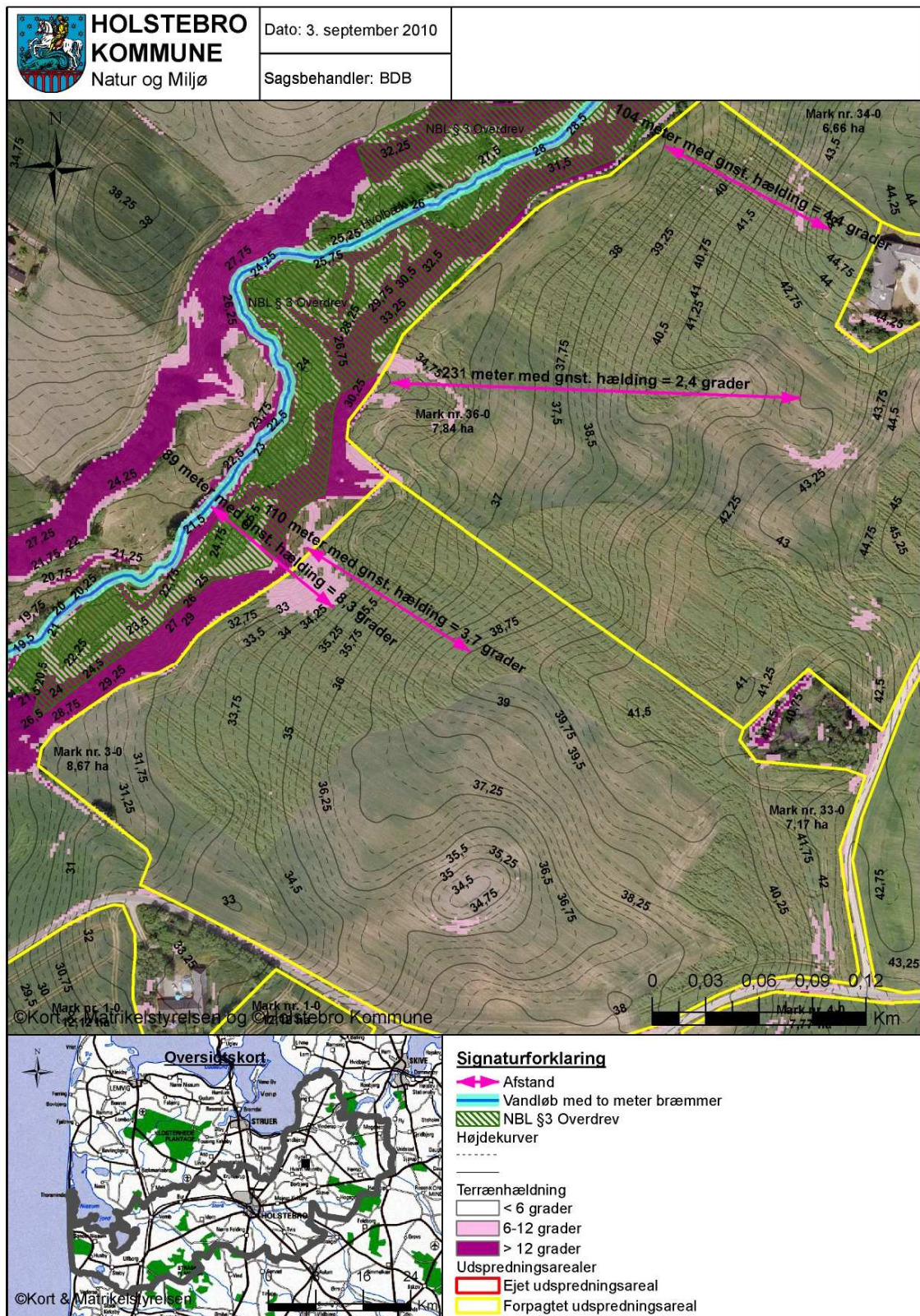

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Bilag 10/3 – Risikoarealer i relation til terrænforhold - mark 3-0

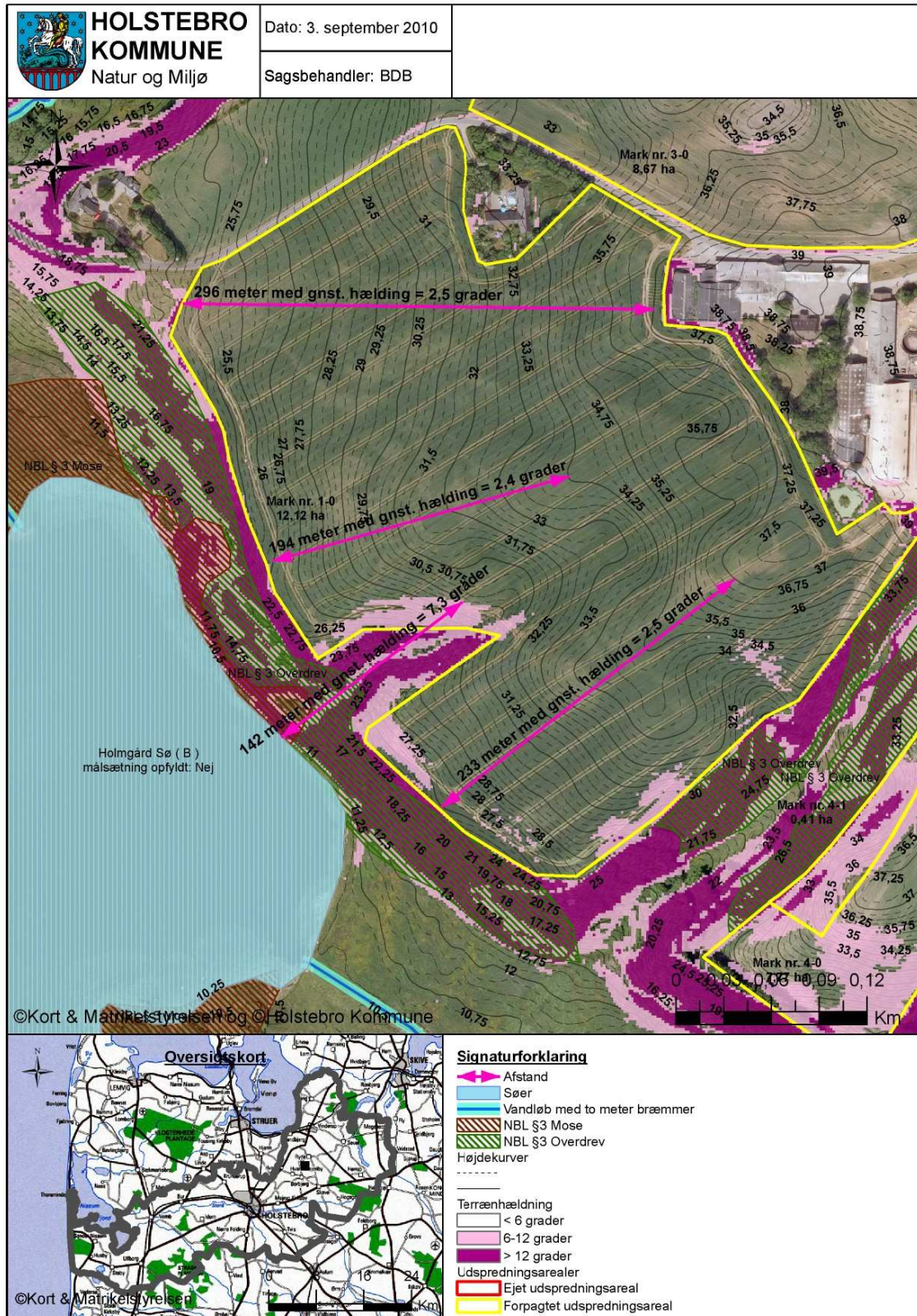

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Bilag 10/4 – Risikoarealer i relation til terrænforhold - mark 1-0

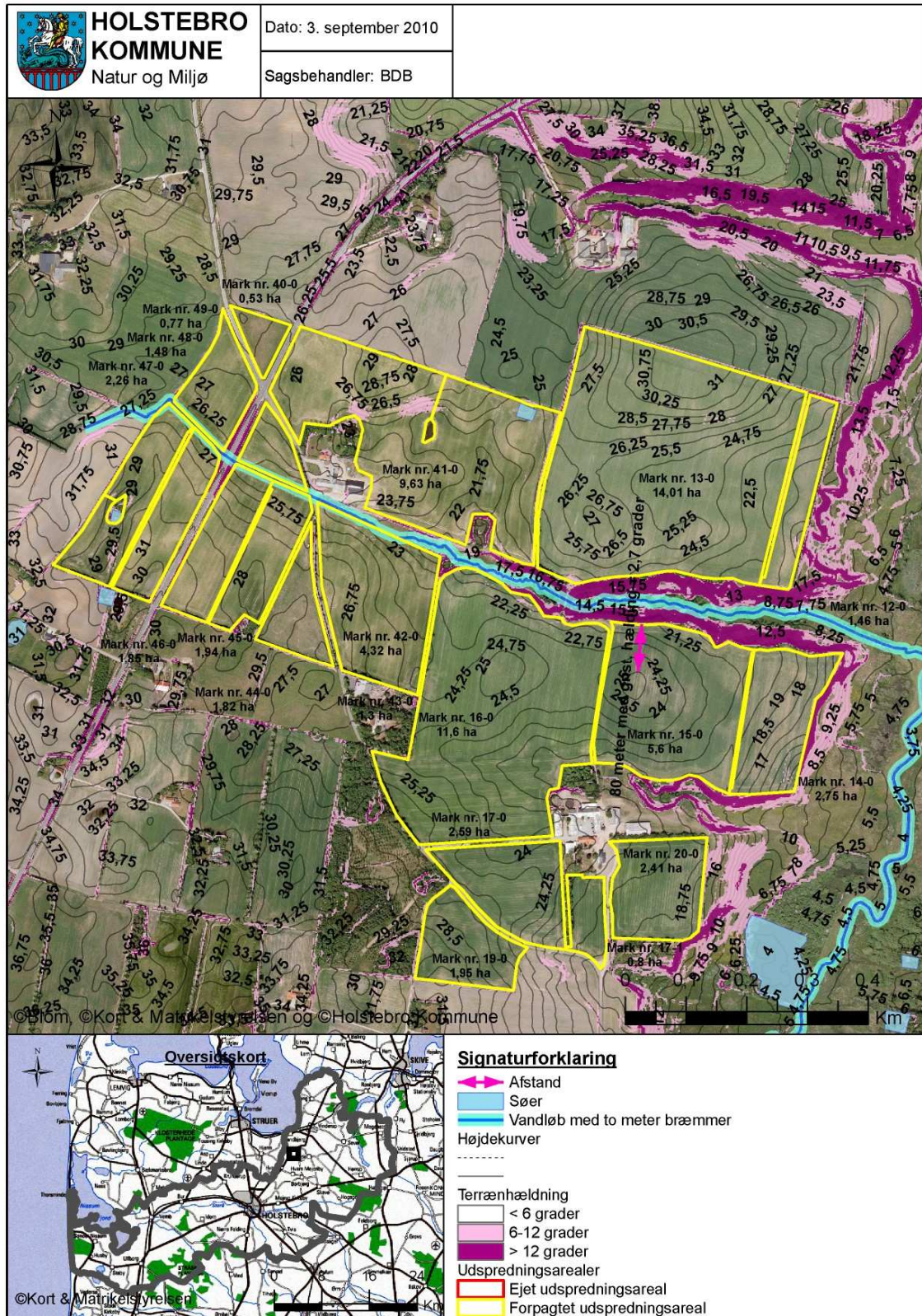

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Bilag 10/5 – Risikoarealer i relation til terrænforhold - Sønderbygård Bæk

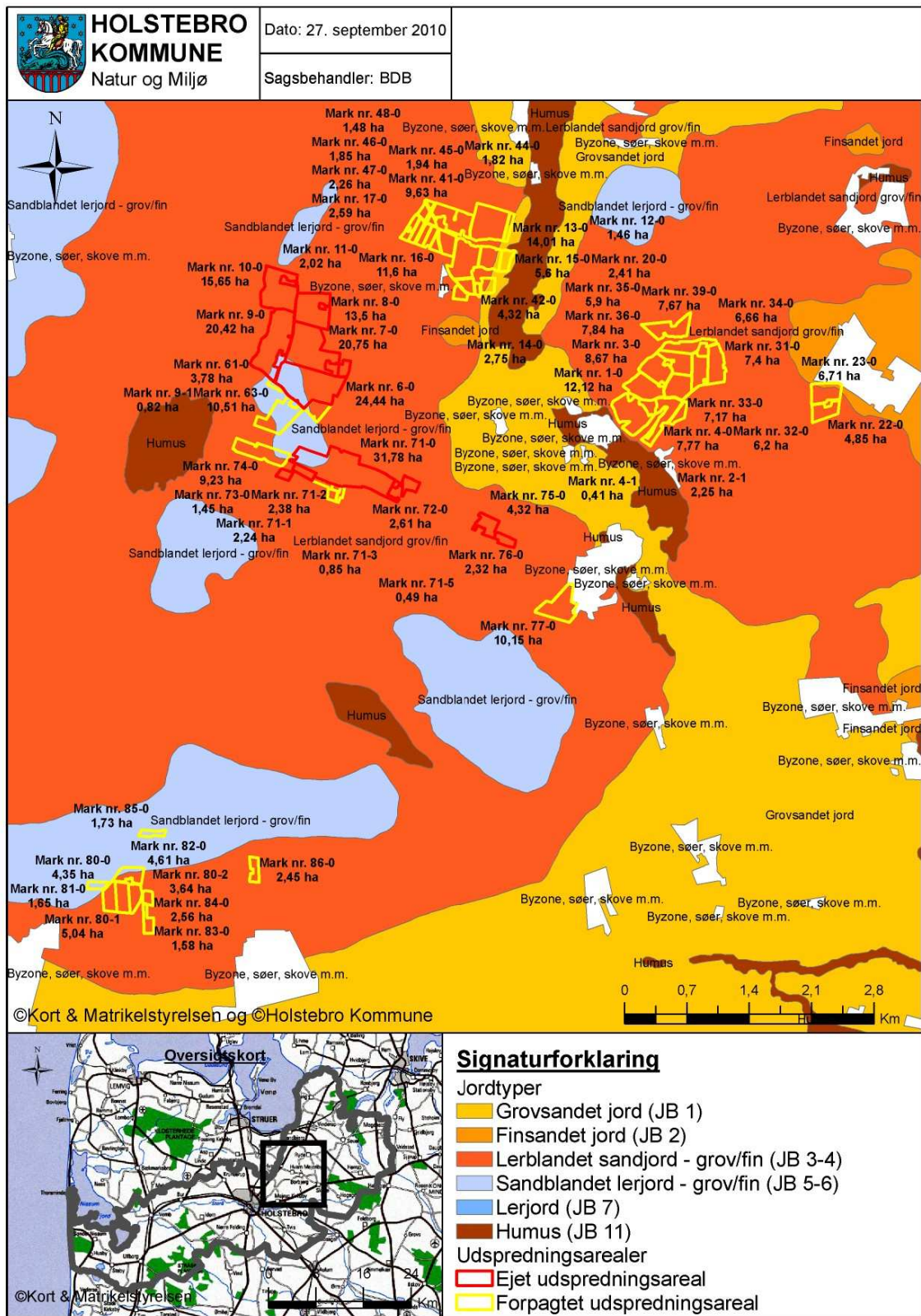

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Bilag 11 – Jordbundstyper

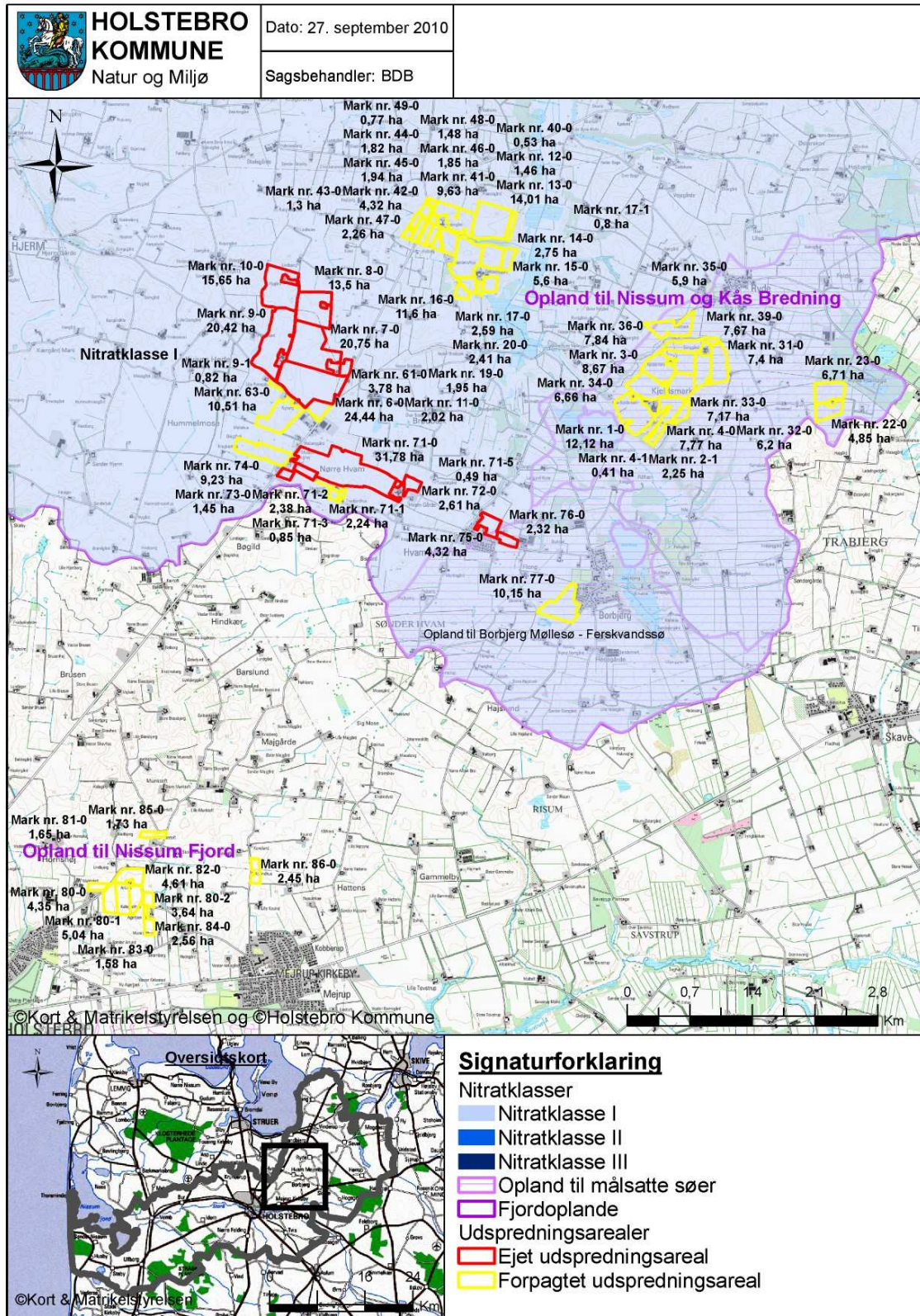

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Bilag 12 – Nitratklasser og udbringingsarealer

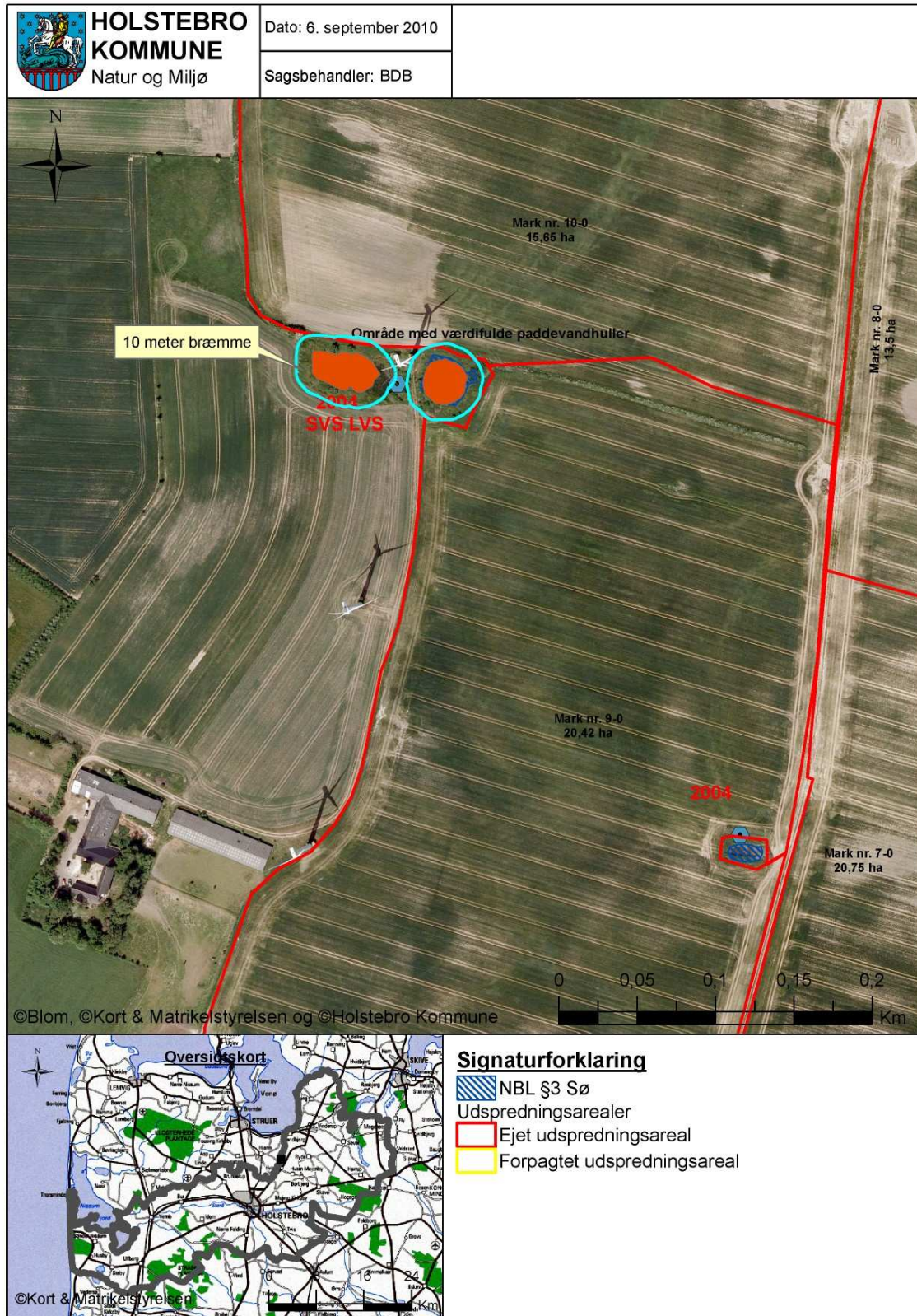

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Bilag 13 – Udbringingsarealer og Bilag IV-arter

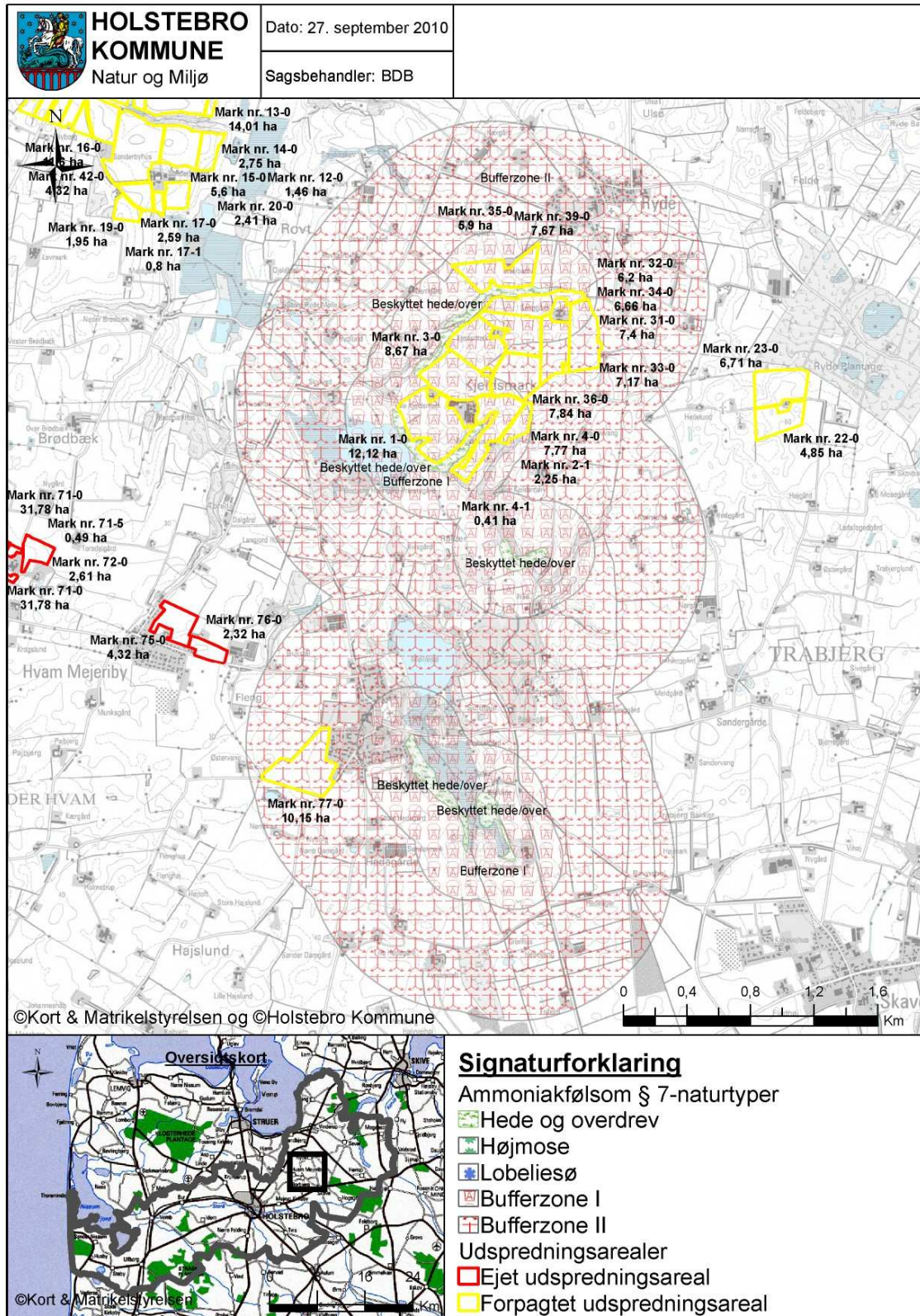
TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturomiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Bilag 14/1 – Udspretningsarealer med lovpligtigt nedfældningskrav

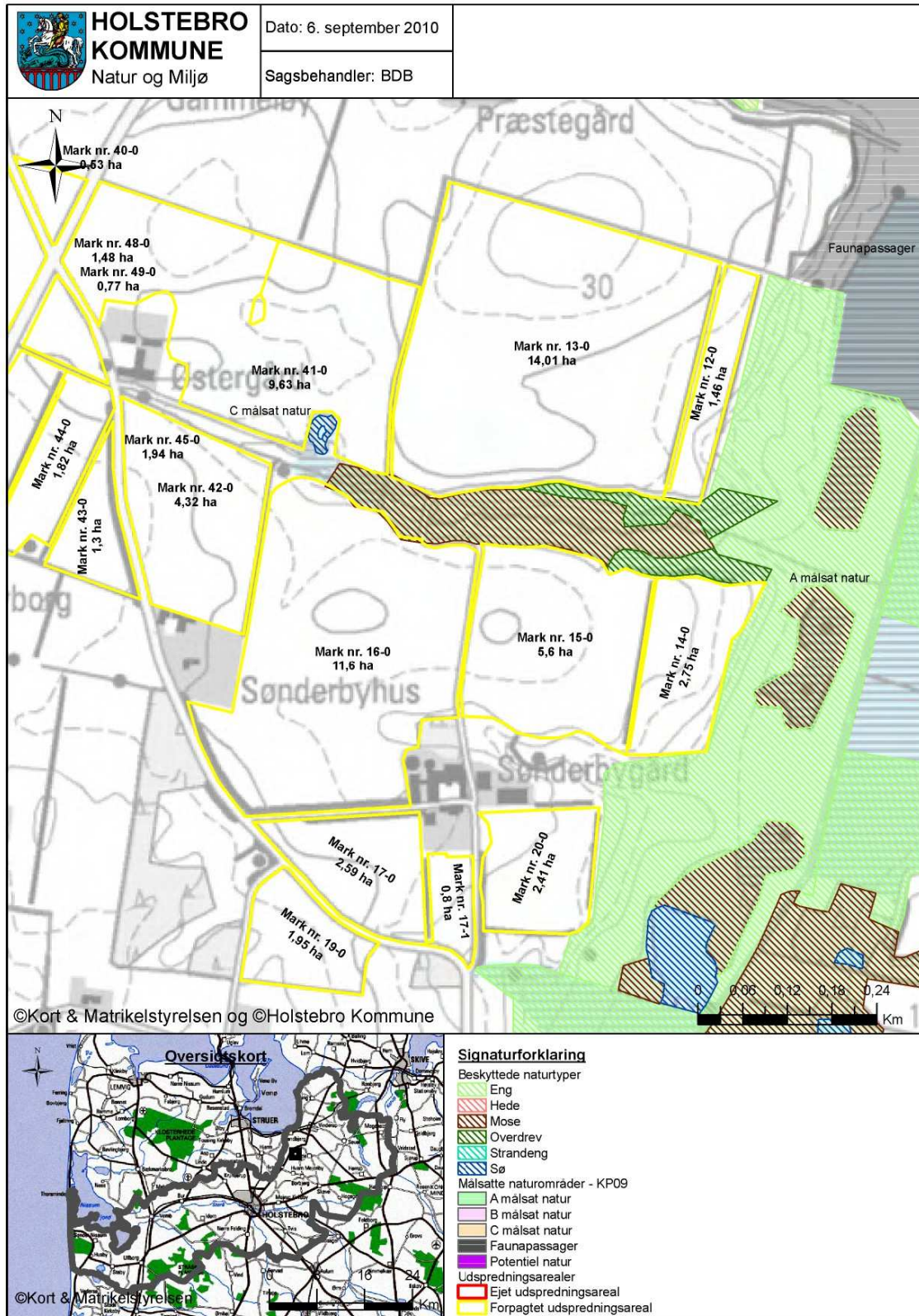

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

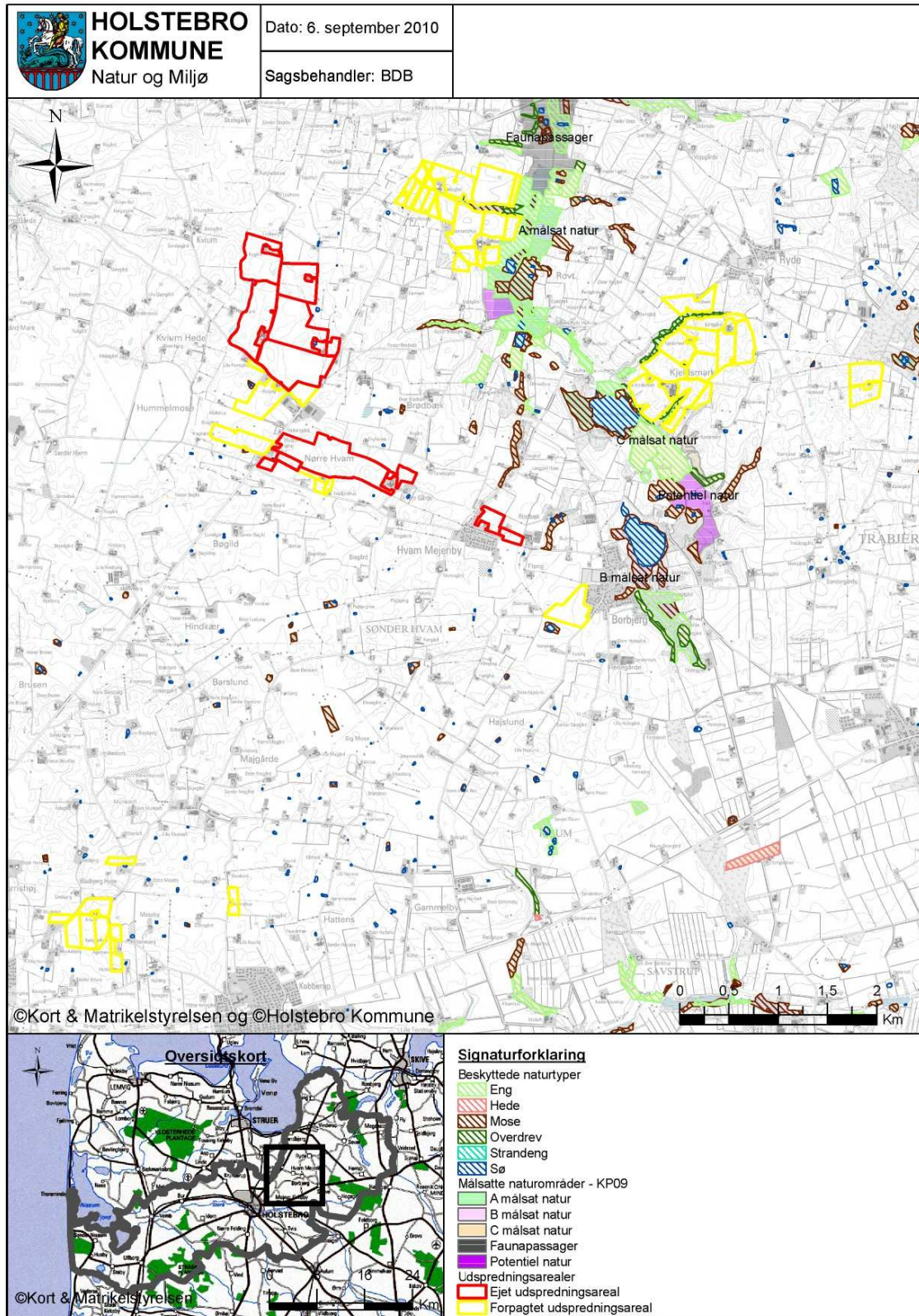
Bilag 14/2 – Udspretningsarealer med vilkår om nedfældningskrav

TEKNIK OG MILJØ
Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

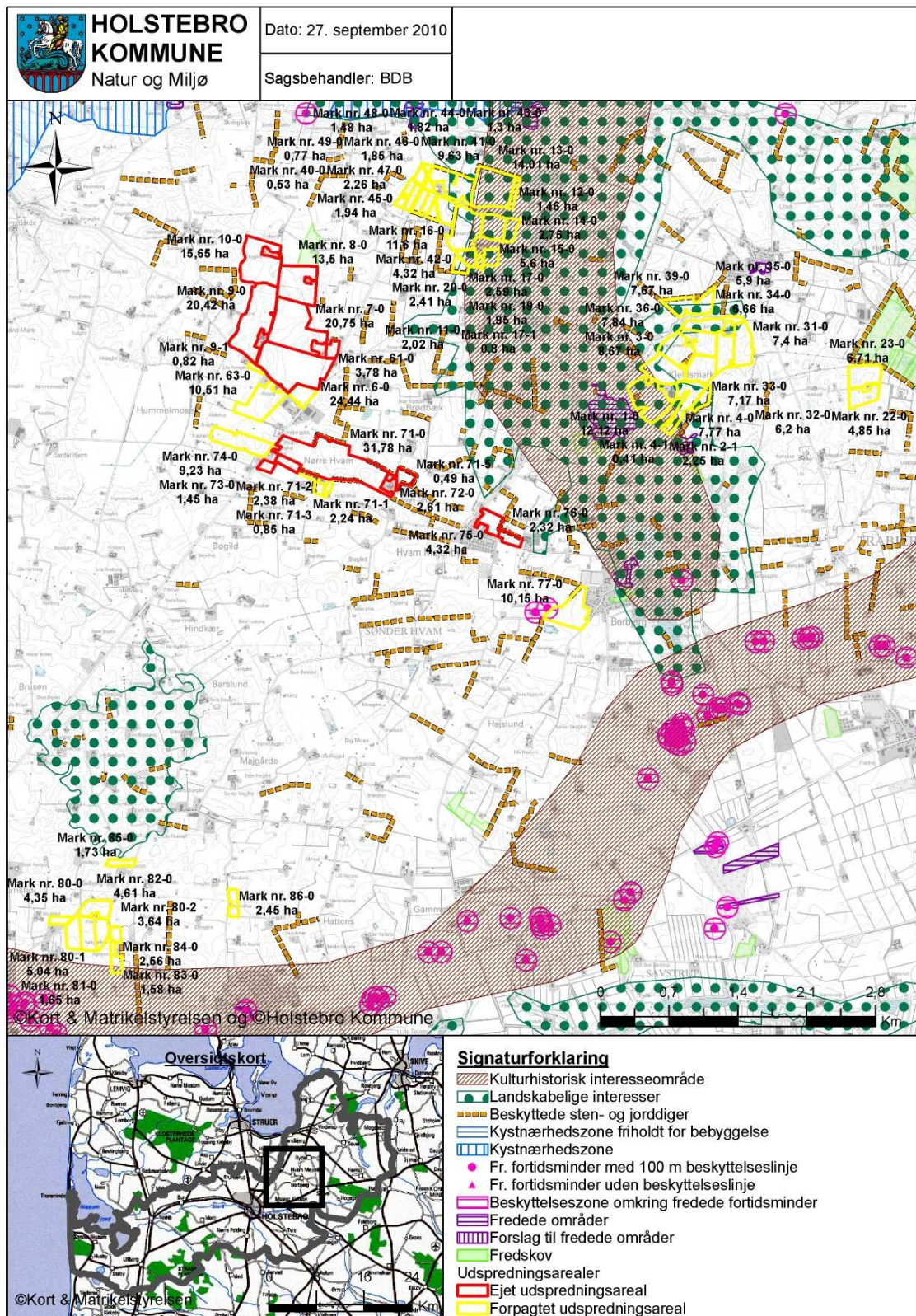
Bilag 15 – Naturområder i forhold til udspretningsarealer

TEKNIK OG MILJØ
Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Bilag 16 – Landskabs- og kulturhistoriske interesser omkring udspretningsarealer

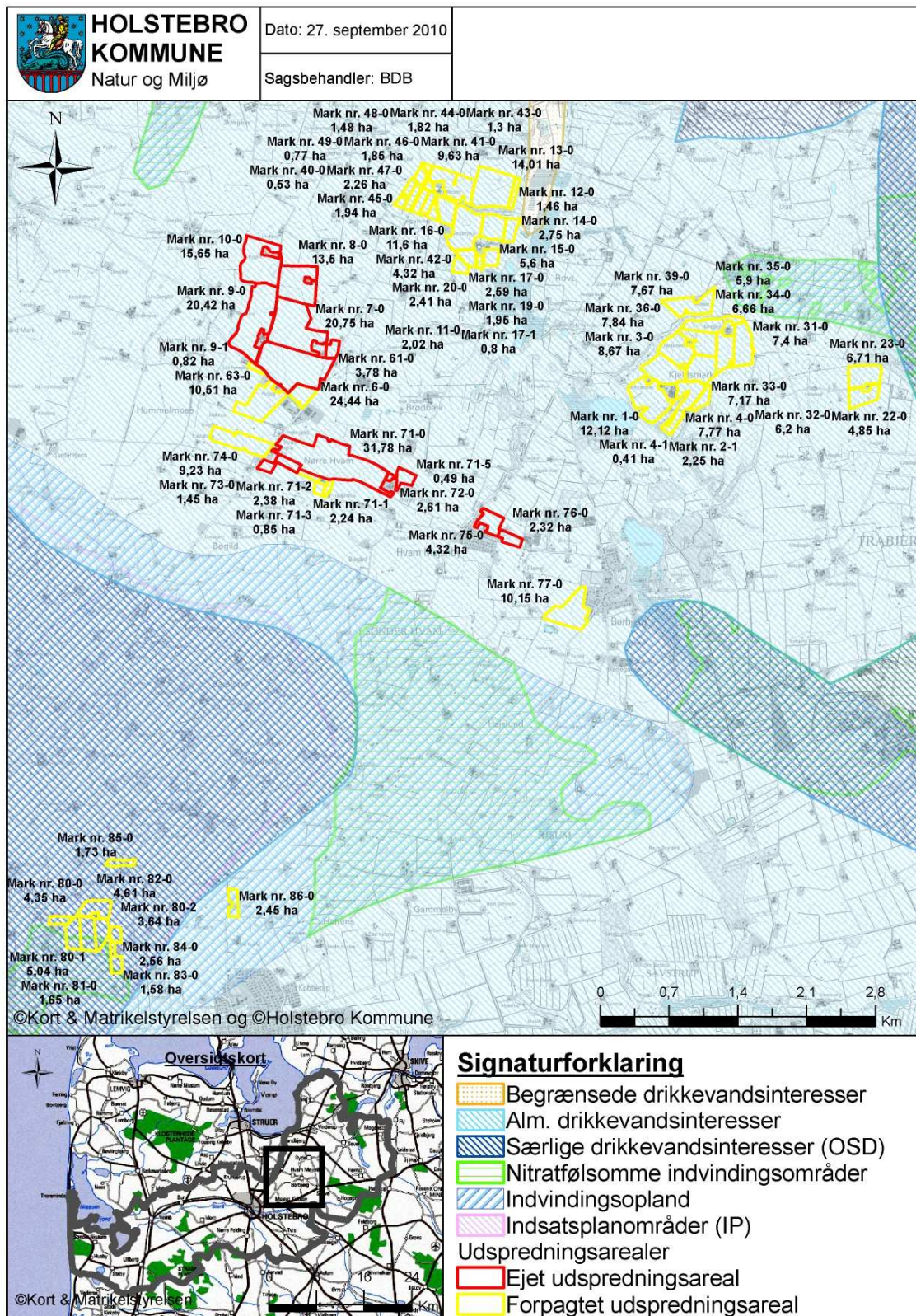

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Bilag 17 – Grundvandforhold

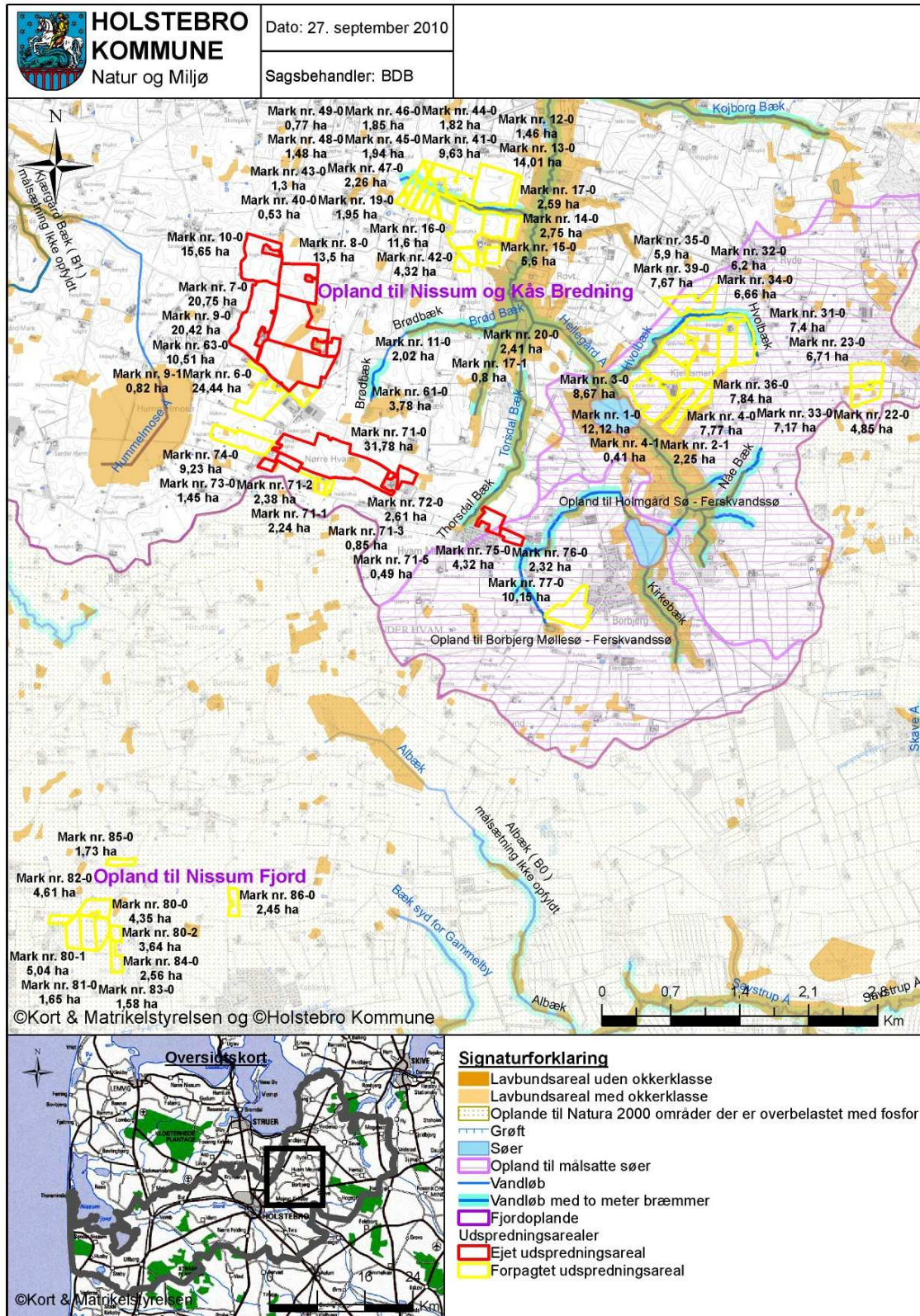

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Bilag 18 – Oplande, lavbundsområder og udspretningsarealer

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927

Bilag 19 – Driftsjournal

Nedenstående driftsjournal skal føres løbende i henhold til godkendelsernes vilkår. Datoer, handlinger m.v. skal fremgå.

PRODUKTIONSKONTROL							
Vægtinterval							
Egenkontrol 01/08-31/07	Indgang	Udgang	antal dyr	antal/de	Maksimalt antal DE	DE	± DE
Smågrise							

*Kan erstattes af udskrift fra f.eks. E-kontrol

INSPEKTION AF GYLLEBEHOLDERE							
	Størrelse	Dato for tømning	Er der synlige revner	Er der synlige utætheder	Er evt. kabler intakte	Reparatør tilkaldt (dato)	Dato for reparation
Gyllebeholder nr. 1	250 m ³						
Gyllebeholder nr. 2	1.070 m ³						
Gyllebeholder nr. 3	2.500 m ³						

ENERGIGENNEMGANG AF HUSDYRBRUGET			
	Dato	Forslag	Tiltag
Gennemgang af husdyrbruget af en energifaglig person			

Skal gennemføres minimum hvert 5. år.

Husk at gemme kontrolrapporter i minimum 5 år.

EL, VAND, BRÆNDSTOF ETC.	1. kvartal			2. kvartal			3. kvartal			4. kvartal		
	start	slut	forbrug	start	slut	forbrug	start	slut	forbrug	start	slut	forbrug
El [kWh]												
Vand [m ³]												
Brændstof												
..												
..												

VENTILATIONSANLÆG			
Stald nr.	Dato for kontrol	Dato for rengøring	Dato for vedligeholdelse

TEKNIK OG MILJØ

Natur og Miljø

Nupark 51 - 7500 Holstebro - Tlf: 96117557 - Fax: 96117802
 Hjemmeside: www.holstebro.dk - E-post: naturogmiljo@holstebro.dk
 CVR: 29189927